

UCHWAŁA NR XXIX/175/2026
RADY POWIATU SZTUMSKIEGO

z dnia 28 października 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026 – 2035

Na podstawie art. 12 pkt 9ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912) oraz art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 i 1846) Rada Powiatu Sztumskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035, stanowiącą program rozwoju w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sztumskiego.

§ 3. Uchwała wraz z załącznikiem podlega udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Sztumie.

§ 4. Traci moc uchwała nr XVIII/105/2016 Rady Powiatu Sztumskiego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2016-2025.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem następującym po dniu podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Sztumskiego

Leszek Tabor

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU SZTUMSKIEGO NA LATA 2026-2035

Sztum, 2026 r.

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli	2
Podstawowe informacje o opracowaniu.....	4
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	5
1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej powiatu sztumskiego	6
1.1 Sytuacja społeczna	6
1.2 Sytuacja gospodarcza	33
1.3 Sytuacja przestrzenna	42
1.4 Sytuacja klimatyczno-środowiskowa	55
2 Określenie cech warunkujących rozwój powiatu i społeczności lokalnej	66
2.1 Analiza SWOT	66
2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego powiatu	75
CZĘŚĆ STRATEGICZNA	82
3 Wizja, misja i cele Strategii	83
3.1 Wizja i misja.....	83
3.2 Cele strategiczne i kierunki działań.....	86
3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym	94
3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny.....	103
4 Założenia wdrożeniowe.....	114
4.1 Ramy finansowe i źródła finansowania.....	114
4.2 System realizacji Strategii	118
Podsumowanie	128
Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć	130
Bibliografia	133

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli

1.	Dz.U.	– Dziennik Ustaw
2.	EBI	– Europejski Bank Inwestycyjny
3.	EBOR	– Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
4.	EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
5.	e-PUAP	– Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
6.	GIS	– Geographic Information System, System Informacji Geograficznej
7.	JCWP	– jednolita część wód powierzchniowych
8.	JCWPD	– jednolita część wód podziemnych
9.	Mg	– megagram
10.	MOF OW	– Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego
11.	NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
12.	NGO	– Non-Governmental Organization, organizacja pozarządowa
13.	OPS	– Ośrodek Pomocy Społecznej
14.	OSI	– Obszar Strategicznej Interwencji
15.	OSP	– Ochotnicza Straż Pożarna
16.	OZE	– Odnawialne źródła energii
17.	CKU	– Centrum Kształcenia Ustawicznego
18.	PCPR	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
19.	PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
20.	Powiat	– Powiat Sztumski
21.	PSZOK	– Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
22.	PZPWP	– Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego
23.	REGON	– Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
24.	Sp. z o.o.	– spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
25.	SWOT	– analiza SWOT, metoda porządkowania i weryfikowania informacji
26.	TFR	– Total Fertility Rate, współczynnik dzietności całkowitej

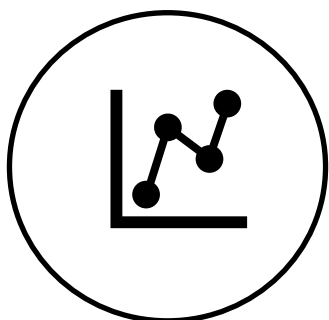
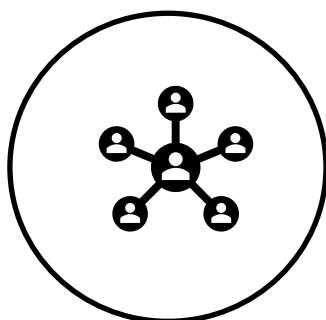
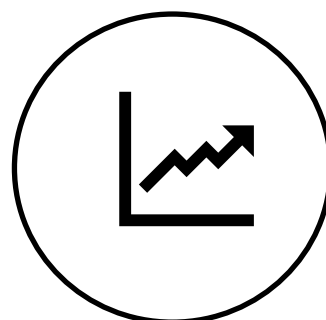
27.	UE	– Unia Europejska
28.	WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
29.	WOT	– Wojska Obrony Terytorialnej
30.	zł	– złoty, podstawowa jednostka monetarna w Polsce

Podstawowe informacje o opracowaniu

Jedną z fundamentalnych metod zarządzania powiatową jednostką samorządu terytorialnego jest długoterminowe planowanie strategiczne. Kluczowym narzędziem w tym procesie jest strategia rozwoju powiatu, która wyznacza kierunki rozwoju w określonej perspektywie czasowej. W tym przypadku strategia obowiązuje do 2035 roku, co podkreśla jej długofalowy charakter, umożliwiając osiągnięcie założonych celów oraz realizację zamierzonych działań. Wyznaczony okres obowiązywania strategii wynika z konieczności dostosowania do regionalnych, krajowych i europejskich horyzontów czasowych w planowaniu strategicznym. Strategia obejmuje wszystkie obszary działalności powiatu, podzielone na cztery sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenną i klimatyczno-środowiskową. W ramach strategii określono cele i działania, które dotyczą zarówno zadań realizowanych przez władze powiatu, jak i działalności innych instytucji działających na jego terenie. Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035 jest jednym z najważniejszych dokumentów, który określa wizję rozwoju powiatu na nadchodzące lata. Powiat Sztumski będzie odpowiedzialny za wdrażanie założeń strategii oraz za jej prawidłową realizację i osiąganie założonych celów. Proces opracowywania strategii oparto na powszechnie stosowanych metodach planowania strategicznego, z naciskiem na zapewnienie jej uspołecznionego charakteru i umożliwienie wpływu lokalnej społeczności na jej kształt. W pracy nad strategią zaangażowano ekspertów, radnych, urzędników, przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców. Przeprowadzono konsultacje społeczne, aby zidentyfikować najważniejsze potrzeby i kierunki rozwoju powiatu. Końcowy etap prac nad strategią obejmował opracowanie systemu wdrażania, monitoringu oraz oceny realizacji założeń. Strategia ma charakter ogólny, wyznaczając cele strategiczne i operacyjne oraz typy działań, które mają zostać podjęte, oraz zawiera plan wykonawczy pierwszego etapu na lata 2027–2029 w rozdziale 4.1. Szczegóły projektów ustala się w kartach przedsięwzięć i dokumentach finansowych. Dokument ten będzie służył jako mapa, wytyczając priorytety rozwoju powiatu do 2035 roku. Strategia ma charakter otwarty, co pozwala na wprowadzanie zmian i aktualizacji w odpowiedzi na zmieniające się warunki makroekonomiczne i wyniki analiz. Zmiany będą przeprowadzane z udziałem lokalnej społeczności, co zapewni utrzymanie uspołecznionego charakteru strategii.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej powiatu sztumskiego

Poniżej przedstawiono podstawowe uregulowania funkcjonowania Powiatu Sztumskiego.

Organem wykonawczym powiatu jest zarząd powiatu, na czele którego stoi starosta. Jest to organ kolegialny (składający się z 5 osób: starosty, wicestarosty i członków), wybierany przez radę powiatu. Zarząd Powiatu wykonuje uchwały Rady Powiatu i zadania określone przepisami prawa. Do zadań powiatu należą w szczególności zadania w zakresie (zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym).

Rada Powiatu pełni funkcję organu stanowiącego i kontrolnego. Radni, którzy tworzą Radę Powiatu, są wybierani przez mieszkańców w wyborach powszechnych. Ich głównym obowiązkiem jest dbanie o dobro wspólnoty lokalnej, utrzymywanie bliskich relacji z mieszkańcami oraz organizacjami, a także przyjmowanie i przedstawianie władzom powiatu zgłaszanych przez nich postulatów. Radni są zobowiązani do aktywnego udziału w pracach Rady Powiatu, jej komisji oraz innych jednostek samorządowych, do których zostali wyznaczeni.

Nadzór nad działalnością powiatu, w tym Rady Powiatu, sprawuje prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie finansów regionalna izba obrachunkowa. Powiat realizuje swoje zadania głównie za pośrednictwem Starostwa Powiatowego. Starostwo wykonuje zadania związane z własnymi kompetencjami powiatu, zadania zlecone oraz publiczne zadania powierzone powiatowi poprzez umowy z organami administracji rządowej.

Powiat wykonuje swoje zadania przy pomocy powiatowych jednostek organizacyjnych takich jak Zespół Szkół im. Jana Kasprówicza w Sztumie, Zespół Szkół im. Cypriana Kamila Norwida w Dzierzgoniu, Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Barlewickach, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kołozębii, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Krystyny Jankowskiej w Uśnicach, Komenda Powiatowa Policji w Sztumie, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, Zakład Aktywności Zawodowej w Sztumie.

1.1 Sytuacja społeczna

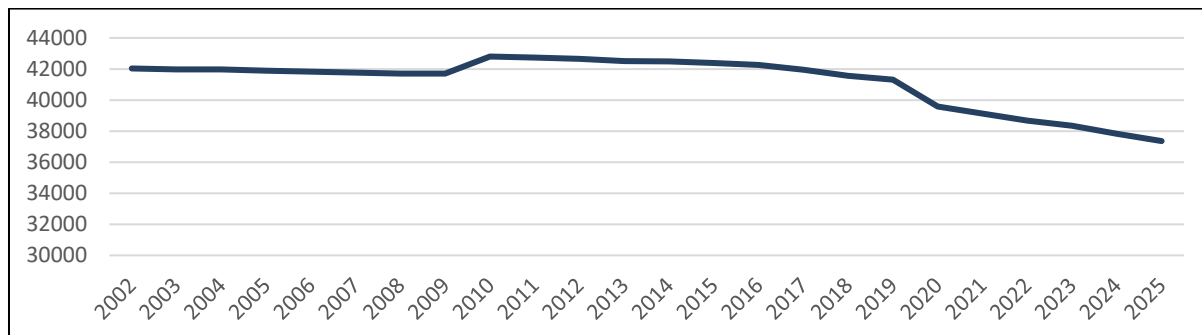

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji społecznej powiatu sztumskiego. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące demografii i rynku pracy. W dalszej części opisano infrastrukturę społeczną powiatu w kontekście oświaty i wychowania, kultury i sportu, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych. Opisano kwestię bezpieczeństwa publicznego, występujących problemów społecznych oraz cyfryzacji usług publicznych.

Demografia

Poniżej zaprezentowano, jak kształtowała się liczba mieszkańców powiatu sztumskiego w latach 2002-2025.

Wykres 1 Liczba mieszkańców powiatu sztumskiego w latach 2002-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Z powyższego wykresu wynika, że liczba mieszkańców powiatu sztumskiego rocznie spada od 2010 r. Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gmin powiatu sztumskiego w latach 2020-2025.

Tabela 1 Liczba mieszkańców gmin powiatu sztumskiego w latach 2020-2025

Gmina	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dzierżoń	8 984	8 833	8 732	8 665	8 509	8 396
Mikołajki Pomorskie	3 445	3 422	3 384	3 341	3 329	3 292
Stary Dzierżoń	3 590	3 519	3 473	3 433	3 425	3 355
Stary Targ	6 005	5 978	5 926	5 891	5 829	5 764
Sztum	17 562	17 372	17 163	17 011	16 744	16 551
Powiat sztumski	39 586	39 124	38 678	38 341	37 836	37 358

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, ludność ogółem według stanu na 31 grudnia, zmienna 72305; dane za lata 2020–2025, odczyt 27.10.2026 r.

W latach 2020–2025 we wszystkich gminach powiatu sztumskiego obserwuje się spadek liczby mieszkańców. Według GUS liczba ludności powiatu zmniejszyła się z 37 836 osób na 31.12.2024 r. do 37 358 osób na 31.12.2025 r., tj. o 478 osób (1,26%). Największą gminą pozostaje Sztum, a najmniejszą Mikołajki Pomorskie. W tabeli ujęto całe gminy miejsko-wiejskie, bez ponownego doliczania ich części miejskich i wiejskich. Dane bilansowe GUS należy odróżniać od informacji ewidencyjnych gmin: Raport o stanie Powiatu Sztumskiego za 2025 r. podaje na podstawie informacji z gmin 37 065 mieszkańców. Ze względu na różne źródła i metodologie tej wartości nie włączono do szeregu GUS.

Powiat sztumski charakteryzuje się ujemnym bilansem demograficznym. Wskaźnik TFR (Total Fertility Rate) na poziomie 0,89 dla powiatu jest znacząco niższy od średniej w Polsce, która wynosi około 1,1–1,2. Oznacza to bardzo niską dzietność, znacznie poniżej poziomu zastępowalności pokoleń, i wskazuje na silne tendencje depopulacyjne. Trend ten jest m.in. spowodowany migracjami wewnętrznymi

i ujemnym przyrostem naturalnym, co potwierdzają dane dotyczące salda migracji i przyrostu naturalnego w latach 2020-2024 w poniższej tabeli.

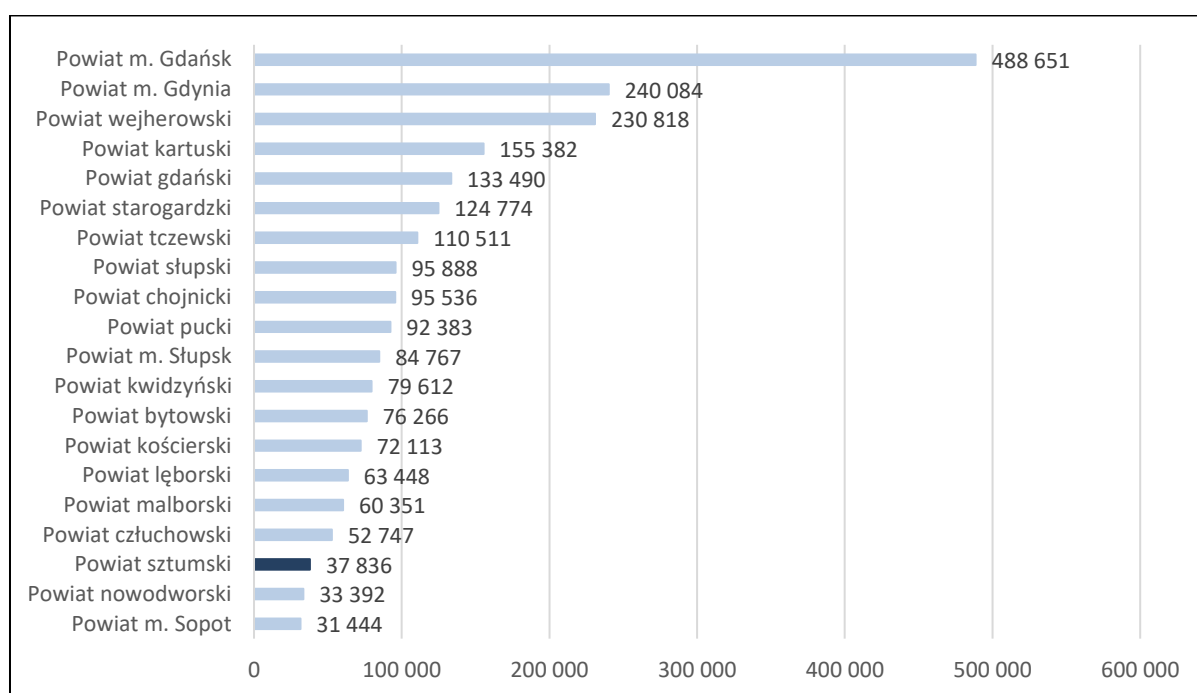
Tabela 2 Saldo migracji i przyrost naturalny w powiecie sztumskim w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo migracji wewnętrznych	-208	-207	-246	-154	-187
Saldo migracji zagranicznych	-19	-53	-46	-31	-65
Przyrost naturalny ogółem	-227	-260	-292	-185	-252

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców powiatu sztumskiego względem innych powiatów województwa pomorskiego.

Wykres 2 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby mieszkańców (stan na 31.12.2024 r.)

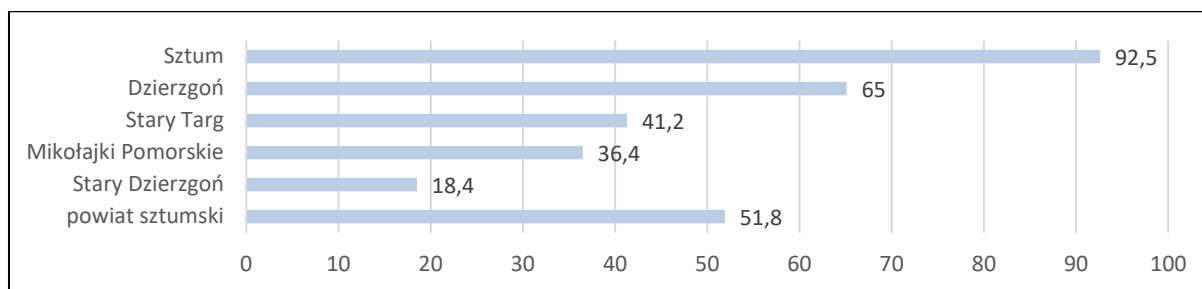

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych; porównanie powiatów według stanu na 31.12.2024 r. Wartość 37 836 osób dla powiatu sztumskiego dotyczy 2024 r.; aktualizację za 2025 r. przedstawia tabela 1.

Wykres wskazuje, że powiat sztumski jest 3 najmniej zaludnionym powiatem województwa pomorskiego.

Gęstość zaludnienia poszczególnych gmin powiatu wskazuje, że struktura demograficzna powiatu różnicuje powiat na główny ośrodek w postaci Sztumu i mniejsze gminy.

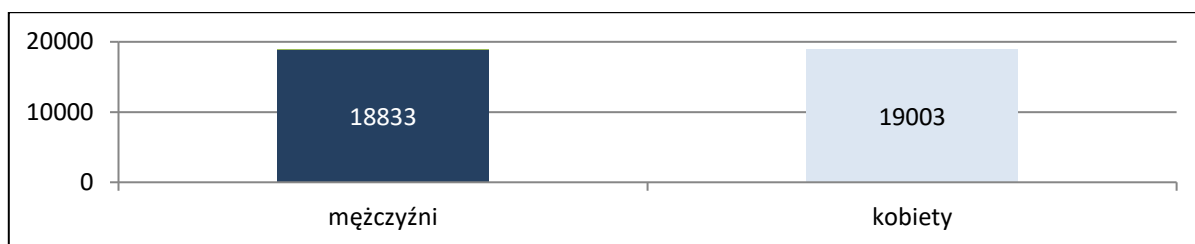
Wykres 3 Gminy powiatu sztumskiego pod względem gęstości zaludnienia (osoby/km²)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono strukturę ludności powiatu sztumskiego w podziale na płeć.

Wykres 4 Ludność powiatu sztumskiego w podziale na płeć na koniec 2024 r.(%)

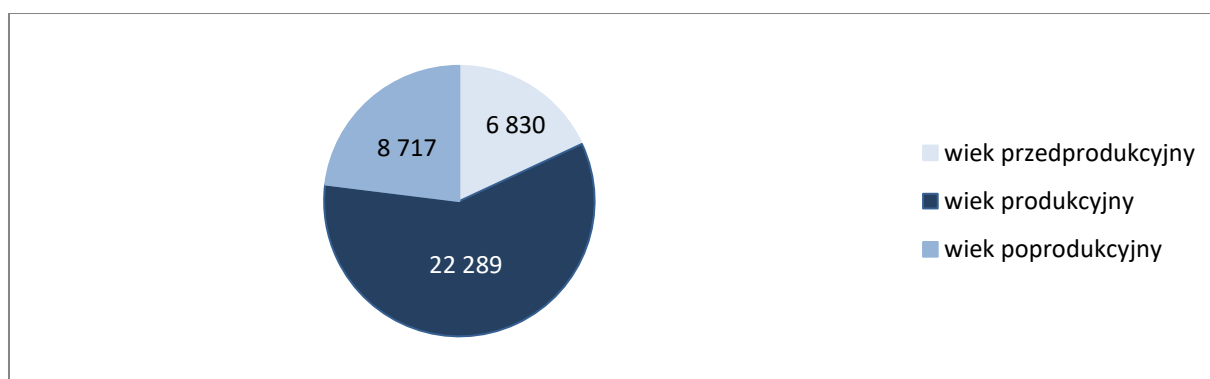

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W powiecie sztumskim na koniec 2024 r. występowała różnica w liczbie kobiet (19 003) i mężczyzn (18 833). Kobiety stanowiły 50,22% a mężczyźni 49,78%.

Poniżej zaprezentowano liczbę mieszkańców powiatu sztumskiego w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2024 r.).

Wykres 5 Liczba mieszkańców powiatu sztumskiego w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

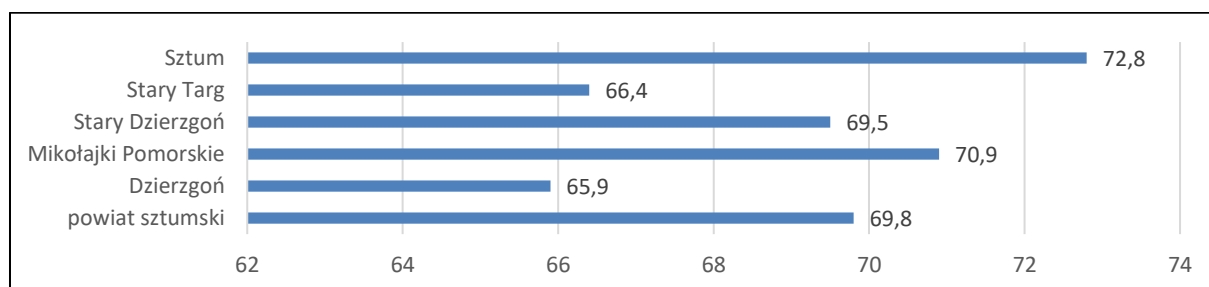
Struktura wieku mieszkańców powiatu w ujęciu procentowym przedstawia się następująco:

- wiek przedprodukcyjny: 18,05%,
- wiek produkcyjny: 58,91%,
- wiek poprodukcyjny: 23,04%.

Struktura wieku mieszkańców powiatu wskazuje, że największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (58,91%), co oznacza, że powiat dysponuje stosunkowo dużym potencjałem siły roboczej, ale jednocześnie udział tej grupy nieznacznie maleje w porównaniu z typowymi wartościami krajowymi. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 18,05%, świadczy o umiarkowanym udziale dzieci i młodzieży – liczba ta może w przyszłości nie wystarczyć do pełnego odtworzenia potencjału demograficznego. W połączeniu z bardzo niskim wskaźnikiem TFR oraz wykluczeniem komunikacyjnym umiarkowany udział osób w wieku przedprodukcyjnym będzie prowadził do spadku liczby uczniów, a w dłuższej perspektywie do niedoboru siły roboczej na lokalnym rynku pracy. Ograniczona dostępność transportowa może dodatkowo nasilać emigrację zewnętrzną młodych osób w poszukiwaniu edukacji i pracy, co pogłębi procesy depopulacyjne i starzenie się społeczeństwa. Z kolei dość wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym (23,04%) wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa, co wiąże się z rosnącymi potrzebami w zakresie opieki zdrowotnej, usług społecznych i dostosowania infrastruktury do potrzeb seniorów. Ogólnie struktura wieku powiatu sugeruje wyzwania demograficzne związane ze zmniejszającą się liczbą osób młodych oraz rosnącym udziałem osób starszych.

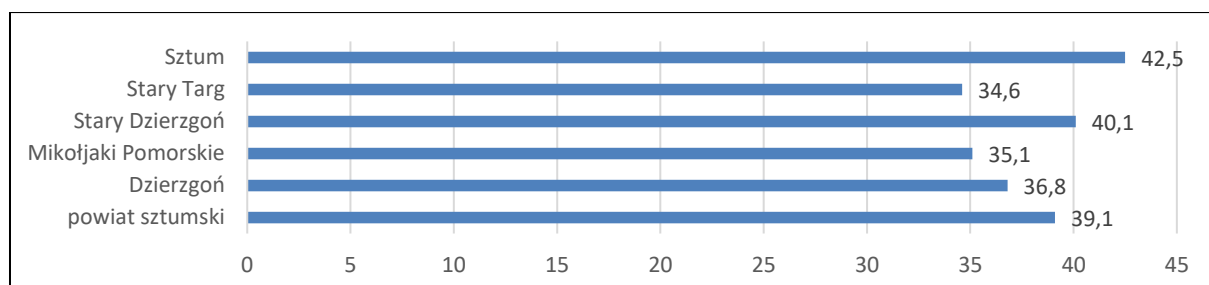
Poniżej zaprezentowano wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu sztumskiego i dla gmin wchodzących w jego skład.

Wykres 6 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie sztumskim i w gminach wchodzących w jego skład w 2024 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres 7 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie sztumskim i w gminach wchodzących w jego skład w 2024 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu sztumskiego w 2024 r. wskazują na wyraźny proces starzenia się społeczeństwa. Wskaźnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym wynosi 39,1%, co oznacza, że na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada prawie 40 osób w wieku poprodukcyjnym.

Przy utrzymaniu obecnego systemu finansowania JST wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym oznacza dla samorządu rosnące wydatki i malejące dochody. Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym ogranicza wpływy z PIT i pośrednio z CIT, natomiast starzenie się społeczeństwa zwiększa koszty realizacji zadań własnych, zwłaszcza w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej i usług opiekuńczych. Jednocześnie zadania zlecone są często niedofinansowane, co zmusza samorząd do angażowania środków własnych i pogarsza jego sytuację finansową. Jest to wartość zbliżona do średniej krajowej (40,0%), a jednocześnie nieznacznie niższa niż średnia dla województwa pomorskiego. Wskaźnik ten potwierdza, że powiat sztumski, podobnie jak wiele regionów w Polsce, zmagają się z rosnącym udziałem osób starszych w populacji. Z kolei współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, w powiecie sztumskim wynosi 69,8%. Jest to wynik bardzo zbliżony do średniej krajowej i wojewódzkiej, co oznacza, że prawie siedem osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na dziesięć osób aktywnych zawodowo. Najwyższe wartości wskaźników występują w gminie Sztum (72,8% i 42,5%), co wskazuje na szczególnie silny proces starzenia się ludności, podczas gdy najniższe – w gminach Dzierżgoń i Stary Targ – odzwierciedlają relatywnie młodszą strukturę wiekową mieszkańców.

Oświata i wychowanie

Organizacja edukacji i infrastruktura

Na publiczną sieć szkolno-przedszkolną w powiecie sztumskim składają się:

- w gminie Sztum:
 - Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Sztumie,
 - Zespół Szkół w Czerninie im. Rodziny Dominirskich,
 - Zespół Szkół w Gościszewie,
 - Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Maksymiliana Goliśa w Sztumie,
 - Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi,
 - Publiczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Nr 1 im. Kubusia Puchatka w Sztumie,
 - Publiczny Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi;
- w gminie Mikołajki Pomorskie:
 - Szkoła Podstawowa w Mikołajkach Pomorskich im. rodziny Schreiber,
 - Przedszkole Samorządowe w Mikołajkach Pomorskich;
- w gminie Dzierżgoń:
 - Szkoła Podstawowa im. Tysiąclecia Państwa Polskiego w Dzierżgoniu,
 - Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Bruku,
 - Szkoła Podstawowa im. św. Wojciecha w Bągarciu,
 - Tęczowe Przedszkole w Dzierżgoniu;
- w gminie Stary Dzierżgoń:
 - Szkoła Podstawowa w Myślicach,
 - Szkoła Podstawowa w Starym Dzierżgoniu,
 - Przedszkole Samorządowe "Niezapominajka",
- w gminie Stary Targ:
 - Zespół Szkół w Starym Targu im. Franciszka Jujki w Starym Targu, ,
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Rodziny Sierakowskich w Waplewie Wielkim,

- Szkoła Podstawowa im. Feliksa Łoyki w Szropach.

Powiat sztumski jest organem prowadzącym dla:

- trzech zespołów szkół ponadpodstawowych:
 - Zespół Szkół im. Jana Kasprówicza w Sztumie:
 - Liceum ogólnokształcące;
 - Technikum nr 1.
 - Zespół Szkół im. Cypriana Kamila Norwida w Dzierzgoniu:
 - Liceum ogólnokształcące;
 - Technikum;
 - Branżowa Szkoła I stopnia.
 - Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Barlewiczkach:
 - Technikum nr 2;
 - Branżowa Szkoła I stopnia;
 - Centrum Kształcenia Ustawicznego
- dwóch specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych:
 - Specjalny Ośrodek Szkolno –Wychowawczy im. Krystyny Jankowskiej w Uśnicach
 - Specjalny Ośrodek Szkolno –Wychowawczy w Kołozębiu.
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Sztumie.

Placówki oświatowe posiadają podstawową bazę dydaktyczną i organizacyjną niezbędną do realizacji procesu kształcenia, w tym sale lekcyjne, pracownie komputerowe, biblioteki, świetlice, stołówki oraz zaplecze administracyjne i socjalne. Szkoły wykorzystują sprzęt komputerowy, dostęp do Internetu oraz narzędzia informatyczne wspierające prowadzenie zajęć, komunikację z uczniami i rodzicami oraz organizację pracy placówek. Jednocześnie zmieniające się potrzeby edukacyjne, rozwój technologii oraz wymagania rynku pracy powodują konieczność systematycznego doposażania szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne, sprzęt multimedialny, wyposażenie pracowni przedmiotowych i specjalistycznych oraz aktualne oprogramowanie edukacyjne. Istotnym wyzwaniem pozostaje również modernizacja i remont infrastruktury szkolnej, w tym poprawa stanu technicznego budynków, zaplecza sportowego i sanitarnego, zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, poprawa efektywności energetycznej oraz zapewnienie bezpiecznych i komfortowych warunków nauki i pracy. Działania modernizacyjne powinny obejmować wszystkie placówki prowadzone przez Powiat i być realizowane sukcesywnie, z wykorzystaniem środków własnych oraz zewnętrznych. Szczęólnego znaczenia nabiera rozwój bazy sportowej, również w formule współpracy z gminami, tak aby nowa infrastruktura mogła służyć uczniom szkół powiatowych i lokalnym społecznościom. Jednocześnie niż demograficzny i zmiany zachodzące na rynku pracy wymagają okresowego przeglądu sieci szkół oraz oferty kierunków kształcenia.

Kształcenie dorosłych

W powiecie sztumskim oferta edukacyjna kierowana do osób dorosłych obejmowała możliwość uzupełnienia/kontynuowania edukacji na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Zainteresowaniem cieszył się kwalifikacyjny kurs zawodowy związany z uzyskaniem kwalifikacji rolniczych: *Prowadzenie produkcji rolniczej*

Wychowankowie Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych

Powiat sztumski jest organem prowadzącym dla dwóch specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych:

- Specjalny Ośrodek Szkolno –Wychowawczy im. Krystyny Jankowskiej w Uśnicach,
- Specjalny Ośrodek Szkolno –Wychowawczy w Kołozębnie.

Warunkiem przyjęcia ucznia do SOSW w Kołozębnie jest posiadanie aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim. Rekrutacja odbywa się przez cały rok. W ośrodku funkcjonuje:

- Szkoła podstawowa specjalna,
- Branżowa szkoła I stopnia specjalna,
- Internat.

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym są obejmowani w SOSW w Uśnicach kształceniem specjalnym na podstawie aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim właściwą podstawą organizacji wsparcia jest odrębne orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, zgodnie z § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 2 marca 2026 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 428). Zajęcia te stanowią odrębną formę realizacji potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. Rekrutacja odbywa się przez cały rok, z uwzględnieniem rodzaju orzeczenia i organizacji właściwej formy wsparcia. Głównym zadaniem Ośrodka jest przygotowanie wychowanków do możliwie samodzielnego udziału w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem. W skład Ośrodka wchodzi:

- Przedszkole Specjalne
- Szkoła Podstawowa Specjalna (również dla dzieci z autyzmem i sprzężonymi niepełnosprawnościami)
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy,
- Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju,
- Zespół Rewalidacyjno Wychowawczy,
- Grupy wychowawcze - Internat.

Finansowanie

Poniżej zaprezentowano wydatki z budżetu powiatu sztumskiego na oświatę i wychowanie w latach 2020-2024.

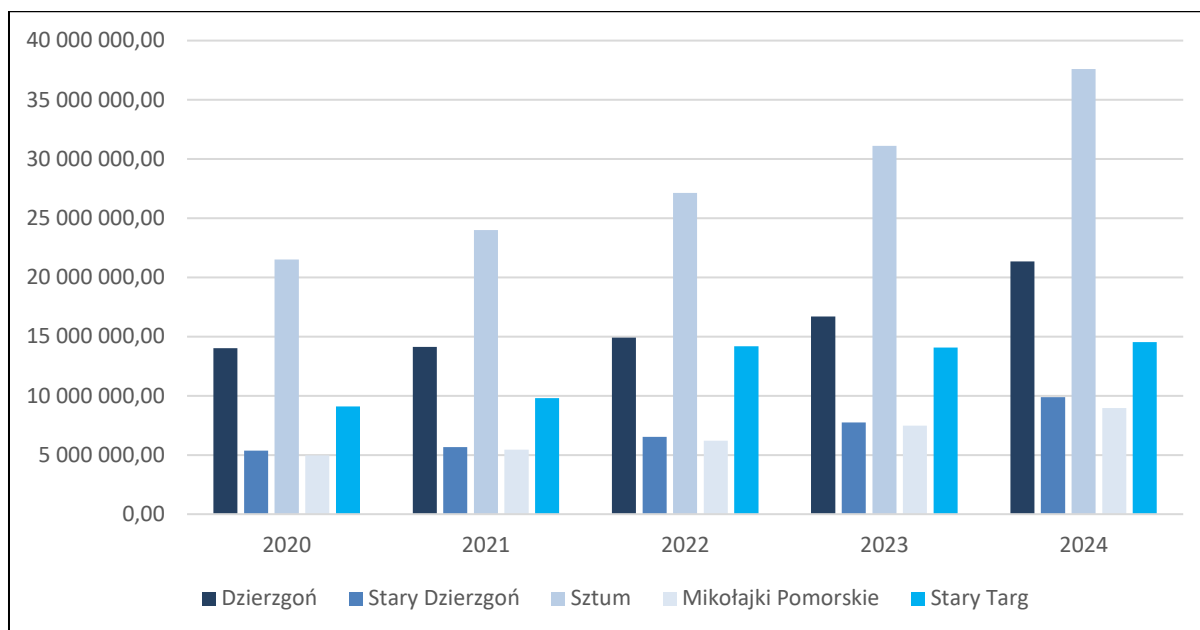
Tabela 3 Wydatki z budżetu powiatu sztumskiego na oświatę i wychowanie w latach 2020-2024 (zł)

	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki na oświatę (zł)	17 764 355,16	18 886 700,38	20 390 357,89	22 578 459,65	28 309 962,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wydatki od 2020 r. rocznie wzrastają. Poniżej zaprezentowano wydatki na oświatę i wychowanie z budżetów poszczególnych gmin powiatu sztumskiego.

Wykres 8 Wydatki z budżetu gmin powiatu sztumskiego na oświatę i wychowanie w latach 2020-2024 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

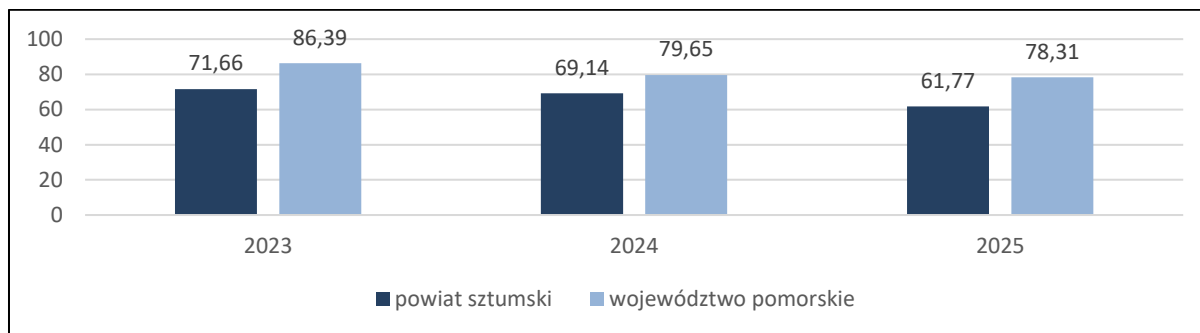
Wydatki powiatu i gmin na oświatę i wychowanie w latach 2020–2024 wykazywały zmiany, a w 2024 r. w każdej analizowanej jednostce były wyższe niż w 2020 r. Niż demograficzny zmniejsza liczbę uczniów, podczas gdy koszty zatrudnienia, energii i utrzymania infrastruktury pozostają wysokie. Do końca 2024 r. w systemie dochodów JST funkcjonowała część oświatowa subwencji ogólnej. Od 2025 r., zgodnie z ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 1252), naliczane są potrzeby oświatowe będące elementem potrzeb finansowych JST. Potrzeby te są uwzględniane w mechanizmie ustalania dochodów z udziałów w PIT i CIT oraz subwencji ogólnej. Kwota potrzeb oświatowych nie stanowi odrębnej dotacji celowej ani gwarancji pokrycia rzeczywistych wydatków szkół. Finansowanie edukacji wymaga corocznego bilansowania wszystkich dochodów i wydatków budżetu, z uwzględnieniem kosztów kształcenia specjalnego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, transportu i dostępności. Zmiana mechanizmu finansowania nie usuwa presji kosztowej ani potrzeby pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój kompetencji uczniów i nauczycieli.

Poziom nauczania

Egzamin maturalny

Wykresy 9–11 przedstawiają średnie wyniki pisemnego egzaminu maturalnego w Formule 2023 na poziomie podstawowym w latach 2023–2025, w powiecie sztumskim i województwie pomorskim. Średni wynik przedmiotowy nie jest wskaźnikiem zdawalności całej matury. W porównaniach należy uwzględniać zmianę struktury zdających: w 2023 r. Formuła 2023 obejmowała przede wszystkim absolwentów czteroletnich liceów, a od 2024 r. także absolwentów pięcioletnich techników. Dane za 2026 r. przedstawiono odrębnie w tabeli 5a, zgodnie z zakresem publikacji OKE z 8 lipca 2026 r.

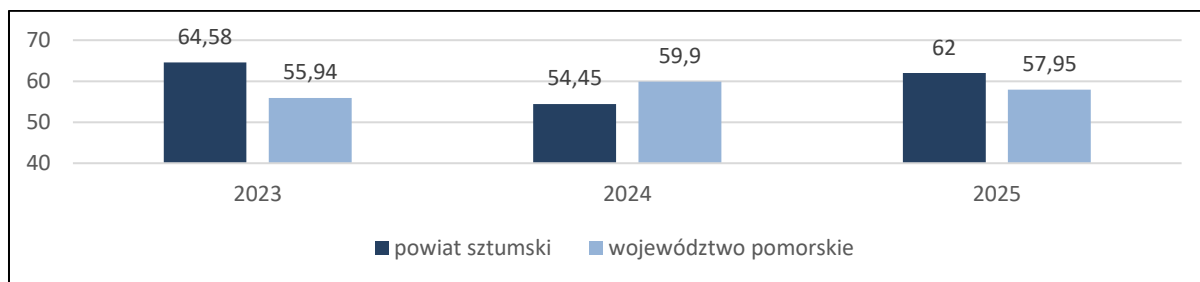
Wykres 9 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) z języka angielskiego (poziom podstawowy) w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach 2023-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W analizowanym okresie średni wynik z języka angielskiego (poziom podstawowy) dla powiatu sztumskiego był niższy niż dla województwa pomorskiego.

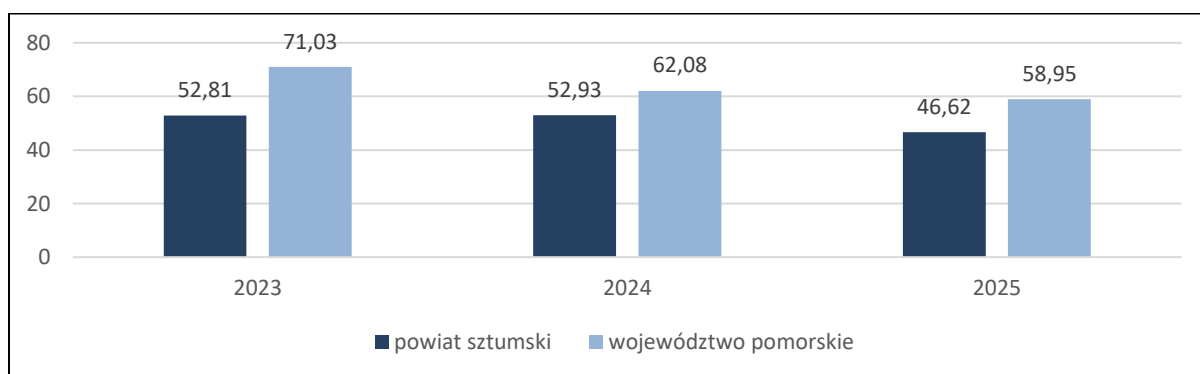
Wykres 10 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) z języka polskiego (poziom podstawowy) w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach 2023-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W analizowanym okresie średni wynik z języka polskiego (poziom podstawowy) dla powiatu sztumskiego był wyższy niż dla województwa pomorskiego w latach 2023 i 2025.

Wykres 11 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) z matematyki (poziom podstawowy) w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach 2023-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W analizowanym okresie średni wynik z matematyki (poziom podstawowy) dla powiatu sztumskiego był niższy niż dla województwa pomorskiego.

Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach ponadpodstawowych w powiecie sztumskim w latach 2021-2025 przedstawiono poniżej:

Tabela 4 Zdawalność egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących w latach 2021-2025

Szkoła	Zdawalność (%) w				
	2021	2022	2023	2024	2025
ZS Sztum LO	83,8	82,86	95,83	94,87	91,67
ZS Dzierzgoń LO	x	73	70	58	43
woj. pom./ kraj*	-/75,5	-/85	-/84,4	83/84,1	78/80

źródło: informacje ze szkół

Tabela 5 Zdawalność egzaminów maturalnych w technikach w latach 2021-2025

Szkoła	Zdawalność (%) w				
	2021	2022	2023	2024	2025
ZS Sztum T	84	82,35	70,37	90,91	78,57
ZS Dzierzgoń T	90,9	94	44	73	-
ZSZ Barlewicki T	38,7	71	53,5	83	54
woj. pom./kraj*	73/64	67,9/69,2	78,8/74,6	70,6/78,1	85,5/70%

źródło: informacje ze szkół

W liceach ogólnokształcących najwyższą i najbardziej stabilną zdawalność odnotowuje ZS Sztum, utrzymując wyniki powyżej 80%, natomiast ZS Dzierzgoń wykazuje wyraźny spadek w ostatnich latach. W technikach wyniki są bardziej zróżnicowane – ZS Sztum osiąga relatywnie dobre rezultaty, podczas gdy ZS Dzierzgoń i ZSZ Barlewicki notują duże wahania zdawalności. Na tle województwa i kraju widoczne są zarówno okresy przewagi, jak i słabsze wyniki szkół, co wskazuje na niestabilność osiągniętych rezultatów w analizowanych latach

Aktualizacja wyników egzaminów i udziału absolwentów

W roku szkolnym 2024/2025 do matury przystąpiło 38 spośród 46 absolwentów liceów (82,61%) oraz 54 spośród 98 absolwentów techników (55,10%). Dyplom zawodowy uzyskało 80 z 98 absolwentów techników (81,63%). Dane te, pochodzące z Raportu o stanie Powiatu za 2025 r., wskazują na potrzebę równoległego monitorowania udziału w egzaminie i jego wyniku. Liczba uzyskanych dyplomów wśród absolwentów jest odrębną miarą od zdawalności pojedynczej kwalifikacji.

Tabela 5a Wyniki egzaminu maturalnego w szkołach powiatowych w 2026 roku

Szkoła	Przystąpili do wszystkich wymaganych egzaminów	Uzyskali świadectwo dojrzałości	Zdawalność (%)
ZS Dzierzgoń – liceum	12	9	75,00
ZS Dzierzgoń – technikum	7	5	71,43
ZSZ Barlewicki – technikum	24	14	58,33
ZS Sztum – liceum	32	25	78,12
ZS Sztum – Technikum nr 1	37	27	72,97
Powiat sztumski ogółem	112	80	71,43

Źródło: OKE w Gdańsku, pliki „2026_07_08_Wyniki_szkoly_PP2023.xlsx” i „2026_07_08_Wyniki_powiaty_PP2023.xlsx”, publikacja 08.07.2026 r.; odczyt 27.10.2026 r.

Metodologia tabeli 5a: dane dotyczą osób przystępujących po raz pierwszy do matury w 2026 r., niezależnie od roku ukończenia szkoły, oraz arkuszy standardowych. W lipcowej publikacji OKE wskaźniki oznaczone gwiazdką obejmują dostępne wyniki sesji głównej i dodatkowej, bez sesji poprawkowej w sierpniu. Zgodnie z legendą zbioru nie obejmują obywateli Ukrainy przybyłych do Polski po 24.02.2022 r. Są to wyniki o innym zakresie niż odsetek tegorocznych absolwentów przystępujących do matury. Nie należy ich bezpośrednio utożsamiać z danymi szkół w tabelach 4–5 ani z wynikiem końcowym po poprawkach. Coroczny raport oświatowy powinien podawać oddzielnie wyniki po sesji głównej i po poprawkach oraz liczebność każdej grupy.

Wyniki 2026 r. uzasadniają objęcie wszystkich szkół analizą przyczyn niepowodzeń egzaminacyjnych, z uwzględnieniem wyników wejściowych uczniów, frekwencji, wsparcia specjalistycznego i warunków nauki. Wskaźników dla małych grup nie należy traktować jako samodzielnej oceny jakości pracy szkoły. Dla egzaminów zawodowych wyniki należy zestawiać według kwalifikacji i sesji, oddzielając przystępujących po raz pierwszy od poprawiających. Aktualizację kompletnych danych za rok szkolny 2025/2026 i rekrutację 2026/2027 włącza się do pierwszego rocznego raportu realizacyjnego, na podstawie zweryfikowanych zestawień szkół i OKE.

Tabela 6 Wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie/zawodowych w latach szkolnych 2023/2024 i 2024/2025

Szkoła	Nazwa zawodu/kwalifikacja	Liczba 2024		Zdawalność 2024			Liczba 2025		Zdawalność 2025		
		uczniów	zdających	Liczba uczniów	%	w woj. pom. %	uczniów	zdających	Liczba uczniów	%	w woj. pom. %
ZS S Z T U M	Technikum nr 1										
	Technik ekonomista EKA.05	9	8	8	100	88,0	13	13	13	100	91
	Technik informatyk INF.03	13	13	6	46	47,5	12	12	1	8,33	46
	Technik ekonomista EKA.04	26	23	22	96	91,2	21	21	19	90,47	93
	Technik informatyk INF.02	13	13	7	54	72,03	16	15	9	60	74
	Technik logistyk SPL.04	15	15	14	93	88,5	15	15	15	100	94
	Technik logistyk SPL.01	16	16	14	88	87,6	26	25	23	92	94
ZS D Z I E R Z G O Ń	Technikum										
	Technik żywienia i usług gastronomicznych HGT.02	x	x	x	x	x	15	15	13	87	100
	Technik żywienia i usług gastronomicznych HGT.12	7	7	7	100	80	10	10	6	60	87
	Technik organizacji turystyki HGT.07	5	5	5	100	92	-	-	-	-	-
	Branżowa Szkoła I stopnia										
	Elektryk ELE.02	1	1	0	0	100	1	1	1	100	89
	Operator obrabiarek skrawających MEC.05	x	x	x	x	x	1	1	1	100	100
	Sprzedawca HAN.01	5	5	5	100	90	3	3	3	100	97

Szkoła	Nazwa zawodu/kwalifikacja	Liczba 2024		Zdawalność 2024			Liczba 2025		Zdawalność 2025		
		uczniów	zdających	Liczba uczniów	%	w woj. pom. %	uczniów	zdających	Liczba uczniów	%	w woj. pom. %
ZSZ B A R L E W I C Z K I	Technikum nr 2										
	Technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki ROL.08	8	8	7	87,5	75	13	13	8	61,5	57
	Technik rolnik ROL.10	9	9	5	55,5	77	8	8	5	62,5	81
	Technik żywienia i usług gastronomicznych HGT.02	11	11	11	100	93	19	19	19	100	100
	Technik pojazdów samochodowych MOT.06	21	21	12	57,1	60	17	17	17	100	92
	Technik żywienia i usług gastronomicznych HGT.12	11	11	9	81,81	80	18	18	17	94	87
	Technik informatyk INF.03	15	15	10	66,6	59	9	9	4	44	48
	Technik rolnik ROL.04	8	8	8	100	90	8	8	8	100	93
	Technik pojazdów samochodowych MOT.05	18	17	17	100	85	8	8	8	100	78
	Technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki ROL.02	13	13	13	100	85	10	10	9	90	71
	Branżowa Szkoła I stopnia										
	Rolnik ROL.04	2	2	2	100	90	4	4	1	25	93
	Mechanik pojazdów samochodowych MOT.05	2	2	1	50	82	2	2	0	0	78
	Sprzedawca HAN.01	8	8	7	87,5	90	7	7	4	57	94
	Kucharz HGT.02	7	7	4	57,1	91	4	4	3	75	87
	Ślusarz MEC.08	1	1	0	0	82	2	2	1	50	89

Szkoła	Nazwa zawodu/kwalifikacja	Liczba 2024		Zdawalność 2024			Liczba 2025		Zdawalność 2025		
		uczniów	zdających	Liczba uczniów	%	w woj. pom. %	uczniów	zdających	Liczba uczniów	%	w woj. pom. %
	Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy										
	Rolnik ROL.04	27	27	24	88,9	90	26	26	25	96	93
	Technik rolnik ROL.10	x	x	x	x	x	11	10	2	20	34
SOSW Kołoząb	Branżowa Szkoła I stopnia										
	Kucharz HGT.02	4	4	4	100	81,9	9	8	7	87,5	87
	Rolnik ROL.04	-	-	-	-	-	1	1	1	100	93

Wyniki egzaminów zawodowych w latach 2023/2024 i 2024/2025 są zróżnicowane w zależności od szkoły i kwalifikacji, przy czym w wielu przypadkach utrzymuje się wysoka zdawalność, szczególnie w zawodach ekonomicznych, logistycznych i gastronomicznych. Widoczne są jednak znaczne spadki w niektórych kwalifikacjach, zwłaszcza informatycznych oraz mechanicznych, gdzie wyniki często odbiegają od średniej wojewódzkiej. Część szkół, zwłaszcza ZSZ Barlewicki, charakteryzuje się dużą zmiennością rezultatów, podczas gdy inne kierunki osiągają bardzo dobre, często stuprocentowe wyniki, co wskazuje na nierównomierny poziom przygotowania uczniów.

Zróżnicowane wyniki egzaminów zawodowych oraz zmieniające się zapotrzebowanie pracodawców wskazują na potrzebę systematycznego monitorowania atrakcyjności i efektywności poszczególnych kierunków kształcenia. Oferta edukacyjna powinna być rozwijana we współpracy z przedsiębiorcami, Powiatowym Urzędem Pracy, szkołami podstawowymi i gminami oraz aktywnie promowana wśród uczniów i rodziców.

Ochrona zdrowia

Na terenie powiatu sztumskiego w 2024 roku funkcjonowało 7 aptek ogólnodostępnych oraz 1 punkt apteczny. W powiecie działa Szpital w Sztumie, zarządzany obecnie przez grupę American Heart of Poland, który przechodzi proces modernizacji obejmujący rozbudowę bazy łóżkowej i remont infrastruktury. Wszystkie przychodnie w powiecie są prywatne. Wszystkie dzieci i młodzież szkolna objęte są podstawową opieką zdrowotną lekarską, obejmującą również szczepienia ochronne. W celu zapewnienia pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego na terenie powiatu funkcjonuje system Państwowego Ratownictwa Medycznego, którego obsługę zapewniają zespoły ratownictwa medycznego stacjonujące w Sztumie, Mikołajkach Pomorskich i w Dzierzgoniu.

Opieka i pomoc społeczna

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, w imieniu Starosty Sztumskiego, sprawuje merytoryczny nadzór nad działalnością jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, dla których organem prowadzącym jest Powiat Sztumski: Punktem Interwencji Kryzysowej, Placówkami opiekuńczo-wychowawczymi prowadzonymi na zlecenie powiatu, Warsztatami Terapii Zajęciowej.

Do zadań PCPR należą:

1. Piecza zastępcza
 - organizowanie opieki w rodzinach zastępczych,
 - udzielanie pomocy rodzinom zastępczym,
 - wsparcie dzieci umieszczonych poza rodziną biologiczną,
 - pomoc osobom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.
2. Pomoc społeczna
 - opracowywanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
 - udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
 - organizowanie specjalistycznego poradnictwa,
 - podejmowanie działań interwencyjnych wynikających z potrzeb mieszkańców
3. Domy pomocy społecznej i wsparcie instytucjonalne
 - organizowanie i zapewnianie usług w domach pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym,
 - kierowanie osób ubiegających się o przyjęcie do DPS,
 - finansowanie powiatowych ośrodków wsparcia, z wyłączeniami wskazanymi w przepisach.
4. Interwencja kryzysowa i poradnictwo
 - prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej,
 - organizowanie specjalistycznego poradnictwa,
 - doradztwo metodyczne dla ośrodków pomocy społecznej i pracowników socjalnych.
5. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami
 - realizowanie zadań powiatu finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
 - m.in. obsługa spraw dotyczących rehabilitacji społecznej i dofinansowań, np. sprzętu rehabilitacyjnego.
6. Pomoc uchodźcom i osobom w szczególnych sytuacjach
 - pomoc uchodźcom,

- świadczenia i wsparcie dla niektórych osób bezdomnych,
- pomoc w integracji osób opuszczających placówki, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze.

Wsparcie usamodzielniania wychowanków prowadzone jest w ramach Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025–2027 i kolejnych programów oraz indywidualnych programów usamodzielniania. Według Raportu o stanie Powiatu za 2025 r. z mieszkania treningowego skorzystały 2 osoby, a pomoc finansowa dla wychowanków opuszczających pieczę wyniosła 171 891,28 zł. Dane te opisują udzieloną pomoc; ocenę trwałych efektów uzupełniają wskaźniki nauki, pracy i mieszkania przedstawione w rozdziale 4.2.

Istotnym elementem systemu aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami jest Zakład Aktywności Zawodowej w Sztumie. Dalszy rozwój jego działalności wymaga poprawy warunków lokalowych, poszerzenia zakresu świadczonych usług oraz tworzenia nowych możliwości zatrudnienia wspieranego. Jednocześnie w powiecie występuje potrzeba rozwoju środowiskowych form pomocy, w szczególności mieszkań treningowych i wspomaganych, przeznaczonych dla osób wymagających wsparcia w przygotowaniu do samodzielnego funkcjonowania. Ważnym wyzwaniem pozostaje również pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz promowanie rodzicielstwa zastępczego.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w powiecie sztumskim w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2019-2023.

Tabela 7 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w latach 2019-2023

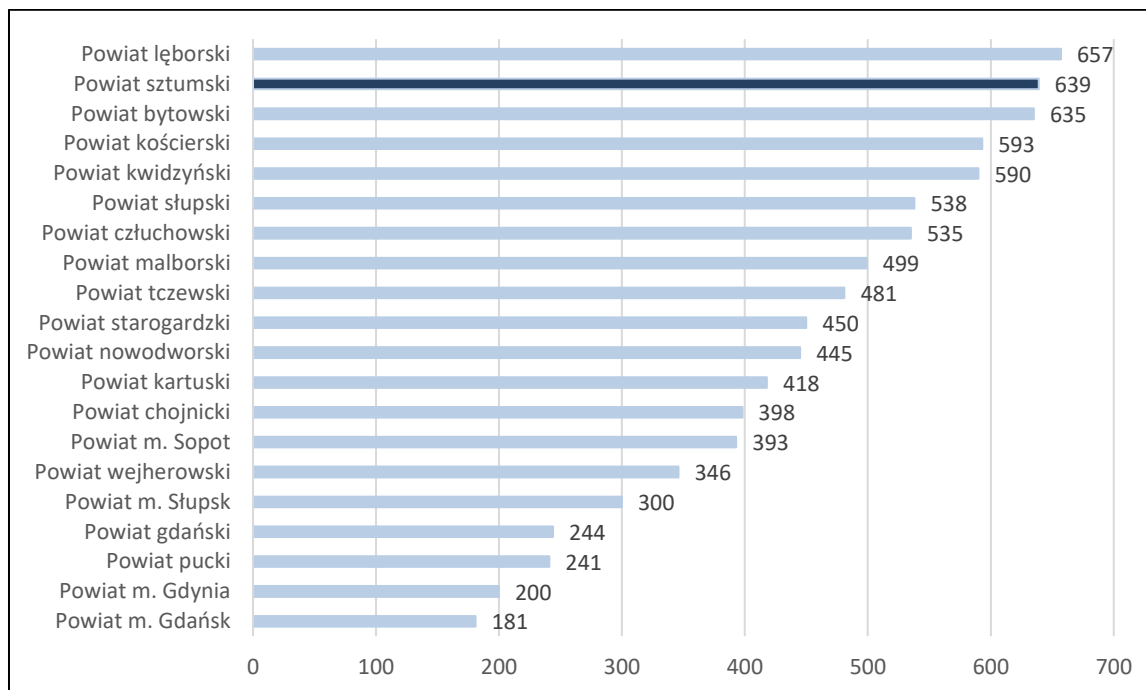
Gmina	2019	2020	2021	2022	2023
Dzierzgoń	938	837	896	647	664
Mikołajki Pomorskie	1 100	1 102	968	949	950
Stary Dzierzgoń	1 433	1 429	977	980	885
Stary Targ	836	851	693	589	618
Sztum	537	477	486	515	523

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

We wszystkich gminach powiatu sztumskiego zauważalny jest spadek wartości wskaźnika w 2023 r. w stosunku do 2019 r. (widoczne są jednak wzrosty wskaźnika w latach pośrednich) – wzrosty te w większości przypadków są znikomych wartości i prawdopodobnie nie wynikają z zidentyfikowanych sytuacji problemowych.

Poniższy wykres obrazuje jak kształtuje się liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego.

Wykres 12 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Wskaźnik dla powiatu sztumskiego jest 2 najwyższym wskaźnikiem spośród powiatów województwa pomorskiego.

W przypadku liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci widoczny jest rokroczny spadek wartości od 2018 r.

Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w powiecie sztumskim i w poszczególnych gminach wchodzących w jego skład w latach 2018-2022

Gmina	2018	2019	2020	2021	2022
Dzierżgoń	411	345	280	239	194
Mikołajki Pomorskie	152	131	121	108	93
Stary Dzierżgoń	184	147	123	102	83
Stary Targ	245	203	172	137	115
Sztum	566	467	367	330	279

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Trendy spowodowane są m.in. polityką prospołeczną państwa, skuteczną działalnością gminnych ośrodków pomocy społecznej i wzrostem zamożności społeczeństwa.

Kultura i sport

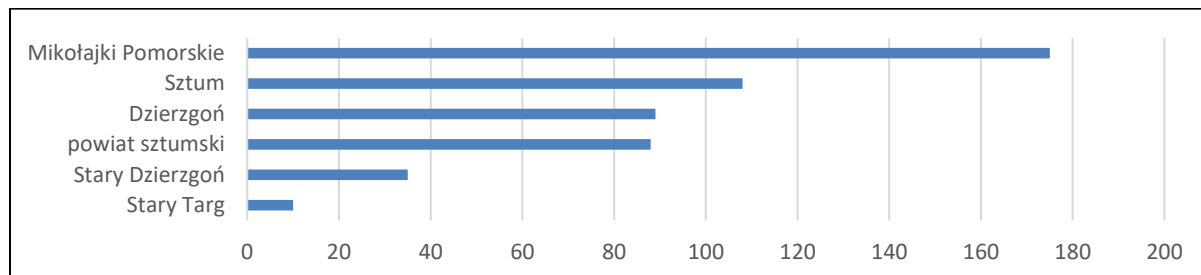
Kultura

Na terenie powiatu w każdej z gmin działają centra/ośrodki kultury.

W powiecie sztumskim funkcjonuje 5 bibliotek (SCK Sztum, Dzierżgoński Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Starym Targu, Gminne Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Mikołajkach Pomorskich, Gminne Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Starym Dzierżgoniu)

Na terenie gmin powiatu sztumskiego przy placówkach kulturalnych funkcjonują zespoły i grupy artystyczne, w tym zespoły muzyczne, wokalne, taneczne, teatralne oraz folklorystyczne. Ich działalność służy rozwijaniu lokalnej aktywności kulturalnej, podtrzymywaniu tradycji oraz integracji mieszkańców. Szczegółowy wykaz zespołów powinien zostać uzupełniony na podstawie informacji przekazanych przez gminy. Zauważalne są wahania liczby czytelników bibliotek publicznych w ciągu roku. Poniżej przedstawiono wskaźnik liczby czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego (gminach, w których działają biblioteki publiczne).

Wykres 13 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminach powiatu sztumskiego i dla powiatu sztumskiego w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wyposażenie i zasoby bibliotek publicznych odpowiadają potrzebom czytelników.

Bogate i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe stanowi ważny element tożsamości mieszkańców oraz potencjał rozwoju turystyki i promocji powiatu. Ze względu na stan części obiektów zabytkowych i rozproszenie zasobów konieczne jest prowadzenie skoordynowanych działań w zakresie ich rozpoznania, ochrony, konserwacji i wykorzystania. Instrumentem porządkującym te działania powinien być powiatowy program opieki nad zabytkami. Ważne będzie również pozyskiwanie środków zewnętrznych na ochronę dziedzictwa, rozwój oferty kulturalnej oraz promocję najważniejszych zasobów historycznych i kulturowych powiatu.

Sport, turystyka i rekreacja

Przedsięwzięcia sportowe w powiecie sztumskim polegają na tworzeniu warunków organizacyjnych i finansowych do przeprowadzenia imprez sportowych i innych działań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Powiat Sztumski w ramach wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu na terenie powiatu podejmuje wiele przedsięwzięć i działań sportowych również w środowisku lokalnym. Cyklicznie Starosta Sztumski obejmuje honorowym patronatem wiele imprez sportowych inicjowanych przez organizacje pozarządowe (m.in. kluby sportowe, stowarzyszenia kultury fizycznej) i inne instytucje zajmujące się działalnością sportową.

Powiat zleca również wykonywanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym.

W powiecie funkcjonuje 15 klubów sportowych i 3 uczniowskie:

- Klub Piłkarski „Olimpia” w Sztumie
- Klub Sportowy „Victoria” w Sztumie
- Ludowy Klub Sportowy w Waplewie Wielkim
- Gminny Klub Sportowy „Tęcza” w Szropach
- Klub Piłkarski „Ruch” Gościszewo
- Lekkoatletyczny Klub Sportowy „Zantyr” w Sztumie
- Kolarski Ludowy Klub Sportowy „Lider” w Sztumie
- Klub Sportowy Czernin w Sztumie

- Sztumski Klub Tenisa Ziemnego „Break Point” w Sztumie
- Akademia Młodego Piłkarz Sztum
- Gminny Klub Sportowy „Orlik Stary Dzierzgoń”
- Klub Jeździecki Iskra w Sztumie
- Klub Sportowy „Sztumskie Smoki” w Sztumie
- Klub Sportowy „Active&Fit Sztum” w Sztumie
- Sirgune w Dzierzgoniu
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokolik” przy SP w Czerninie
- Klub Sportowy Amatorka Mikołajki Pomorskie

Powiat Sztumski aktywnie wspiera rozwój sportu, turystyki i rekreacji poprzez tworzenie warunków organizacyjnych i finansowych dla działalności sportowej, współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz obejmowanie patronatem licznych imprez sportowych. Funkcjonowanie klubów sportowych, w tym uczniowskich klubów sportowych, świadczy o zaangażowaniu lokalnych społeczności w upowszechnianie kultury fizycznej. Z danych wynika, że aktywność sportowa mieszkańców jest zróżnicowana pomiędzy gminami, przy czym największym ośrodkiem sportowym w powiecie pozostaje Sztum, skupiający największą liczbę klubów.

Organizacje pozarządowe

Społeczność gmin powiatu sztumskiego wykazuje rosnące zainteresowanie działalnością społeczną i obywatelską, czego odzwierciedleniem jest wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w latach 2019–2024. Organizacje pozarządowe stanowią istotny element lokalnego kapitału społecznego, ponieważ uzupełniają działania samorządu, aktywizują mieszkańców, wspierają osoby i grupy wymagające pomocy, a także wzmacniają więzi społeczne i poczucie odpowiedzialności za wspólnotę lokalną.

Na terenie powiatu sztumskiego działalność organizacji pozarządowych koncentruje się przede wszystkim wokół kilku obszarów: sportu i rekreacji, kultury, edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, działalności na rzecz seniorów, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, a także podtrzymywania lokalnych tradycji i dziedzictwa kulturowego. Szczególną rolę pełnią stowarzyszenia lokalne, kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich oraz organizacje działające przy instytucjach kultury, szkołach i parafiach. Ich aktywność ma duże znaczenie zwłaszcza w mniejszych miejscowościach, gdzie często stanowią one podstawowe środowiska integrujące mieszkańców.

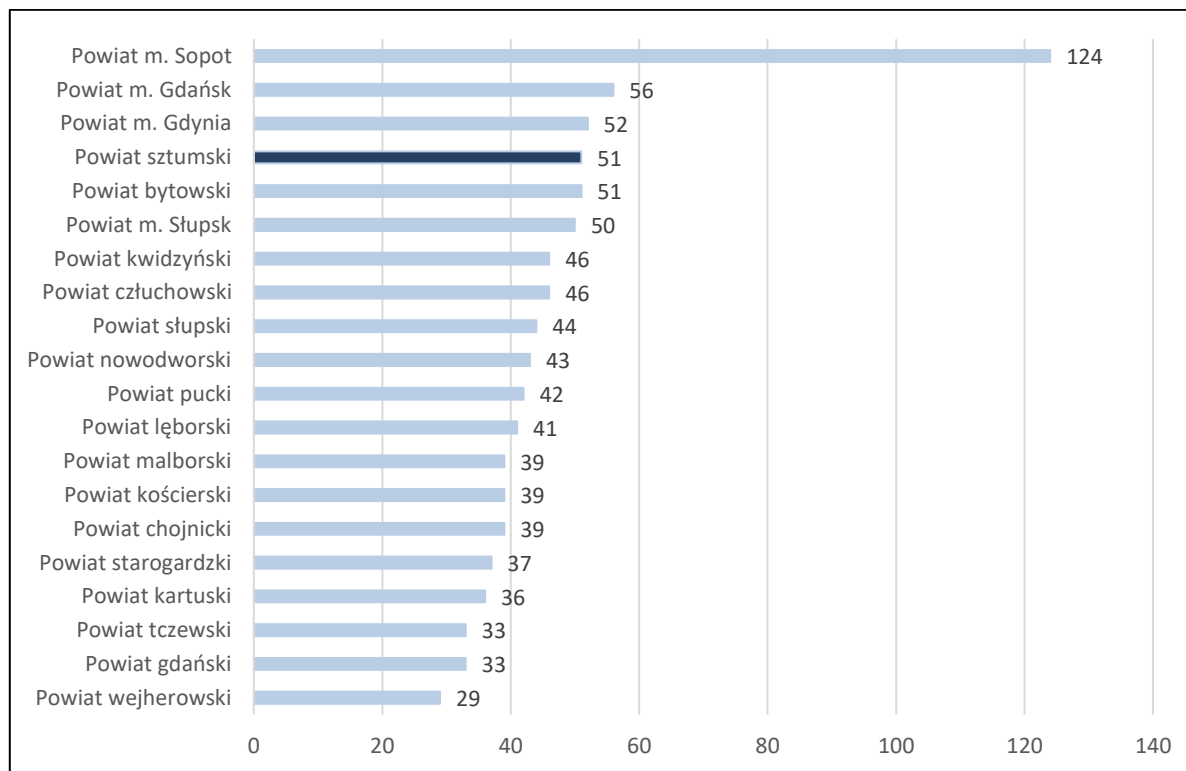
Tabela 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10000 mieszkańców w gminach powiatu sztumskiego w latach 2019-2024

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dzierzgoń	5,09	5,34	5,32	5,50	5,89	6,11
Mikołajki Pomorskie	2,76	3,19	3,51	3,55	3,89	3,91
Stary Dzierzgoń	2,81	3,34	3,69	4,03	4,08	4,09
Stary Targ	1,76	1,83	2,01	2,02	2,21	2,23
Sztum	4,48	4,84	4,95	5,30	5,58	6,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono porównanie analizowanego wskaźnika dla powiatu sztumskiego z innymi powiatami województwa pomorskiego.

Wykres 14 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 10000 mieszkańców dla powiatu sztumskiego (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Dane statystyczne wskazują na systematyczny wzrost wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 000 mieszkańców we wszystkich gminach powiatu. Najwyższe wartości wskaźnika w 2024 r. odnotowano w gminach Dzierzgoń i Sztum, co może wynikać m.in. z większej liczby mieszkańców, szerszej bazy instytucjonalnej, obecności placówek kultury, szkół, klubów sportowych oraz większej koncentracji usług publicznych. Niższe wartości wskaźnika występują w gminach wiejskich, takich jak Stary Targ, Mikołajki Pomorskie czy Stary Dzierzgoń, jednak nie musi to oznaczać niższej aktywności społecznej mieszkańców. W mniejszych gminach aktywność ta często przyjmuje bardziej nieformalny charakter lub skupia się wokół kilku silnych organizacji lokalnych.

W porównaniu z innymi powiatami województwa pomorskiego powiat sztumski osiąga relatywnie wysoką wartość analizowanego wskaźnika. Należy jednak zaznaczyć, że wskaźnik ten ma charakter ilościowy i nie pozwala jednoznacznie ocenić rzeczywistej aktywności sektora pozarządowego. Obejmuje on podmioty wpisane do rejestrów, niezależnie od tego, czy prowadzą regularną działalność, realizują projekty, pozyskują środki zewnętrzne, współpracują z samorządami lub angażują mieszkańców. W praktyce część organizacji funkcjonuje wyłącznie formalnie, a ich aktywność jest ograniczona lub zawieszona.

Z tego względu dane statystyczne powinny być interpretowane ostrożnie. Wysoka pozycja powiatu sztumskiego w zestawieniu może wynikać nie tylko z rzeczywistej aktywności organizacyjnej, ale również z relacji liczby zarejestrowanych podmiotów do liczby mieszkańców. W powiatach o mniejszej liczbie ludności nawet niewielka liczba organizacji może znacząco podnosić wartość wskaźnika. Jednocześnie trwające procesy porządkowania rejestrów, w tym likwidacja organizacji nieaktywnych, mogą w kolejnych latach wpłynąć na obniżenie wartości wskaźnika, ale jednocześnie przyczynić się do bardziej rzetelnego obrazu sektora pozarządowego.

Ważnym wyzwaniem dla powiatu i gmin pozostaje zatem nie tylko liczba organizacji pozarządowych, ale przede wszystkim ich realna aktywność, trwałość, zdolność do pozyskiwania środków, współpracy międzysektorowej oraz angażowania mieszkańców. Istotne jest wzmacnianie organizacji działających lokalnie, szczególnie poprzez wsparcie doradcze, informacyjne i organizacyjne, rozwijanie współpracy z samorządem, włączanie NGO w konsultacje społeczne oraz powierzanie im realizacji zadań publicznych. Duże znaczenie ma także wspieranie młodych liderów społecznych, wolontariatu oraz inicjatyw oddolnych, które mogą przyczynić się do zwiększenia aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Rozwój sektora organizacji pozarządowych może stanowić jeden z ważnych czynników wzmacniających spójność społeczną powiatu sztumskiego. Aktywne organizacje społeczne sprzyjają integracji mieszkańców, przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, rozwijają ofertę czasu wolnego, wspierają edukację obywatelską i budują poczucie lokalnej tożsamości. Z perspektywy rozwoju powiatu szczególnie istotne jest utrzymanie i wzmacnianie tych organizacji, które faktycznie prowadzą działalność na rzecz mieszkańców oraz odpowiadają na lokalne potrzeby społeczne.

Problemy społeczne

W gminach powiatu sztumskiego można zaobserwować typowe problemy społeczne dla gmin o podobnej charakterystyce – mowa tu w szczególności o ubóstwie, bezrobociu, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności czy wykluczeniu społecznemu. Część z problemów społecznych jest rozwiązywana lub łagodzona poprzez działalność ośrodków pomocy społecznej. Gminy corocznie uchwalają Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Istotnym elementem działań prospołecznych w gminach jest aktywizacja, animacja, cyfryzacja i integracja dedykowana osobom starszym – wciąż do rozwiązania pozostaje problem niskiej dostępności miejsc skierowanych do seniorów.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie powiatu sztumskiego odpowiadają przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Sztumie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sztumie oraz jednostki ochotniczych straży pożarnych. Istotną rolę w systemie bezpieczeństwa pełnią także samorządy lokalne, służby ratownictwa medycznego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki oświatowe oraz inne instytucje współpracujące w zakresie profilaktyki, reagowania kryzysowego i przeciwdziałania zagrożeniom społecznym. Bezpieczeństwo mieszkańców powiatu należy rozpatrywać zarówno przez pryzmat przestępczości i porządku publicznego, jak również bezpieczeństwa drogowego, ochrony przeciwpożarowej, reagowania na miejscowe zagrożenia oraz gotowości służb do współdziałania w sytuacjach kryzysowych.

W 2022 roku w powiecie sztumskim stwierdzono 899 przestępstw, co oznaczało 11,45 przestępstw na 1000 mieszkańców. Była to wartość niższa niż średnia dla województwa pomorskiego oraz dla kraju. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem wynosił 82,4%, co wskazywało na wysoką skuteczność działań Policji. Aktualne sprawozdanie Komendy Powiatowej Policji w Sztumie za 2025 rok potwierdza, że działania Policji obejmują nie tylko czynności represyjne i wykrywcze, ale również szeroko rozumianą prewencję, profilaktykę, współpracę z mieszkańcami i samorządami oraz reagowanie na zgłoszenia dotyczące lokalnych zagrożeń. W 2025 roku odnotowano 431 przestępstw stwierdzonych, przy czym w sprawozdaniu wskazano na spadek liczby przestępstw w porównaniu z

2024 rokiem oraz znaczenie działań prewencyjnych i kryminalnych dla utrzymania bezpieczeństwa publicznego.

Ważnym narzędziem wspierającym bezpieczeństwo lokalne jest Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa, która umożliwia mieszkańcom zgłaszanie miejsc i zjawisk uznawanych za uciążliwe lub niebezpieczne. W 2025 roku mieszkańcy powiatu zgłosili za jej pośrednictwem 248 potencjalnych zagrożeń, z czego znaczną część stanowiły problemy związane z ruchem drogowym, m.in. nieprawidłowe parkowanie, przekraczanie prędkości czy problemy z infrastrukturą drogową. Pozostałe zgłoszenia dotyczyły m.in. spożywania alkoholu w miejscach publicznych, wandalizmu, dzikich wysypisk odpadów oraz problemów z bezpańskimi psami. Policja potwierdziła 64 zgłoszenia, a następnie podejmowała działania we współpracy z samorządami i innymi podmiotami w celu eliminacji zidentyfikowanych zagrożeń.

Istotnym elementem działań Policji pozostaje służba prewencyjna i praca dzielnicowych. W 2025 roku dzielnicowi osiągnęli wskaźnik czasu służby w obchodzie na poziomie 82%, przy wartości oczekiwanej 75%. Oznacza to utrzymywanie bezpośredniej obecności funkcjonariuszy w terenie oraz wzmacnianie kontaktu z mieszkańcami. W 2025 roku odbyły się 382 spotkania dzielnicowych z przedstawicielami społeczności lokalnej, wobec 292 spotkań w roku poprzednim. Działania te mają znaczenie dla rozpoznawania problemów społecznych, zapobiegania przestępczości, budowania zaufania do służb oraz szybszego reagowania na problemy występujące w poszczególnych miejscowościach.

Bezpieczeństwo drogowe pozostaje jednym z ważniejszych wyzwań w powiecie. W 2025 roku odnotowano 29 wypadków drogowych, w tym 3 wypadki ze skutkiem śmiertelnym, 3 osoby zabite, 37 osób rannych oraz 211 kolizji. Łącznie liczba zdarzeń drogowych wyniosła 240 i była wyższa niż w 2024 roku. Policja wskazuje, że istotnym problemem pozostaje przekraczanie dopuszczalnej prędkości — udział tego rodzaju wykroczeń w ogólnej liczbie wykroczeń kierujących pojazdami wyniósł 57,06%. Dane te pokazują, że mimo ogólnie korzystnego poziomu bezpieczeństwa publicznego, konieczne jest dalsze prowadzenie działań kontrolnych, edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Drugim kluczowym filarem bezpieczeństwa jest system ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa. Na terenie powiatu sztumskiego funkcjonuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sztumie, jedna Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP oraz jednostki OSP. W strukturze Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego działa 10 jednostek OSP: Gościszewo, Postolin, Stary Targ, Szropy, Mikołajki Pomorskie, Dzierżgoń, Bukowo, Stary Dzierżgoń, Myślice i Żuława Sztumska. Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje 8 jednostek OSP niewłączonych do KSRG: Jasna, Bagart, Mortąg, Stare Miasto, Nowa Wieś, Dąbrówka Malborska, Waplewo i Biała Góra. Tak rozbudowana sieć jednostek ratowniczych ma istotne znaczenie dla zapewnienia szybkiego reagowania na pożary, wypadki, podtopienia, skutki silnych wiatrów oraz inne miejscowe zagrożenia.

W 2025 roku jednostki ochrony przeciwpożarowej odnotowały łącznie 691 interwencji na terenie powiatu sztumskiego, co oznaczało wzrost o 41% w stosunku do 2024 roku. W strukturze zdarzeń dominowały miejscowe zagrożenia — 528 zdarzeń, stanowiące 76% wszystkich interwencji. Ponadto odnotowano 145 pożarów oraz 18 alarmów fałszywych. Wzrost liczby zdarzeń był związany przede wszystkim z anomaliami pogodowymi, w tym intensywnymi opadami deszczu, lokalnymi podtopieniami i wezbrzeniami rzek. W 2025 roku w wyniku zdarzeń odnotowano 11 ofiar śmiertelnych i 58 osób rannych, natomiast wartość uratowanego mienia oszacowano na około 64,4 mln zł.

Z punktu widzenia rozwoju powiatu istotne jest dalsze wzmacnianie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w tym doposażanie jednostek PSP i OSP, modernizacja sprzętu ratowniczego, rozwój łączności, podnoszenie kwalifikacji funkcjonariuszy i druhów oraz prowadzenie wspólnych ćwiczeń służb. Sprawozdanie PSP wskazuje, że w 2025 roku prowadzono ćwiczenia i

działania szkoleniowe obejmujące m.in. współpracę PSP, OSP, Policji, Służby Więziennej, ratownictwa medycznego i innych instytucji. Takie działania są szczególnie ważne w kontekście rosnącej liczby zdarzeń pogodowych, zagrożeń komunikacyjnych oraz potrzeby sprawnego reagowania w sytuacjach kryzysowych.

Podsumowując, poziom bezpieczeństwa publicznego w powiecie sztumskim można ocenić jako relatywnie korzystny, zwłaszcza w zakresie wskaźników przestępczości i skuteczności działań Policji. Jednocześnie dane ze sprawozdań wskazują na konieczność dalszego wzmacniania działań profilaktycznych, poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, rozwijania współpracy międzyinstytucjonalnej oraz utrzymywania wysokiej gotowości służb ratowniczych. Szczęólnego znaczenia nabierają działania związane z przeciwdziałaniem skutkom ekstremalnych zjawisk pogodowych, zwiększaniem świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i drogowego oraz wspieraniem jednostek OSP jako ważnego elementu lokalnego systemu reagowania.

Dostęp do usług publicznych

W instytucjach publicznych w powiecie sztumskim coraz większą uwagę przykładą się do dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej usług publicznych. Dotyczy to infrastruktury budynków publicznych, udogodnień, które mogą ułatwić komunikację osobom ze szczególnymi potrzebami i narzędzi informatycznych ułatwiających korzystanie ze stron internetowych. W urzędach gmin i w Starostwie Powiatowym działa Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej tzw. e-PUAP. Jest to system, dzięki któremu można załatwić sprawy urzędowe przez Internet. Funkcje platformy pozwalają na tworzenie i szybką obsługę dokumentów elektronicznych. Za pomocą profilu zaufanego można podpisywać swoją korespondencję i w szybkim tempie komunikować się z urzędem. Dostęp do usług świadczonych przez platformę e-PUAP nie ma ograniczeń geograficznych. Z platformy może korzystać każdy użytkownik, który ma dostęp do Internetu i posiada elektroniczny podpis kwalifikowany lub profil zaufany. W związku z zagrożeniem pandemicznym wiele osób korzystało z tej formy komunikacji. Funkcjonuje platforma e-Doręczenia, stanowiąca elektroniczny odpowiednik tradycyjnej korespondencji poleconej za potwierdzeniem odbioru. Rozwiązanie to umożliwia bezpieczne wysyłanie i odbieranie pism urzędowych w formie elektronicznej, z zachowaniem skutku prawnego równoważnego korespondencji papierowej. Wdrażanie e-Doręczeń w administracji publicznej zwiększa dostępność usług publicznych, skraca czas obsługi spraw, ogranicza konieczność osobistego stawiennictwa w urzędzie oraz ułatwia kontakt z administracją osobom, które z różnych względów mają utrudniony dostęp do tradycyjnych form komunikacji.

Zarządzanie kryzysowe

Podmioty zarządzania kryzysowego

W Starostwie Powiatowym w Sztumie funkcjonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Zadania realizowane przez Centrum to głównie:

- przyjmowanie od powiatowych służb, inspekcji, jednostek samorządowych powiatu, pojedynczych obywateli oraz z innych źródeł informacji o zdarzeniach, które wystąpiły lub mogą wystąpić na obszarze powiatu,
- prowadzenie ewidencji napływających informacji,
- dokonywanie analizy i wstępnej oceny sytuacji oraz uruchamianie profesjonalnych sił ratowniczych, a także bezzwłoczne powiadamianie odpowiednich służb, instytucji i osób w zależności od rodzaju i wielkości zagrożenia,

- koordynacja działań sił i służb różnej podległości w chwili wystąpienia zagrożenia,
- dysponowanie siłami i środkami ochrony przeciwpożarowej z terenu powiatu oraz siłami służb i inspekcji wymienionymi w Powiatowym Planie Reagowania Kryzysowego i przewidzianymi do działania jako wiodące przy wystąpieniu określonych rodzajów zagrożeń,
- powiadamianie Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz Przewodniczącego Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego o zaistniałych zdarzeniach,
- sporządzanie meldunków dobowych i sytuacyjnych o zaistniałych zdarzeniach,
- uruchamianie systemu alarmowego powiadamiania stanu osobowego Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w przypadku podjęcia takiej decyzji przez Starostę,
- dokumentowanie działań podejmowanych przez Centrum w Dzienniku Działania Służby Dyżurnej Centrum,
- nadzór nad funkcjonowaniem Systemu Wykrywania i Alarmowania oraz Systemu Wczesnego Ostrzegania Ludności.

Z kolei w odniesieniu do gmin organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie danej gminy jest wójt/burmistrz. Do zadań wójta/burmistrza w sprawach zarządzania kryzysowego należy kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy oraz realizacji zadań z zakresu planowania cywilnego. Wójt/burmistrz na terenie gminy jest również organem właściwym do zarządzania, organizowania i prowadzenia szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia oraz wykonywania przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gminy.

Gminy z terenu powiatu sztumskiego posiadają uregulowane jak wyżej kwestie zarządzania kryzysowego.

Zmieniające się uwarunkowania bezpieczeństwa oraz konieczność wzmacniania systemu ochrony ludności zwiększają znaczenie infrastruktury ochronnej i miejsc doraźnego schronienia. Powiat identyfikuje potrzebę przygotowania dokumentacji projektowej, a następnie – w zależności od dostępności środków z budżetu państwa – realizacji miejsc schronienia w obiektach powiatowych, w szczególności na terenie Szpitala w Sztumie, Starostwa Powiatowego w Sztumie oraz Zespołu Szkół Zawodowych w Barlewiczkach. Istotne znaczenie dla odporności powiatu ma również zapewnienie odpowiedniego standardu i przejezdności dróg pełniących funkcje strategiczne, ewakuacyjne i zaopatrzeniowe.

Plany zarządzania kryzysowego

Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego (PPZK) to dokument o charakterze planistycznym opracowany przez Stanowisko ds. Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych Starostwa Powiatowego w Sztumie, przy współudziale innych komórek organizacyjnych urzędu oraz we współpracy z jednostkami organizacyjnymi powiatu, a także administracją zespoloną i niezespoloną. Dokument ten podlega bieżącej aktualizacji, tak aby jego treść była zgodna z obowiązującymi przepisami prawa oraz odzwierciedlała rzeczywisty stan przygotowania do działań w obszarze zarządzania kryzysowego.

Plan stanowi podstawowe narzędzie działania Starosty Powiatu Sztumskiego oraz Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w sytuacjach, gdy wystąpi zagrożenie mogące doprowadzić do powstania sytuacji kryzysowej, w tym kryzysu o skutkach wykraczających poza obszar jednej gminy lub wymagających użycia sił i środków przekraczających możliwości poszczególnych gmin.

Głównym celem PPZK jest zapewnienie spójnego, skoordynowanego i skutecznego systemu reagowania wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w powiecie sztumskim na pojawiające się zagrożenia.

Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Powiat Sztumski jest członkiem Związku Powiatów Polskich. Przedmiotem współpracy w ramach Związku jest wspieranie idei samorządu terytorialnego, integrowanie i obrona wspólnych interesów powiatów, kształtowanie wspólnej polityki, wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju i promocji powiatów, wymiana doświadczeń oraz upowszechnianie modelowych rozwiązań w zakresie rozwoju i zarządzania w powiatach.

Ponadto Powiat Sztumski jest członkiem Lokalnej Grupy Działania „Kraina Dolnego Powiśla”. Przedmiotem działania LGD jest wspieranie rozwoju lokalnego na obszarze jednostek będących członkami stowarzyszenia z uwzględnieniem potrzeb społecznych, gospodarczych oraz środowiskowych, w tym:

- działania na rzecz rozwoju gospodarczego poprzez wspieranie inicjatyw mieszkańców, przedsiębiorców, rolników, które mają służyć rozwojowi przedsiębiorczości, turystyki, poszerzeniu i wyrobów lokalnych, regionalnych,
- poprawa zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzację (wykorzystanie lokalnych zasobów: surowców, miejscowej infrastruktury, położenia geograficznego, dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego i historycznego, potencjału mieszkańców, itp.),
- podnoszenie wiedzy mieszkańców wsi z ochrony środowiska naturalnego, zmian klimatycznych, innowacji i wspieranie działań w tym zakresie,
- budowanie kapitału społecznego, w tym wspieranie partycypacji społeczności lokalnej, wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych,
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu, wspieranie powstawania nowych miejsc pracy, promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, w tym działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- inspirowanie i rozwijanie inicjatyw zmierzających do: przyspieszania przemian w środowiskach wiejskich, podnoszenia poziomu życia rodziny na obszarach wiejskich,
- rozwój przedsiębiorczości na poziomie gospodarstwa, wspieranie dywersyfikacji źródeł dochodów mieszkańców w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego,
- promocja obszarów wiejskich, zwłaszcza produktów lub usług lokalnych oraz lokalnej przedsiębiorczości,
- zachowanie dziedzictwa lokalnego,
- rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej,
- wspieranie działań sprzyjających rozwojowi edukacji, oświaty, wychowania, kultury,
- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- wzmocnienie konkurencyjności obszarów wiejskich i budowanie marki regionu,
- działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- współpraca międzynarodowa.

Powiat Sztumski jest również członkiem Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk–Gdynia–Sopot (OMGGS), do którego przystąpił w 2023 r. Współpraca w ramach OMGGS obejmuje działania służące integracji społecznej, gospodarczej, transportowej i przestrzennej oraz wspólnej realizacji przedsięwzięć rozwojowych.

W dniu 31 lipca 2026 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim, tworząca podstawy prawne do powołania związku metropolitalnego. W sierpniu 2026 r. Stowarzyszenie OMGGS rozpoczęło formalny proces przekształcenia w związek metropolitalny. Powiat Sztumski, jako członek OMGGS, uczestniczy w tym procesie, który stwarza nowe możliwości prowadzenia skoordynowanej polityki rozwoju oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym i metropolitalnym.

DIAGNOZA

Powiat sztumski należy do obszarów o malejącej liczbie mieszkańców i rosnącym obciążeniu demograficznym. W latach 2020–2024 populacja spadała we wszystkich gminach (najbardziej w Sztumie), przy jednocześnie ujemnym saldzie migracji i przyroście naturalnym. W strukturze wieku dominuje ludność w wieku produkcyjnym, ale rośnie udział seniorów (ok. 23%), a młodsze roczniki kurczą się. Wskaźnik osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 w wieku produkcyjnym jest wysoki, co zapowiada presję na usługi zdrowotne i opiekuńcze oraz finanse publiczne.

Rynek pracy mierzy się z efektami depopulacji i odpływu młodych. Priorytetem stają się działania zwiększające atrakcyjność osiedleńczą (mieszkalnictwo, transport, opieka nad dziećmi) oraz podnoszące kwalifikacje mieszkańców – zwłaszcza cyfrowe i „zielone”. System edukacji działa w pełnej sieci szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówek specjalnych, jednak malejąca liczba uczniów i rosnące koszty wymuszają modernizację i racjonalizację.

Sfera kultury i sportu opiera się na sieci instytucji w każdej gminie, bibliotekach i klubach sportowych (największy ośrodek – Sztum). To ważny potencjał integracji społecznej. Równolegle rośnie aktywność obywatelska – wskaźniki liczby NGO na 10 tys. mieszkańców systematycznie się poprawiają, co wzmacnia partnerstwa publiczno-społeczne i umożliwia zlecanie zadań.

W ochronie zdrowia funkcjonuje szpital w Sztumie (modernizowany), 7 aptek i 1 punkt apteczny, POZ i AOS oraz zespoły PRM w Sztumie i Dzierzgoniu. Starzenie się ludności zwiększa popyt na usługi geriatryczne, długoterminową opiekę, rehabilitację i wsparcie zdrowia psychicznego. W pomocy społecznej – mimo spadku liczby beneficjentów na 10 tys. mieszkańców – potrzeby pozostają istotne; OPS-y realizują pełen katalog świadczeń, a PCPR koordynuje działania ponadgminne. Priorytetem jest rozwój usług środowiskowych (asystenci, opieka wytchnieniowa, mieszkania wspierane).

Bezpieczeństwo publiczne kształtuje się korzystnie na tle województwa i kraju (niższa przestępczość, wysoka wykrywalność), a system zarządzania kryzysowego – z Powiatowym Centrum i aktualizowanym PPZK – zapewnia monitorowanie, koordynację i alarmowanie. Cyfryzacja usług postępuje (ePUAP, e-Doręczenia), ale wymaga dalszej poprawy dostępności i kompetencji cyfrowych mieszkańców.

Wnioski strategiczne: powiat potrzebuje zintegrowanej polityki demograficznej i senioralnej, podniesienia jakości kształcenia i dopasowania kompetencji do gospodarki, wzmocnienia usług zdrowotno-opiekuńczych, rozwijania kapitału społecznego i oferty kultury/sportu oraz konsekwentnej cyfryzacji i odporności na zagrożenia. Te kierunki – wspierane partnerstwami z gminami, NGO i podmiotami lokalnej gospodarki – są kluczowe dla utrzymania spójności społecznej i jakości życia w długim horyzoncie.

Należy wykorzystać przynależność powiatu sztumskiego do Związku Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz rządowy program Zintegrowanej Sieci Kolejowej dużej prędkości do Trójmiasta, w celu

wzmocnienia komunikacji kolejowej powiatu z obszarem metropolitalnym (warunkiem jest budowa stacji kolejowej regionalnej linii dużej prędkości w Sztumie)

Zwiększy to atrakcyjność osiedleńczą powiatu sztumskiego oraz powiatowego rynku pracy.

1.2 Sytuacja gospodarcza

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji gospodarczej powiatu sztumskiego. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące podstawowych wskaźników obrazujących siłę gospodarczą powiatu. Opisano charakter gospodarczy powiatu.

Podmioty gospodarcze i lokalny rynek

Charakter gospodarczy powiatu

Powiat sztumski ma gospodarkę o charakterze rolniczo-usługowym, z wyraźną dominacją małych gospodarstw rolnych oraz mikroprzedsiębiorstw. Rolnictwo stanowi podstawę lokalnej gospodarki – na urodzajnych glebach prowadzi się głównie uprawy zbóż, rzepaku i kukurydzy, ale także warzyw i sadów, które w coraz większym stopniu ukierunkowane są na produkcję towarową. Wiele gospodarstw korzysta z programów modernizacyjnych, wprowadzając nowe technologie w zakresie rolnictwa precyzyjnego czy ochrony środowiska. Istotną rolę odgrywa również gospodarka leśna, ponieważ część terenu powiatu zajmują lasy i obszary chronione, które są nie tylko zasobem gospodarczym, ale także potencjałem dla rozwoju turystyki przyrodniczej i rekreacji.

Struktura przedsiębiorczości w powiecie opiera się głównie na mikro- i małych firmach rodzinnych, zatrudniających do kilku osób. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów działa w sektorze handlu, usług i budownictwa, często obsługując lokalny rynek i potrzeby rolników. Brakuje dużych zakładów przemysłowych, a przemysł nie odgrywa tu kluczowej roli, co sprawia, że mieszkańcy często poszukują zatrudnienia w większych ośrodkach miejskich poza powiatem. Ważnym pracodawcą pozostają instytucje publiczne – samorząd, Zakład Karny w Sztumie, oświata i służba zdrowia, które zapewniają stabilne miejsca pracy w miastach i gminach powiatu.

Ze względu na walory krajobrazowe i wiejski charakter regionu, rośnie zainteresowanie działalnością uzupełniającą gospodarstw rolnych, taką jak agroturystyka, gospodarstwa edukacyjne czy sprzedaż produktów lokalnych w ramach krótkich łańcuchów dostaw. Potencjał turystyczny powiatu jest duży, jednak baza noclegowa i infrastruktura turystyczna są słabo rozwinięte, co ogranicza liczbę odwiedzających. Wykorzystanie zasobów naturalnych w połączeniu z promocją lokalnych produktów mogłoby stać się impulsem dla rozwoju przedsiębiorczości i dywersyfikacji źródeł dochodu mieszkańców.

Rozwojowi gospodarczemu powiatu sztumskiego towarzyszą jednak pewne bariery. Należą do nich m.in. ograniczona skala działalności lokalnych firm, trudności w pozyskiwaniu kapitału na inwestycje, a także niewystarczająca infrastruktura transportowa i cyfrowa. Problemem jest również odpływ młodych mieszkańców do większych miast, gdzie dostępne są lepsze warunki zatrudnienia. Mimo to powiat stara się wspierać lokalnych przedsiębiorców i rolników.

Działalność gospodarcza w powiecie

W formie tabelarycznej zaprezentowano rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów z powiatu sztumskiego zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2021-2024.

Tabela 10 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w powiecie sztumskim w latach 2021-2024

SEKCJA PKD	2021	2022	2023	2024
A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	116	110	111	110
B: Górnictwo i wydobywanie	7	6	5	5
C: Przetwórstwo przemysłowe	341	326	325	327
D: Wytwarzania i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	6	6	6
E: Dostawa wody, gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	11	9	9	9
F: Budownictwo	814	880	881	918
G: Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	654	642	646	644
H: Transport i gospodarka magazynowa	171	177	175	182
I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	71	71	72	75
J: Informacja i komunikacja	54	59	63	66
K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	104	111	109	109
L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	357	360	364	360
M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	197	198	220	219
N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	108	107	103	107
O: Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	39	42	43	43
P: Edukacja	106	113	111	111
Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	219	221	225	220
R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	64	65	67	65
S i T: Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	295	300	310	347
U: Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura działalności gospodarczej w powiecie sztumskim charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem, jednak wyraźnie dominują tu takie sektory jak budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, przetwórstwo przemysłowe, obsługa rynku nieruchomości oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. To one tworzą fundament lokalnej gospodarki, zapewniając zarówno miejsca pracy, jak i stabilne wpływy do budżetów samorządów. Budownictwo w ostatnich latach odnotowało dynamiczny wzrost liczby podmiotów, co wskazuje na rozwój sektora mieszkaniowego i inwestycji infrastrukturalnych. W strukturze gospodarki widoczny jest także stopniowy rozwój nowoczesnych usług. Coraz większe znaczenie zyskuje sektor informacji i komunikacji, który z roku na rok zwiększa liczbę zarejestrowanych podmiotów. Podobny trend obserwuje się w działalności profesjonalnej,

naukowej i technicznej, co świadczy o rosnącym znaczeniu gospodarki opartej na wiedzy i usługach specjalistycznych. Równolegle rozwija się transport i logistyka, które pełnią ważną rolę w kontekście położenia powiatu i powiązań z rynkami regionalnymi. Na uwagę zasługuje także wyraźny wzrost liczby podmiotów z sektora usług konsumpcyjnych, zwłaszcza w ramach pozostałej działalności usługowej. Rozwój mikroprzedsiębiorczości w tym zakresie odpowiada na potrzeby mieszkańców, jednocześnie tworząc nowe miejsca pracy i podnosząc atrakcyjność lokalnego rynku usług. Stabilne pozostają branże związane z ochroną zdrowia i edukacją, co świadczy o istotnej roli sektora publicznego i usług społecznych w strukturze gospodarczej powiatu. Jednocześnie widoczny jest spadek znaczenia tradycyjnych sektorów gospodarki. Przetwórstwo przemysłowe i rolnictwo utrzymują się na stosunkowo wysokim poziomie, jednak w ostatnich latach liczba podmiotów w tych branżach nieco zmalała. Handel, mimo że nadal odgrywa ważną rolę, również odnotowuje lekki spadek. Trendy te wskazują na proces transformacji struktury gospodarczej – od dominacji sektorów tradycyjnych w kierunku nowoczesnych usług i działalności specjalistycznej.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział podmiotów gospodarczych z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, przemysłu i budownictwa oraz pozostałej działalności w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie sztumskim.

Wykres 15 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie sztumskim w 2023 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

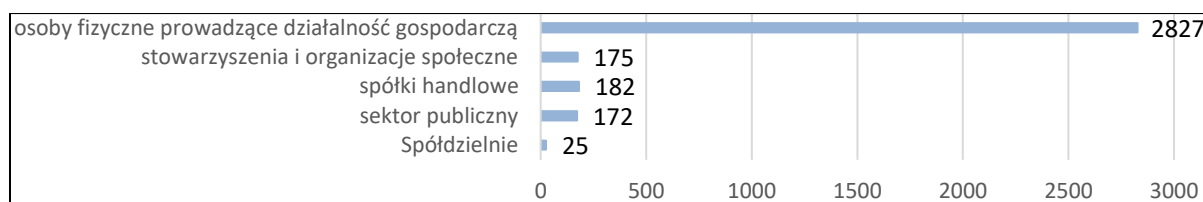
Struktura ta odzwierciedla profil lokalnej gospodarki. Największy udział mają sektory usługowe, zwłaszcza handel hurtowy i detaliczny wraz z naprawą pojazdów, a także budownictwo, które w powiecie sztumskim zajmuje istotną pozycję. Spory odsetek stanowią również podmioty działające w obszarze obsługi rynku nieruchomości i technicznej, a także transportu i logistyki.

Mniejszy, ale nadal zauważalny udział przypada na rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, co odzwierciedla wciąż silne powiązania powiatu z sektorem rolnym, zwłaszcza w gminach wiejskich. Stosunkowo niewielki odsetek stanowią branże takie jak przetwórstwo przemysłowe czy działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią – choć one również odgrywają rolę uzupełniającą w strukturze lokalnej gospodarki.

Układ procentowy podmiotów gospodarczych wskazuje, że powiat sztumski ma gospodarkę zdominowaną przez mikro- i małe przedsiębiorstwa usługowe oraz rozliczną, natomiast przemysł pełni funkcję wspierającą. Taka struktura podkreśla usługowy charakter lokalnej gospodarki, z coraz większym znaczeniem nowoczesnych usług, przy jednoczesnym utrzymywaniu roli tradycyjnych sektorów, w szczególności rolnictwa i budownictwa.

Poniżej zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych w powiecie sztumskim w podziale na sektory własnościowe w 2024 r.

Wykres 16 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w powiecie sztumskim (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres obrazujący strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych w powiecie sztumskim w 2024 roku pokazuje jednoznaczną dominację sektora prywatnego. To on stanowi zdecydowaną większość wszystkich podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, co jest zgodne z ogólnokrajowym trendem wskazującym na rosnącą rolę mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw prywatnych jako głównych uczestników życia gospodarczego.

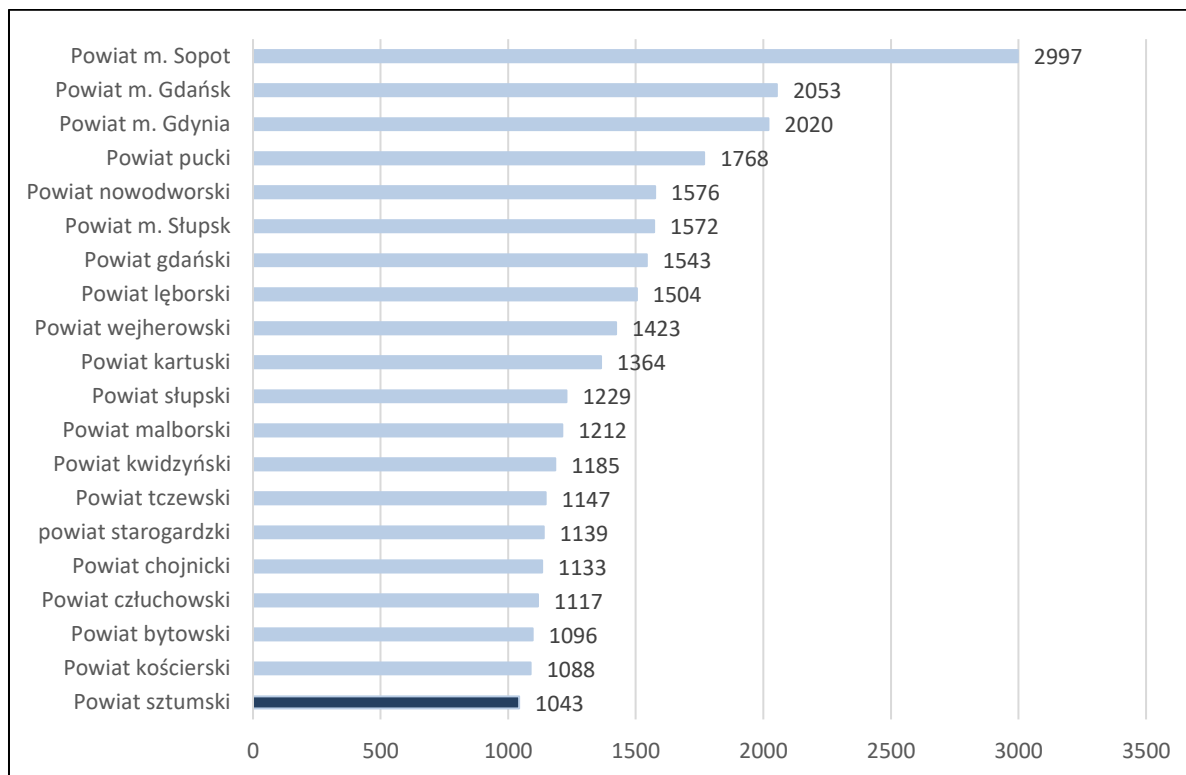
Sektor publiczny odgrywa znacznie mniejszą rolę w strukturze gospodarczej powiatu – obejmuje głównie jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, instytucje edukacyjne, zdrowotne oraz administracyjne. Ich udział, choć niewielki w porównaniu z sektorem prywatnym, jest kluczowy dla zapewnienia usług publicznych i realizacji zadań administracyjnych oraz społecznych.

Dominacja sektora prywatnego wskazuje, że rozwój gospodarczy powiatu sztumskiego w dużej mierze zależy od aktywności lokalnych przedsiębiorców i warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości. To właśnie sektor prywatny stanowi główne źródło tworzenia miejsc pracy i napędza dynamikę lokalnej gospodarki, podczas gdy sektor publiczny pełni funkcję stabilizującą i wspierającą.

Wskaźniki siły gospodarczej powiatu

Poniżej przedstawiono podstawowe wskaźniki opisujące siłę gospodarczą powiatu sztumskiego.

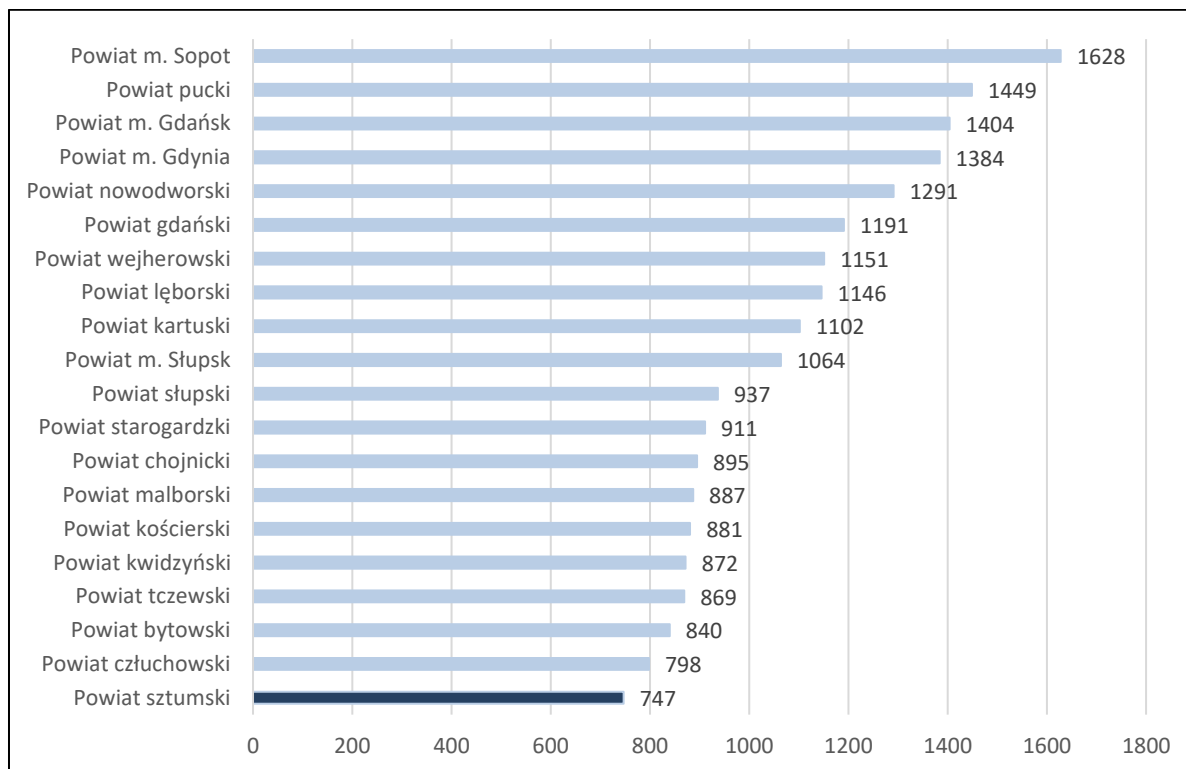
Wykres 17 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10000 mieszkańców (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Na rozwój podmiotów gospodarczych w powiecie ma wpływ dostępność środków od zewnętrznych źródeł finansowania na ich powstanie i rozwój. Poniżej przedstawiono jak wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształtuje się dla powiatów województwa pomorskiego.

Wykres 18 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2024 r.)

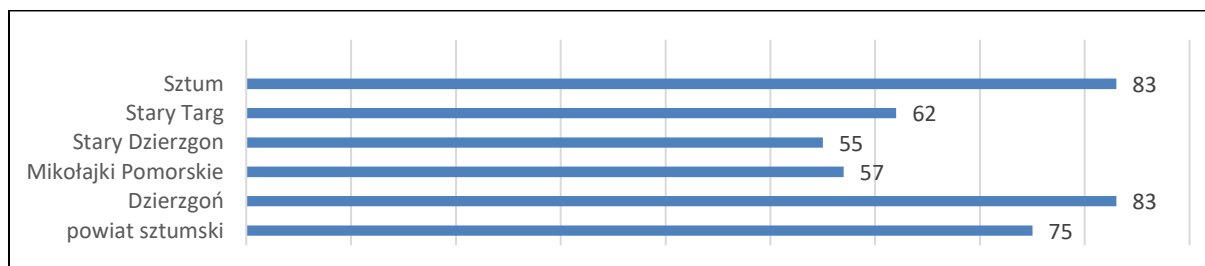

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski charakteryzuje się siłą gospodarczą plasującą go najniższym miejscu wśród powiatów województwa pomorskiego.

Poniżej przedstawiono jak wygląda podział gmin we wskaźniku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Wykres 19 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla gmin powiatu sztumskiego (2024 r.)

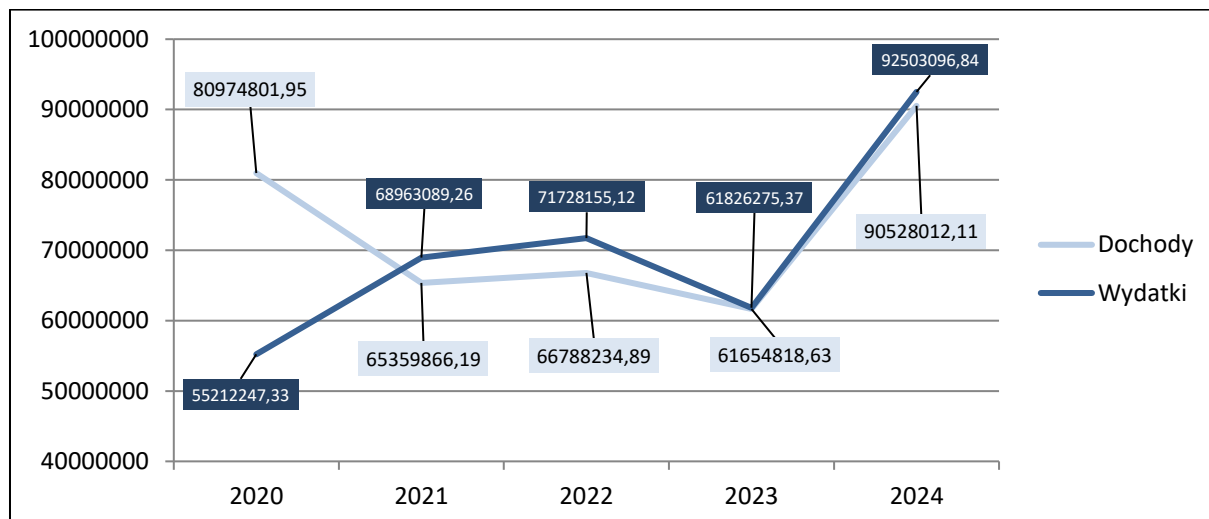
Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wykazuje, że analizowany wskaźnik jest najwyższy w Dzierzgoniu i Sztumie.

Finanse publiczne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wysokości dochodów i wydatków powiatu sztumskiego w latach 2020-2024.

Wykres 20 Dochody i wydatki ogółem powiatu sztumskiego w latach 2020-2024 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2020–2024 zarówno dochody, jak i wydatki powiatu sztumskiego systematycznie rosły, co świadczy o stopniowym zwiększaniu się skali działalności samorządu. Wydatki w analizowanym okresie pozostawały na poziomie zbliżonym lub nieco wyższym niż dochody, co wskazuje na napiętą, ale zrównoważoną politykę finansową, ukierunkowaną na realizację inwestycji i zadań bieżących.

Poniżej przedstawiono wskaźnik dochodów powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim w latach 2020-2024.

Tabela 11 Dochody powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody na 1 mieszkańca (zł)	2 043,63	1 659,98	1 717,36	1 600,30	2 392,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W powyższej tabeli zaobserwować można od 2020 r. ciągły i znaczący wzrost wysokości dochodów powiatu sztumskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Tabela 12 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu sztumskiego w 2023 (zł)

GINA	DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA (zł)
Mikołajki Pomorskie	10 427,39
Dzierzgoń	9 038,07
Stary Dzierzgoń	8 224,64
Stary Targ	7 954,28
Sztum	6 881,79

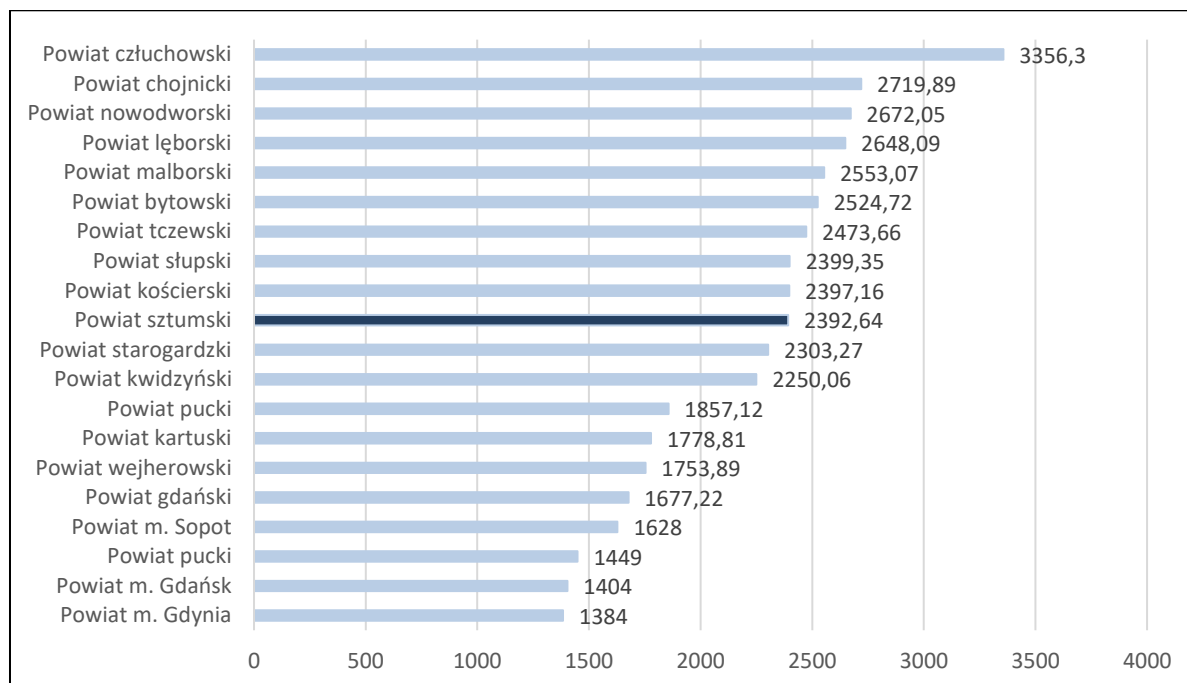
Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane dotyczące dochodów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim w 2023 roku pokazują wyraźne zróżnicowanie między gminami. Najwyższe dochody odnotowano w gminie Mikołajki Pomorskie (10 427,39 zł), co stawia ją w korzystnej sytuacji finansowej na tle pozostałych jednostek. Na kolejnych miejscach uplasowały się gmina Dzierzgoń (9 038,07 zł) oraz gmina Stary Dzierzgoń (8 224,64 zł). Niższe wartości osiągnęły gmina Stary Targ (7 954,28 zł) i gmina Sztum (6 881,79 zł), będąca jednocześnie największą gminą powiatu.

Zestawienie to wskazuje, że mniejsze gminy, takie jak Mikołajki Pomorskie, są w stanie uzyskać relatywnie wyższe dochody w przeliczeniu na mieszkańca, podczas gdy w największej gminie – Sztumie – wskaźnik ten jest najniższy, co wynika m.in. z większej liczby ludności oraz szerszego zakresu realizowanych zadań.

Poniżej przedstawiono jak plasuje się ww. wskaźnik dla powiatów województwa pomorskiego.

Wykres 21 Powiaty województwa pomorskiego pod względem dochodów powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (2024 r.)

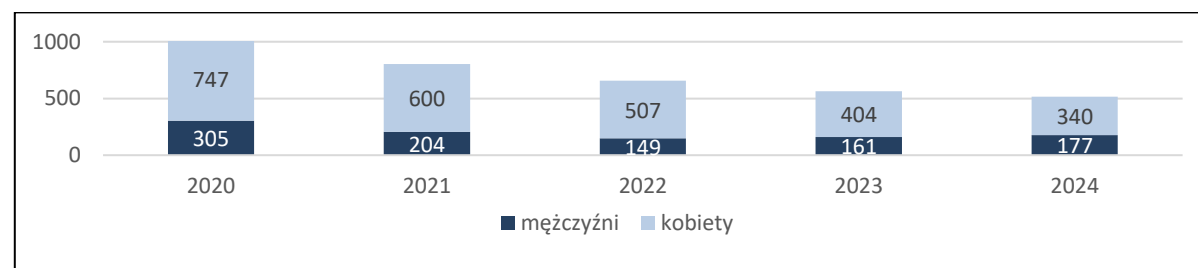
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski charakteryzuje się 10 najwyższym wskaźnikiem spośród wszystkich powiatów województwa pomorskiego.

Rynek pracy

Poniżej zaprezentowane dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie sztumskim w latach 2020-2024.

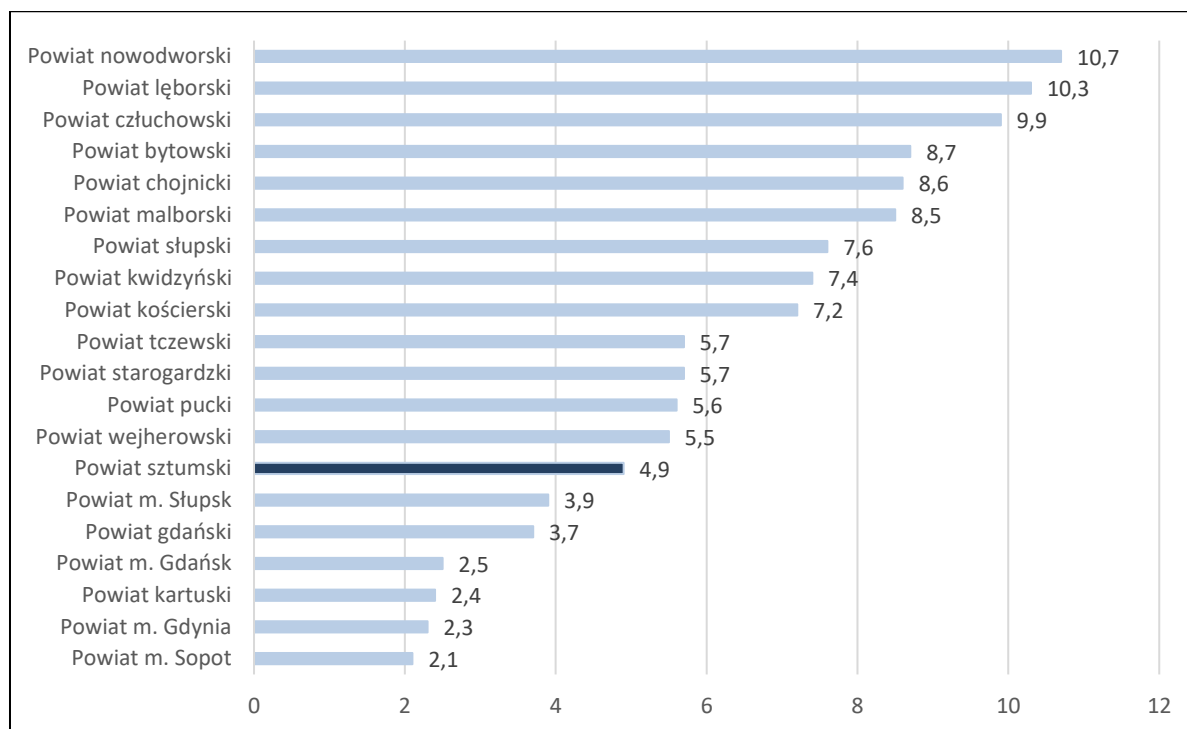
Wykres 22 Liczba bezrobotnych w powiecie sztumskim w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Zauważalne jest malejące bezrobocie. W analizowanym okresie liczba bezrobotnych wśród kobiet była zdecydowanie wyższa niż u mężczyzn. Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego (stan na 31.12.2024 r.).

Wykres 23 Powiaty województwa pomorskiego pod względem stopy bezrobocia rejestrowanego (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski charakteryzuje się 7 najniższym wskaźnikiem spośród wszystkich powiatów województwa pomorskiego.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia rejestrowanego w gminach powiatu sztumskiego.

Tabela 13 Dane dotyczące bezrobocia w gminach powiatu sztumskiego – stan na 31.12.2024 r.

GINA	LICZBA BEZROBOTNYCH	UDZIAŁ LICZBY BEZROBOTNYCH W LICZBIE OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM (%)
Stary Dzierzgoń	64	3,17
Dzierzgoń	151	2,94
Stary Targ	80	2,28
Mikołajki Pomorskie	43	2,21
Sztum	179	1,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Najwyższe bezrobocie rejestrowane występuje w gminie Stary Dzierzgoń, a najniższe w gminie Sztum.

Gminy powiatu sztumskiego współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy w Sztumie realizując programy mające na celu aktywizację osób bezrobotnych. Na stan bezrobocia bezpośredni wpływ ma stopień wykształcenia. Brak ofert dla osób bez kwalifikacji i doświadczenia powoduje, że realną szansą na przetrwanie stają się prace interwencyjne, w ramach robót publicznych, staże, prace społecznie użyteczne. Należy zaznaczyć, że stosunkowo liczną kategorię osób bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia, a więc wkraczające na rynek pracy. Zauważalne negatywne zjawisko zewnętrznej migracji podyktowane jest w większości wypadków poszukiwaniem atrakcyjnej pracy. Tendencja wyludniania się gmin powiatu sztumskiego powoduje zmniejszanie się liczby specjalistów w różnych dziedzinach.

DIAGNOZA

Struktura gospodarki gmin powiatu sztumskiego charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem, jednak wyraźnie dominują tu sektory usługowe. Fundament lokalnej przedsiębiorczości tworzą przede wszystkim handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, obsługa rynku nieruchomości, a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Budownictwo w ostatnich latach odnotowało wyraźny wzrost liczby podmiotów, co świadczy o rozwoju sektora mieszkaniowego oraz inwestycji infrastrukturalnych. Coraz większe znaczenie zyskują także nowoczesne usługi – w szczególności informacja i komunikacja, a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, co wskazuje na proces stopniowej transformacji gospodarki w kierunku specjalistycznych usług opartych na wiedzy.

Istotną rolę w strukturze lokalnej gospodarki odgrywa również transport i gospodarka magazynowa, co związane jest z położeniem powiatu oraz jego powiązaniem z rynkami regionalnymi. Widoczny jest także wzrost znaczenia pozostałej działalności usługowej, szczególnie mikroprzedsiębiorczości odpowiadającej na codzienne potrzeby mieszkańców. Stabilny pozostaje sektor publiczny, obejmujący działalność edukacyjną, ochronę zdrowia oraz administrację, co potwierdza ważną rolę usług społecznych w lokalnym układzie gospodarczym.

Dochody gmin w przeliczeniu na mieszkańca charakteryzują się wyraźnym zróżnicowaniem. Najwyższe osiąga gmina Mikołajki Pomorskie, co stawia ją w korzystnej pozycji finansowej, podczas gdy najniższy wskaźnik notuje gmina Sztum – największa jednostka terytorialna w powiecie. Różnice te wynikają m.in. z odmiennej skali realizowanych zadań, wielkości populacji oraz struktury źródeł dochodów. Mniejsze gminy dysponują relatywnie wyższymi dochodami per capita, co przekłada się na ich korzystniejsze wskaźniki finansowe.

Na rynku pracy zauważalny jest pozytywny trend w postaci spadku bezrobocia, choć w poszczególnych gminach występują wyraźne różnice. Najwyższy udział bezrobotnych w wieku produkcyjnym odnotowano w Starym Dzierzgoniu, a najniższy w Sztumie. Szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób młodych wchodzących na rynek pracy oraz osób bez kwalifikacji, które napotykają bariery w dostępie do zatrudnienia. Zjawisko migracji zewnętrznej, zwłaszcza ludzi młodych i wykształconych, dodatkowo osłabia potencjał kadrowy gmin i ogranicza możliwości ich rozwoju.

Ogólnie sytuację gospodarczą gmin powiatu sztumskiego można określić jako stabilną, z widocznymi procesami restrukturyzacji od tradycyjnych sektorów, takich jak rolnictwo czy przemysł, w kierunku nowoczesnych usług i mikroprzedsiębiorczości. Wyzwania stojące przed gminami dotyczą przede wszystkim zahamowania migracji młodych mieszkańców, ograniczenia bezrobocia strukturalnego oraz zwiększenia potencjału największej gminy – Sztumu, której dochody per capita pozostają najniższe w powiecie.

1.3 Sytuacja przestrzenna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji przestrzennej powiatu sztumskiego. Opisano lokalizację pod kątem komunikacyjnym i przedstawiającym charakter rolniczo-przemysłowy powiatu. Następnie przedstawiono kwestie gospodarki odpadami, infrastruktury technicznej, środowiska naturalnego, dóbr kulturowych i zagospodarowania przestrzennego.

Lokalizacja

Powiat sztumski położony jest we wschodniej części województwa pomorskiego. Graniczy z powiatami kwidzyńskim, tczewskim i malborskim (z terenu województwa pomorskiego) oraz

elbląskim, ostródzkim i iławskim (z terenu województwa warmińsko-mazurskiego). Siedzibą powiatu jest miasto Sztum.

Rysunek 1 Lokalizacja powiatu sztumskiego w przestrzeni województwa pomorskiego

Źródło: opracowanie własne

Powiat sztumski składa się z następujących gmin:

- miejsko-wiejskich: Dzierzgoń i Sztum,
- wiejskich: Mikołajki Pomorskie, Stary Targ, Stary Dzierzgoń.

Poniżej przedstawiono lokalizację gmin powiatu sztumskiego.

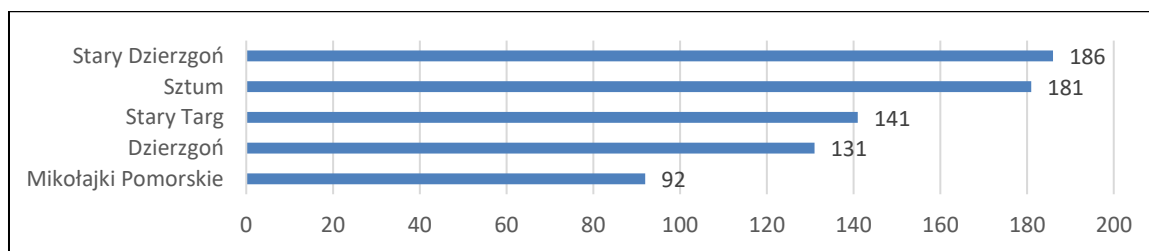
Rysunek 2 Położenie gmin powiatu sztumskiego

Źródło: opracowanie własne

Powiat sztumski zajmuje powierzchnię 731 km². Poniżej zaprezentowano gminy powiatu sztumskiego pod względem zajmowanej powierzchni.

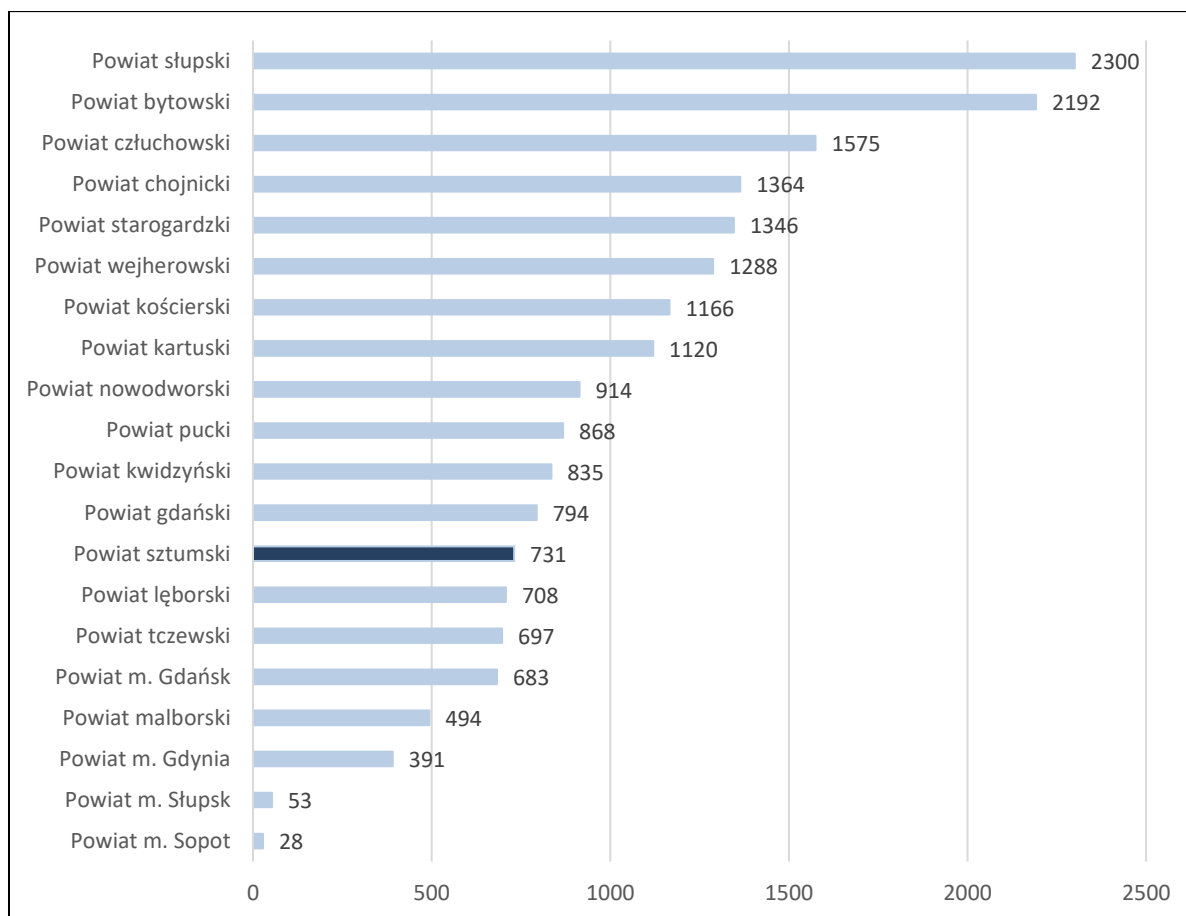
Wykres 24 Gminy powiatu sztumskiego pod względem powierzchni (km²)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono powierzchnię powiatów województwa pomorskiego.

Wykres 25 Powiaty województwa pomorskiego pod względem powierzchni (km²)

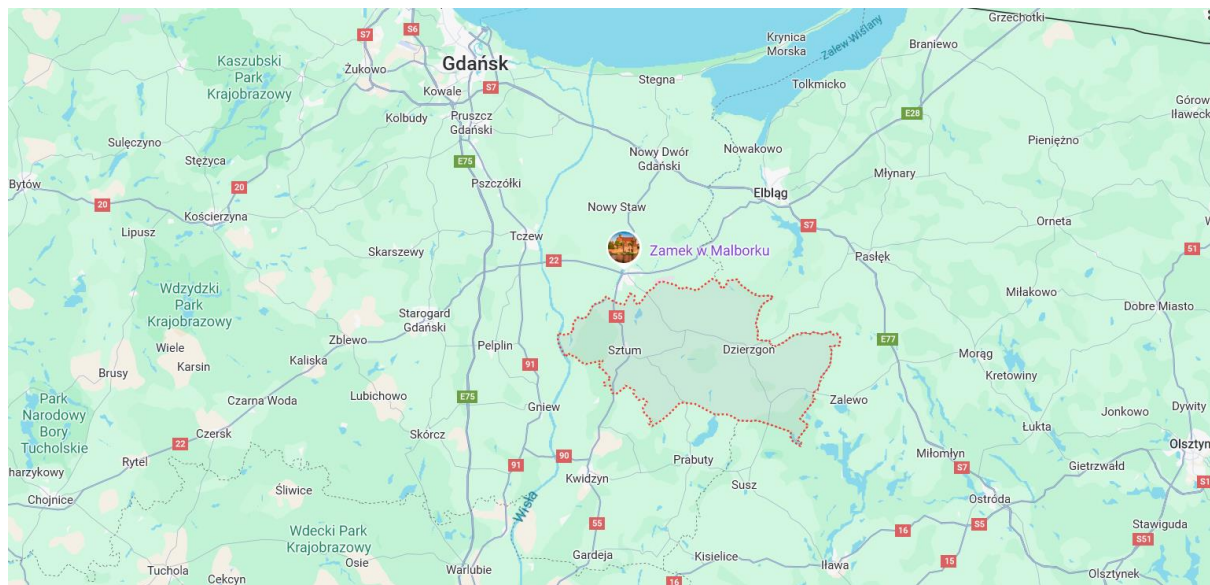
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski jest jednym z mniejszych powiatów województwa pomorskiego.

Charakterystyka systemu transportowego

Poniżej przedstawiono położenie komunikacyjne powiatu sztumskiego.

Rysunek 3 Położenie komunikacyjne powiatu sztumskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.google.pl/maps

Powiat przy pomocy dróg krajowych posiada połączenie z Warszawą, Toruniem, Gdańskiem i Olsztynem. Sieć dróg stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne i wewnętrzne. Ponadto w powiecie występuje sieć dróg wewnętrznych gospodarczych stanowiących dojazd do pól. System drogowy odgrywa najistotniejszą rolę w obsłudze komunikacyjnej mieszkańców powiatu. Sieć dróg gminnych nie jest rozbudowana co wynika z niewielkiej liczby miejscowości na terenie poszczególnych gmin powiatu – sieć zapewnia dobre połączenia zarówno z ośrodkami zewnętrznymi jak i ze wszystkimi sołectwami w gminach, ośrodkami miejskimi wyższego rzędu w stosunku do powiatu tj. Gdańskiem, Elblągiem czy Grudziądem. Stan techniczny i parametry dróg publicznych na terenie powiatu są zróżnicowane, a część odcinków wymaga przebudowy, remontu lub dostosowania do wymagań wynikających z pełnionej funkcji oraz właściwej kategorii drogi. W odniesieniu do sieci dróg powiatowych zasadne jest również prowadzenie okresowej analizy ich funkcji w układzie komunikacyjnym oraz zgodności z kryteriami właściwymi dla dróg powiatowych. W przypadku odcinków, które ze względu na pełnioną funkcję nie odpowiadają charakterowi drogi powiatowej, Powiat powinien rozważyć, we współpracy z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego, rozpoczęcie procedury zmiany ich kategorii zgodnie z przepisami ustawy o drogach publicznych. Konieczność modernizacji dotyczy również infrastruktury towarzyszącej, w szczególności chodników, ciągów pieszo-rowerowych, odwodnienia, parkingów i oświetlenia. Gminy na terenie powiatu borykają się z problemem małej liczby kilometrów dróg rowerowych. Komunikacja lokalna w powiecie sztumskim opiera się głównie na transporcie autobusowym, który zapewnia połączenia pomiędzy gminami oraz z sąsiednimi powiatami. Obsługa komunikacyjna ma charakter funkcjonalny, jednak jej dostępność i częstotliwość kursów są zróżnicowane, szczególnie na obszarach wiejskich. Transport publiczny pełni istotną rolę w zapewnieniu dojazdu do szkół, placówek ochrony zdrowia, instytucji publicznych oraz miejsc pracy, choć w codziennym przemieszczaniu się mieszkańców znaczącą rolę odgrywa również transport indywidualny.

Ze względu na skalę potrzeb inwestycyjnych modernizacja dróg powiatowych wymaga wieloletniego planowania, pozyskiwania środków zewnętrznych oraz współpracy finansowej i organizacyjnej z gminami. Poprawa dostępności transportu zbiorowego wymaga natomiast zintegrowania działań Powiatu i gmin, obejmującego wspólne planowanie sieci połączeń, organizację przewozów i koordynację rozkładów jazdy.

Dziedzictwo kulturowe

Powiat posiada obiekty wpisane do ewidencji zabytków. Ponadto Starosta Sztumski, w imieniu Skarbu Państwa, realizuje funkcje właścicielskie dla zabytków będących własnością Skarbu Państwa i zlokalizowanych na terenie powiatu sztumskiego. W powiecie sztumskim znajduje się wiele zabytków wpisanych do rejestru. Oto ich rozkład w poszczególnych gminach:

- gmina Dzierzgoń: 28 zabytków,
- gmina Stary Dzierzgoń: 15 zabytków,
- gmina Stary Targ: 23 zabytki,
- gmina Mikołajki Pomorskie: 13 zabytków,
- gmina Sztum: 26 zabytków.

Najważniejsze zabytki powiatu sztumskiego to w szczególności:

- Zamek krzyżacki w Sztumie z XIV wieku — letnia rezydencja Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego, z dobrze zachowanymi fragmentami murów obronnych, skrzydłem południowym oraz basztą wjazdową i więzienną,
- układ urbanistyczny Starego Miasta Sztum wraz z zespołem zamkowym — wpisany do rejestru zabytków, z zabytkowymi murami miejskimi, fosą, obiektami sakralnymi,
- kościół parafialny pw. św. Anny w Sztumie — gotycka świątynia pierwotnie po wojnie trzynastoletniej, później rozbudowana na przełomie XIX/XX wieku, z bogatym wyposażeniem wnętrza (elementy gotyckie, renesansowe, barokowe),
- dawny kościół ewangelicki w Sztumie — budynek z początku XIX wieku, obecnie pełni funkcję Centrum Kultury Chrześcijańskiej, z ekspozycją regionalną,
- wieża ciśnień w Sztumie z 1911 r. — jeden z punktów orientacyjnych miasta, również wpisany do rejestru zabytków,
- zespół śluz w Białej Górze — budowle hydrotechniczne z XIX / początku XX wieku, atrakcyjny przykład infrastruktury technicznej dawnych czasów,
- zamek pokrzyżacki w Przezmarku (XIV w.) — zamek o wartości historycznej, często wskazywany jako „perła w koronie Pomorza”,
- pałac i zespół pałacowo-parkowy w Waplewie Wielkim — często nazywany „Pomorskie Soplicowo”, obecnie część działalności muzealnej („Muzeum Tradycji Szlacheckiej”).

Ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu nie ogranicza się wyłącznie do obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Istotną część zasobu stanowią również zabytki nieruchome ujęte w gminnych ewidencjach zabytków prowadzonych przez poszczególne gminy powiatu. Ponadto część obiektów i obszarów objęta jest ustaleniami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej oraz określenie nakazów, zakazów i ograniczeń dotyczących zagospodarowania. Ze względu na liczbę i rozproszenie tych obiektów Strategia nie przedstawia ich pełnego wykazu. Szczegółowe rozpoznanie zasobu zabytkowego, w tym obiektów wpisanych do rejestru, ujętych w gminnych ewidencjach zabytków oraz objętych ochroną planistyczną, powinno stanowić podstawę opracowania i realizacji Programu opieki nad zabytkami Powiatu Sztumskiego.

Na terenie powiatu występują również liczne cmentarze, domy oraz obiekty kultu religijnego o charakterze zabytków nieobjęte ochroną konserwatorską. Część zabytków na terenie powiatu wymaga przeprowadzenia prac konserwatorsko-remontowych. Zabytki, których właścicielami są osoby prywatne są przez nie zabezpieczane we własnym zakresie (właściciele zabytków mają możliwości uzyskania dofinansowania na renowację od Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).

Gospodarka odpadami

W powiecie sztumskim występują różne systemy zbierania odpadów komunalnych. Podstawę indywidualizacji postępowania w poszczególnych gminach stanowią sposoby zbiórki odpadów, gwarantujące ich sprawny przewóz od wytwórcy do miejsca przetworzenia lub unieszkodliwienia. We wszystkich gminach prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Dominującym systemem w zabudowie jednorodzinnej jest segregacja prowadzona „u źródła” poprzez gromadzenie poszczególnych odpadów (szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, metale) w odpowiednio oznakowanych pojemnikach lub workach. Na terenie gmin powiatu sztumskiego funkcjonują PSZOKi. W PSZOK można bezpłatnie zostawić:

- papier i tekturę, w tym opakowania,
- metal, w tym opakowania,
- butelki plastikowe i tworzywa sztuczne,
- szkło w tym opakowania,
- opakowania wielomateriałowe,
- bioodpady (gałęzie, liście, trawa po koszeniu trawników, obierki),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (AGD, RTV),
- odpady wielkogabarytowe (meble),
- zużyte opony,
- przeterminowane chemikalia z gospodarstw domowych,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki.

Na terenie powiatu sztumskiego źródłami wytwarzanych odpadów są gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne, obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej, obszary ogrodów, parków, cmentarzy, targowisk, ulice i place, przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą. Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich: poziom rozwoju gospodarczego obszaru, zamożność społeczeństwa, rodzaj zabudowy mieszkalnej, sposób gospodarowania zasobami, przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych, a także cechy charakterologiczne mieszkańców i ich podatność na edukację ekologiczną. Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Infrastruktura techniczna

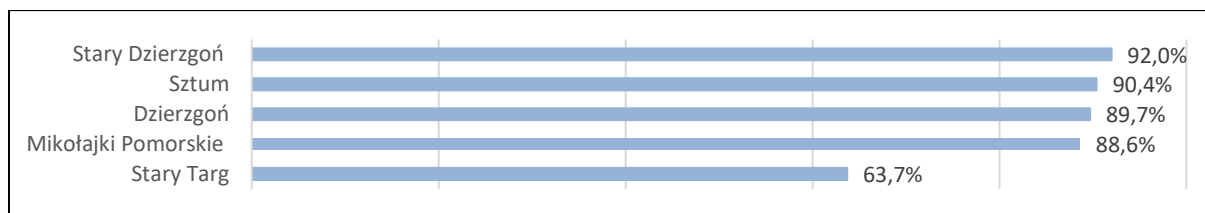
Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

W powiecie sztumskim funkcjonuje sieć rozdzielcza wodociągów oraz sieć kanalizacyjna.

Sieć wodociągowa

Istniejąca sieć wodociągowa jest w różnym stanie technicznym. Długość wybudowanych sieci wodociągowych w powiecie wynosi 511 km.

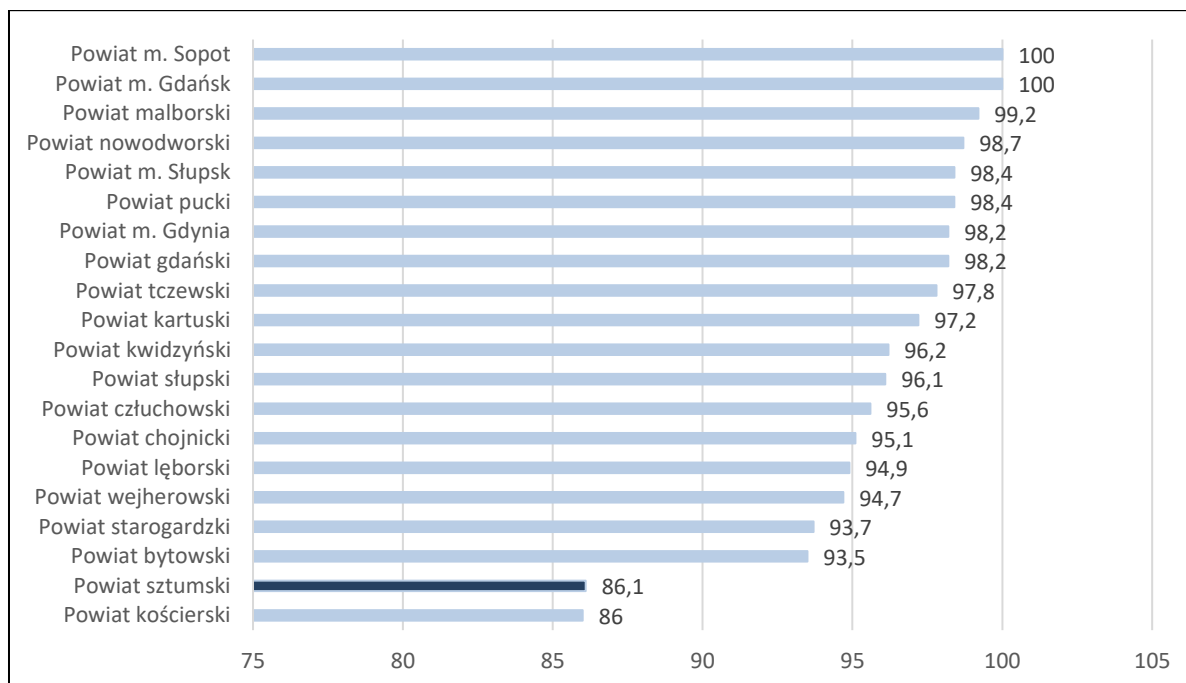
Wykres 26 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sztumskiego (2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W żadnej z gmin powiatu sztumskiego nie odnotowano wartości zbliżonych do pełnego zwodociągowania gminy. Poniżej przedstawiono jak analizowany wskaźnik przedstawia się dla powiatów województwa pomorskiego.

Wykres 27 Powiaty województwa pomorskiego pod względem % liczby mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (2022 r.)

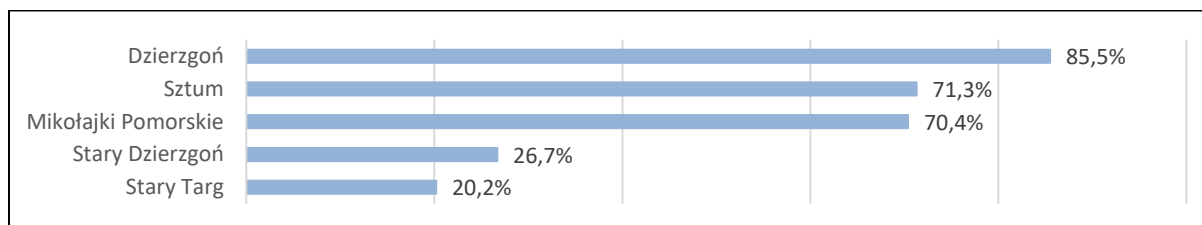
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski jest wraz z powiatem kościerskim jednostką o zdecydowanie najniższej wartości analizowanego wskaźnika.

Sieć kanalizacyjna

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie sztumskim w 2024 r. wyniosła 186,5 km. Poniżej pokazano jak przedstawia się wskaźnik liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w gminach powiatu sztumskiego.

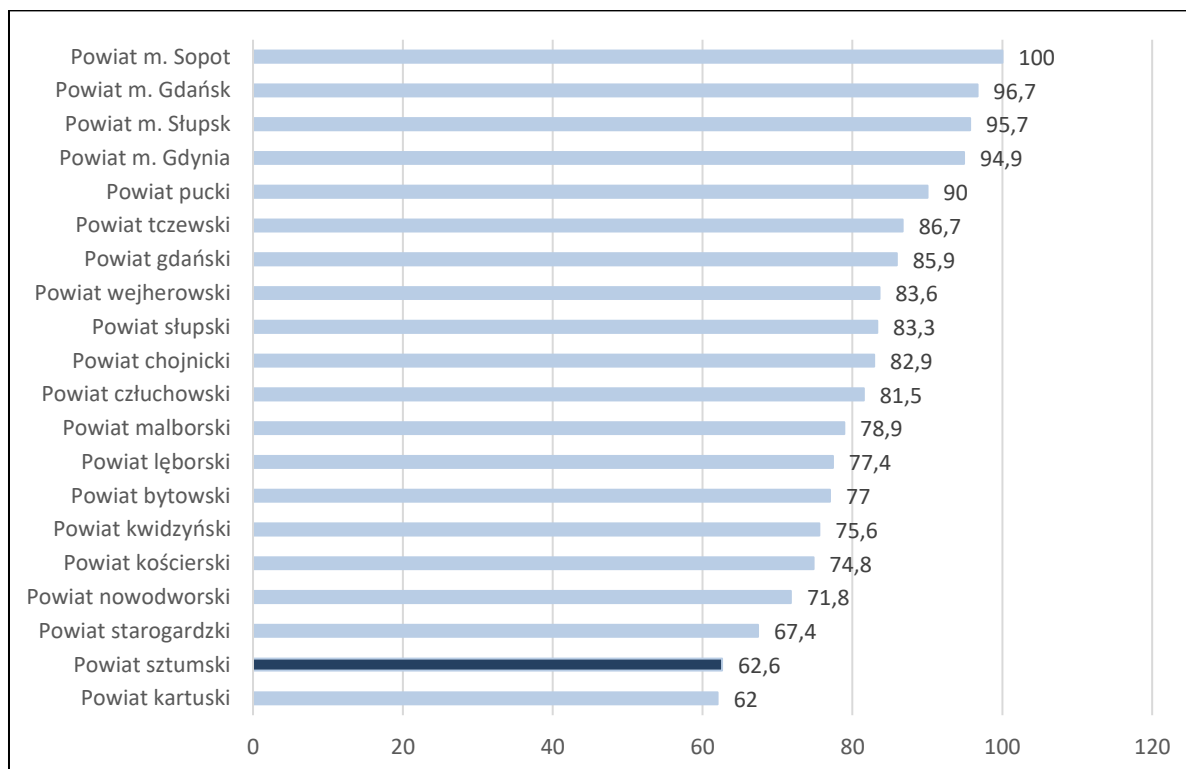
Wykres 28 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w gminach powiatu sztumskiego (2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono jak analizowany wskaźnik przedstawia się dla powiatów województwa pomorskiego.

Wykres 29 Powiaty województwa pomorskiego pod względem % liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski jest jednostką o jednej z najniższych wartości analizowanego wskaźnika.

Obserwuje się inwestycje w przydomowe oczyszczalnie ścieków (m.in. dzięki współfinansowaniu inwestycji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz środków unijnych).

Oczyszczalnie ścieków

W poszczególnych gminach powiatu sztumskiego funkcjonują oczyszczalnie ścieków:

- w gminie Dzierżgoń: 2,
- w gminie Mikołajki Pomorskie: 3,
- w gminie Stary Dzierżgoń: 4,
- w gminie Stary Targ: 3,
- w gminie Sztum: 1.

Zaopatrzenie w ciepło

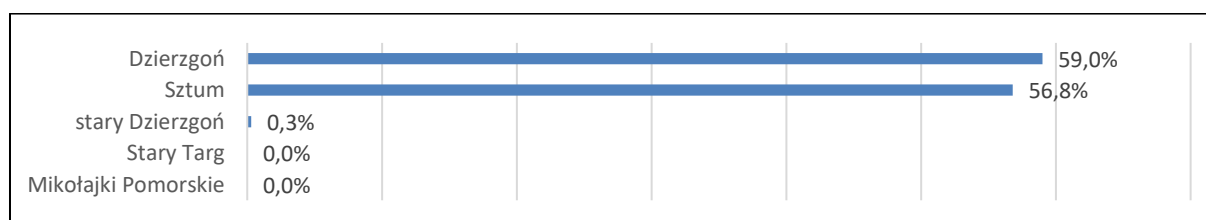
Z uwagi na znaczne rozproszenie zabudowy mieszkaniowej – oprócz Sztumu – nie występują systemy ciepłownicze. Na pozostałym całym obszarze powiatu jej mieszkańcy, instytucje, budownictwo użyteczności publicznej i podmioty gospodarze zaopatrują się w ciepło z indywidualnych źródeł czyli kotłowni zlokalizowanych najczęściej w ogrzewanym budynku. Występuje znaczna dywersyfikacja zużywanych paliw przez odbiorców ciepła. Dominującym paliwem jest drewno. Jedynie w budynkach użyteczności publicznej przewagę ma gaz ziemny. Relatywnie mniejsze zużycie gazu w budownictwie mieszkaniowym i budownictwie pozostałym wynika głównie z dostępności i ceny drewna. Na terenie powiatu występują instalacje OZE produkujące ciepło. Są to kotły na biomasę (drewno) służące do produkcji ciepła na cele grzewcze i przygotowania ciepłej wody użytkowej, kolektory słoneczne do przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz pompy ciepła pracujące w zarówno w instalacjach centralnego ogrzewania jak i przygotowania ciepłej wody użytkowej.

Sieć gazowa

Na terenie powiatu sztumskiego funkcjonuje sieć gazowa (156,31 km). Pozostałe potrzeby ciepłne w gospodarce komunalno-bytowej mieszkańców powiatu (głównie terenów wiejskich) są zaspokajane za pomocą dostaw gazu płynnego LPG dostarczanego w butlach gazowych.

Poniżej zaprezentowano porównanie gmin powiatu sztumskiego pod kątem % mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2023 r.

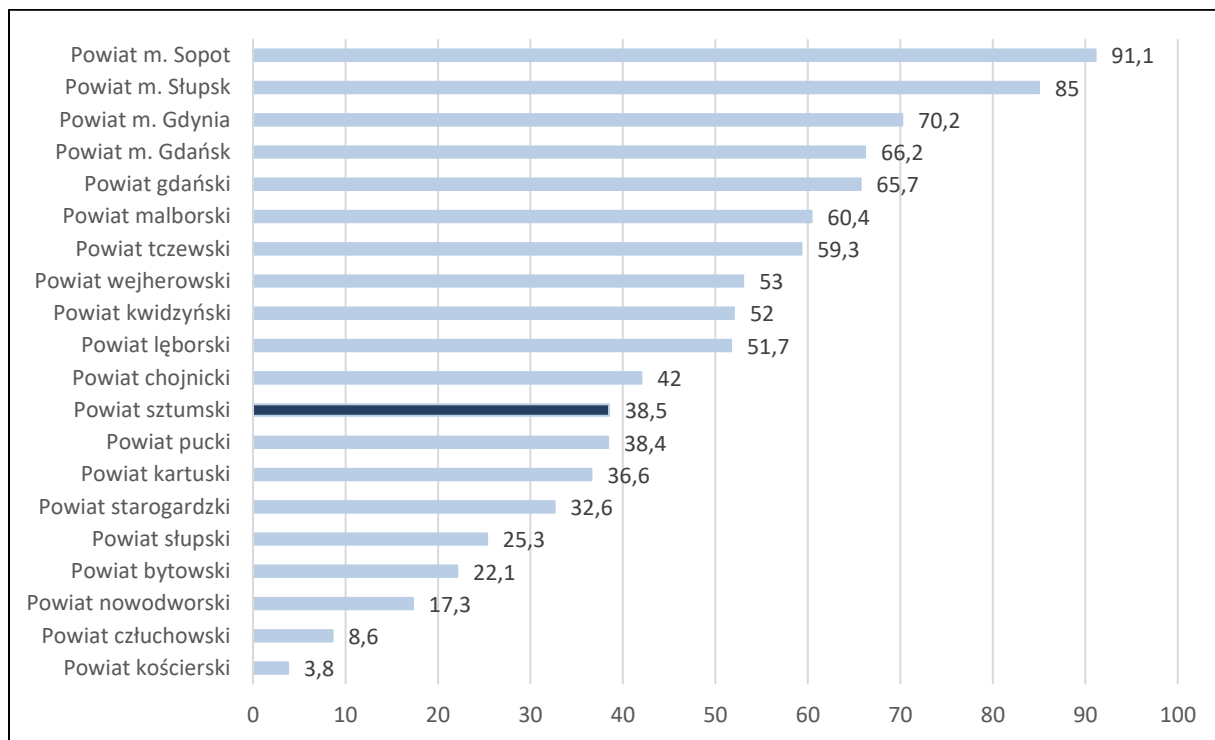
Wykres 30 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sztumskiego (2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono jak analizowany wskaźnik przedstawia się dla powiatów województwa pomorskiego.

Wykres 31 Powiaty województwa pomorskiego pod względem % liczby mieszkańców korzystających z sieci gazowej (2023 r.) pomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski jest jednym z kilku powiatów województwa pomorskiego z niewielkim zasięgiem sieci gazowej.

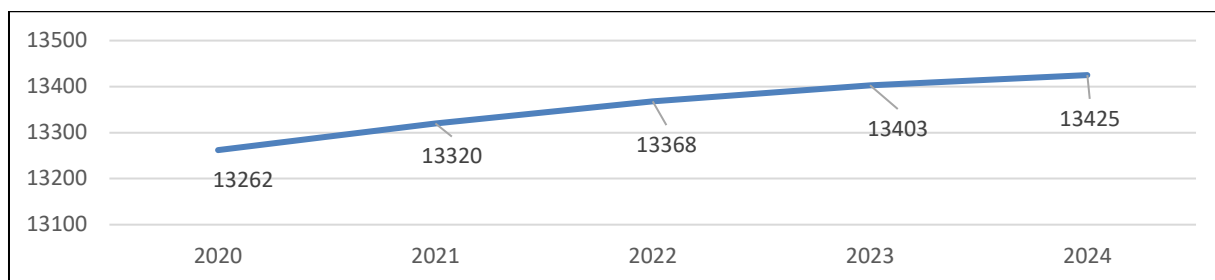
Infrastruktura teleinformatyczna

Dostępność mieszkańców powiatu sztumskiego do infrastruktury telekomunikacyjnej systematycznie się poprawia. Sieć przewodowa telekomunikacyjna obejmuje teren całego powiatu. Dzieje się tak za sprawą rozwoju telefonii komórkowej. Praktycznie cały obszar powiatu objęty jest zasięgiem wszystkich funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej. Rozwija się również rynek usług informatycznych, tj. transmisja danych i dostęp do sieci internetowej. Dalszy rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie powiatu będzie uzależniony od ograniczenia bariery ekonomicznej w dostępie do Internetu oraz od efektywnego informatyzowania administracji publicznej na poziomie gmin. Procesowi temu powinny towarzyszyć działania związane z uświadamianiem i edukacją mieszkańców jak korzystać z usług i technologii informacyjnych, zwłaszcza w grupie wiekowej osób 50+. Stały dostęp do Internetu szerokopasmowego posiada cały powiat, a zwłaszcza placówki użyteczności publicznej.

Mieszkalnictwo

Całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie sztumskim to 13 425 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 354,8 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa pomorskiego oraz mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wykres 32 Liczba mieszkań w powiecie sztumskim w latach 2020-2024

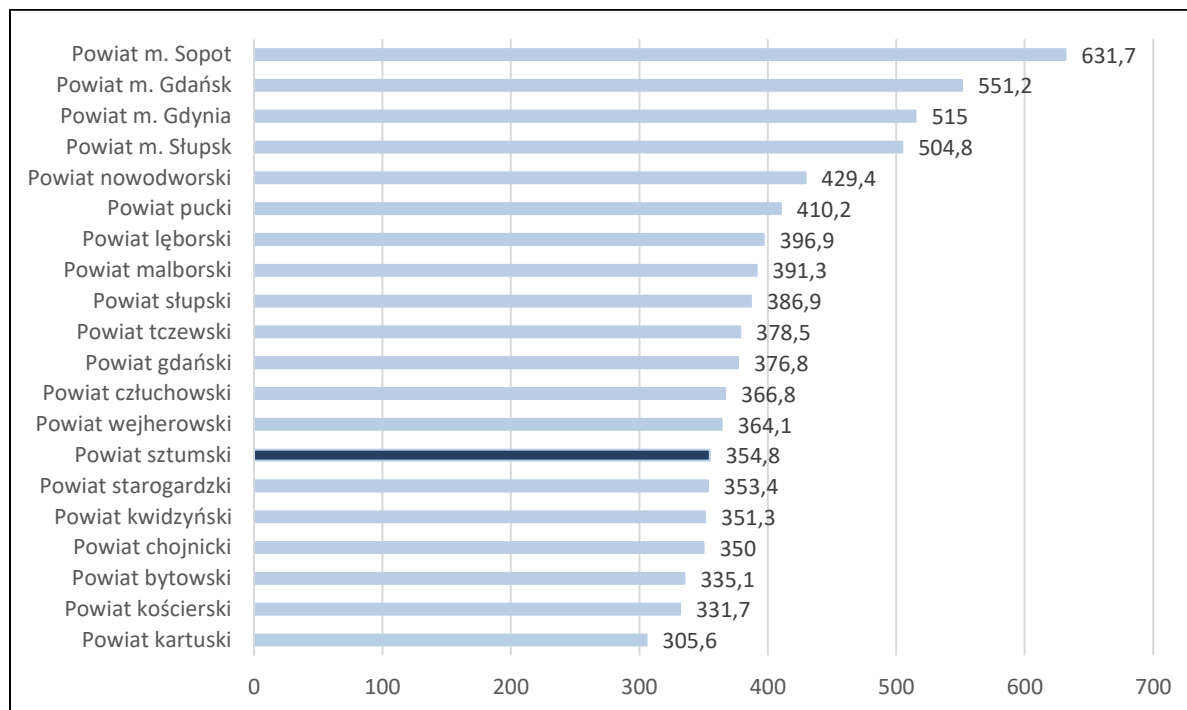

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Na przestrzeni lat 2020 - 2024 liczba mieszkań na terenie powiatu zwiększyła się o 163 mieszkania. Od 2020 r. widać roczny wzrost liczby mieszkań.

Poniżej przedstawiono porównanie powiatów województwa pomorskiego pod względem liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Wykres 33 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby mieszkańców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Powiat sztumski charakteryzuje się jedną z najniższych wartości w analizowanym wskaźniku spośród wszystkich powiatów województwa pomorskiego.

DIAGNOZA

Sytuacja przestrzenna powiatu sztumskiego kształtowana jest przez położenie we wschodniej części województwa pomorskiego, na styku z województwem warmińsko-mazurskim. Graniczenie z powiatami: kwidzyńskim, tczewskim i malborskim oraz elbląskim, ostródzkim i iławskim pozycjonuje powiat w strefie tranzytu między Pomorzem, a Warmią i Mazurami, przy czym ośrodkiem organizującym układ osadniczy i usługowy pozostaje Sztum – siedziba władz powiatowych. Układ administracyjny (gminy miejsko-wiejskie Dzierżoń i Sztum oraz gminy wiejskie Mikołajki Pomorskie, Stary Dzierżoń i Stary Targ) odzwierciedla dwoistość struktury: jeden silniejszy ośrodek miejski z zapleczem wiejskim oraz szereg mniejszych centrów lokalnych o ograniczonych funkcjach ponadpodstawowych. Na relatywnie niewielkiej powierzchni 731 km² powiat tworzy zróżnicowany układ użytkowania terenu – z przewagą funkcji rolniczej i przyrodniczo-krajobrazowej oraz punktowymi koncentracjami zabudowy w Sztumie, Dzierżgoniu i wsiach gminnych.

Dostępność transportowa opiera się niemal wyłącznie na układzie drogowym. Powiat posiada powiązania drogami krajowymi i wojewódzkimi w kierunku Warszawy, Torunia, Gdańska i Olsztyna, jednak standard wielu odcinków oraz infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie, parkingi) wymaga modernizacji do parametrów właściwych danej kategorii dróg. Sieć dróg gminnych – choć nienadmiernie rozbudowana z racji rozproszenia osadnictwa – zapewnia podstawowe powiązania z sołectwami i ośrodkami wyższego rzędu, ale niewystarczający pozostaje rozwój infrastruktury rowerowej, co ogranicza mobilność niskoemisyjną i atrakcyjność codziennej komunikacji aktywnej. W konsekwencji w transporcie wewnętrznym dominuje ruch samochodowy, co w dłuższym horyzoncie pogłębia wykluczenie transportowe grup bez auta oraz obniża konkurencyjność „zielonych” form przemieszczania się.

Istotnym wyróżnikiem przestrzennym jest bogate dziedzictwo kulturowe, koncentrujące się wokół Sztumu i węzłów historycznego osadnictwa (m.in. Przezmark, Biała Góra, Waplewo Wielkie). Rozmieszczenie obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków w każdej gminie tworzy potencjał dla rozwoju produktów turystyki kulturowej i edukacyjnej, ale także wymaga polityki konserwatorskiej. Włączenie zabytków i ich otoczenia w lokalne łańcuchy wartości (kultura–turystyka–usługi) może stać się narzędziem rewitalizacji przestrzennej i społecznej centrów miejscowości.

Systemy techniczne – wodociągi, kanalizacja, gaz, ciepło – należą do kluczowych determinant jakości środowiska zamieszkania. Zwodociągowanie pozostaje niepełne, a wskaźniki korzystania z sieci wodociągowej kształtują się poniżej średnich regionalnych; podobnie niska jest dostępność kanalizacji (przy łącznej długości czynnej sieci ok. 186,5 km w 2024 r.), a w części gmin sieci kanalizacyjne nie występują. Skutkuje to większą presją na indywidualne systemy oczyszczania ścieków i wymaga konsekwentnego rozwoju małej retencji oraz wsparcia przydomowych oczyszczalni, by ograniczyć presję na środowisko. Zasięg sieci gazowej jest relatywnie niewielki, przez co w zabudowie rozproszonej dominuje indywidualne ciepło z biomasy (drewno) i LPG; jedynie w budynkach użyteczności publicznej częściej wykorzystywany jest gaz ziemny. W efekcie rozproszony układ osadniczy i niedobory sieci sprzyjają wyższym kosztom jednostkowym inwestycji oraz utrzymania, a także utrudniają dekarbonizację ogrzewnictwa.

Gospodarka odpadami zorganizowana jest w oparciu o selektywną zbiórkę „u źródła” i funkcjonujące PSZOK-i, co porządkuje strumienie odpadów i poprawia poziomy odzysku. Wyzwania mają charakter miękkie i infrastrukturalny: edukacja mieszkańców, stabilność finansowania systemu, dostosowanie częstotliwości i logistyki do rozproszenia zabudowy oraz dalsze ograniczanie frakcji bio w strumieniu zmieszanym. Równolegle rozwija się infrastruktura teleinformatyczna – z pełnym zasięgiem operatorów komórkowych i rosnącym dostępem do internetu szerokopasmowego – co wspiera cyfryzację usług publicznych i może kompensować peryferyjność przez rozwój usług zdalnych oraz pracy hybrydowej.

Struktura mieszkaniowa pozostaje skromna w relacji do regionu: około 13,4 tys. mieszkań (ok. 355 na 1 000 mieszkańców) przy niskiej, choć rosnącej dynamice przyrostu zasobu. Przekłada się to na ograniczoną podaż lokali, mniejszą mobilność mieszkaniową i większą wrażliwość cenową gospodarstw domowych. Z perspektywy ładu przestrzennego ważne jest racjonalizowanie nowych lokalizacji pod zabudowę – preferowanie dogęszczeń i uzupełnień w istniejących strukturach, zamiast rozlewania zabudowy, które generuje koszty sieciowe i uspołecznione koszty transportowe.

1.4 Sytuacja klimatyczno-środowiskowa

Gleby

Powiat sztumski charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem gleb, co wynika z jego położenia na pograniczu Żuław Wiślanych i Pojezierza Iławskiego. Układ geologiczny i geomorfologiczny kształtował się głównie w wyniku działalności lodowca oraz procesów fluwialnych Wisły i jej dopływów. Dzięki temu na terenie powiatu spotykamy zarówno żyzne gleby aluwialne, jak i słabsze, bardziej piaszczyste kompleksy rolnicze.

Najżyźniejsze gleby występują w północnej i zachodniej części powiatu, szczególnie na obszarach związanych z doliną Wisły i jej dopływów. Są to głównie mady rzeczne, czarnoziemy i czarne ziemie – gleby o wysokiej urodzajności, należące do kompleksów pszennych bardzo dobrych i dobrych. Charakteryzują się one dużą zawartością próchnicy, dobrą retencją wodną i wysokim potencjałem plonotwórczym, co sprzyja uprawie zbóż, buraków cukrowych czy rzepaku. W środkowej i południowej części powiatu dominują gleby brunatne, płowe oraz bielcowe, najczęściej średniej jakości, należące do kompleksów żytnich dobrych i słabych. Często spotyka się tu gleby piaszczyste, o niższej zasobności w składniki pokarmowe i mniejszej pojemności wodnej, co ogranicza plony w latach suchych. Występują również gleby gliniaste, miejscami ciężkie w uprawie, ale stabilniejsze pod względem wilgotności.

Na terenach pagórkowatych, zwłaszcza w gminach Stary Dzierżoń i Mikołajki Pomorskie, gleby mają bardziej mozaikowy charakter – obok lepszych kompleksów rolniczych występują tu słabsze, zakwaszone gleby bielcowe i miejscami podmokłe gleby hydrogeniczne. W dolinach cieków wodnych i w obniżeniach terenu występują gleby torfowe i murszowe, użytkowane głównie jako łąki i pastwiska.

Pod względem bonitacji użytków rolnych, powiat sztumski należy do regionów o zróżnicowanej jakości gleb – od najlepszych kompleksów pszennych po najslabsze kompleksy żytnio-łubinowe. Najlepsze gleby spotykane są w gminie Stary Targ i częściowo w gminie Sztum, co przekłada się na wysoką wartość produkcji rolnej w tych obszarach.

Wody

Wody powierzchniowe

Cieki powiatu sztumskiego cechują umiarkowane zmiany hydromorfologiczne. Poniżej przedstawiono dane dotyczące poszczególnych JCWP znajdujących się na terenie powiatu sztumskiego:

- RW2000165499 „Elbląg od Młynówki do ujścia” (silnie zmieniona część wód) w gminach Stary Targ, Sztum: zły stan wód,
- RW20001229991 „Wisła od Wdy do Przekopu Wisły” (silnie zmieniona część wód) w gminie Sztum: zły stan wód,
- RW20001054355 „Elbląg z Młynówką” (naturalna część wód) w gminach Dzierżoń, Stary Dzierżoń, Stary Targ, Mikołajki Pomorskie: zły stan wód,
- RW2000115299 „Nogat” (naturalna część wód) w gminie Sztum: zły stan wód,
- RW20001054529 „Brzeźnica” (naturalna część wód) w gminie Stary Dzierżoń: zły stan wód,
- RW200018522533 „Liwa z Dopływem z jez. Burgale do jez. Liwieniec” (naturalna część wód) w gminie Mikołajki Pomorskie: zły stan wód,
- RW200020285699 „Iławka” (naturalna część wód) w gminie Stary Dzierżoń: zły stan wód,
- LW20758 „Bądzkie” (naturalna część wód) w gminie Stary Dzierżoń: brak danych odnośnie stanu wód,

- LW20117 „Rucewo Wielkie” (naturalna część wód) w Stary Dzierzgoń: zły stan wód,
- RW20001952219 „Liwa do Starej Liwy” (naturalna część wód) w gminie Stary Dzierzgoń: zły stan wód,
- LW20118 „Witoszewskie” (naturalna część wód) w Stary Dzierzgoń: zły stan wód,
- LW20764 „Dzierzgoń” (silnie zmieniona część wód) w gminie Mikołajki Pomorskie: zły stan wód,
- RW20001052479 „Młynówka Malborska do jez. Dąbrówka” (naturalna część wód) w gminie Stary Dzierzgoń, Dzierzgoń, Stary Targ, Mikołajki Pomorskie, Sztum: zły stan wód,
- RW2000115229 „Liwa od jez. Liwieniec do ujścia” (naturalna część wód) w Sztum: zły stan wód,
- RW200018524729 „Biały Rów” (naturalna część wód) w gminie Sztum: zły stan wód,
- RW20001052289 „Postolińska Struga” (naturalna część wód) w gminach Mikołajki Pomorskie i Sztum: zły stan wód,
- LW20769 „Balewskie” (naturalna część wód) w gminie Mikołajki Pomorskie: zły stan wód,
- RW2000185249 „Młynówka Malborska od jez. Dąbrówka do ujścia” (silnie zmieniona część wód) w gminie Sztum: zły stan wód,
- LW20770 „Dąbrówka” (naturalna część wód) w gminie Stary Targ i Sztum: zły stan wód,
- LW20771 „Barlewickie” (naturalna część wód) w gminie Sztum: zły stan wód.

Wody podziemne

Poniżej wyszczególniono jednolite części wód podziemnych wraz z oceną stanu wód:

- GW200029 (gmina Sztum): dobry stan wód,
- GW200019 (gminy: Dzierzgoń, Stary Dzierzgoń, Stary Targ, Sztum i Mikołajki Pomorskie): dobry stan wód,
- GW200016 (gmina Sztum): dobry stan wód,
- GW200018 (gminy: Dzierzgoń i Stary Targ): dobry stan wód,
- GW200039 (gmina Stary Dzierzgoń): dobry stan wód,
- GW200030 (gminy: Dzierzgoń, Stary Dzierzgoń, Stary Targ, Sztum i Mikołajki Pomorskie): dobry stan wód.

Powiat sztumski obejmują swoim zasięgiem następujące Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 210 (gmina Stary Dzierzgoń i Mikołajki Pomorskie).

Wody powierzchniowe charakteryzują się złym stanem wód, wody podziemne dobry stanem.

Obowiązujące uwarunkowania prawne i dokumenty planistyczne w zakresie gospodarowania wodami sprzyjają zwiększaniu ochrony zasobów wodnych oraz zatrzymywaniu wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstawania. W warunkach rolniczego charakteru powiatu szczególnego znaczenia nabiera rozwój małej i mikroretencji, w tym zbiorników retencyjnych, systemów gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych, odtwarzania naturalnej retencji oraz rozwiązań ograniczających szybki odpływ wody z terenów rolniczych i zurbanizowanych.

Działania służące poprawie retencji mogą być realizowane przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia publicznego. W sektorze rolniczym funkcjonują m.in. instrumenty Wspólnej Polityki Rolnej obsługiwane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wspierające działania związane z retencjonowaniem wody. Z kolei właściciele nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi mogą korzystać m.in. z programu „Mikroretencja”, realizowanego za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wspierającego budowę i montaż instalacji służących gromadzeniu, magazynowaniu i wykorzystywaniu

wód opadowych. Rozwój różnych form retencji powinien stanowić jeden z elementów adaptacji powiatu do zmian klimatu i ograniczania skutków suszy.

Formy ochrony

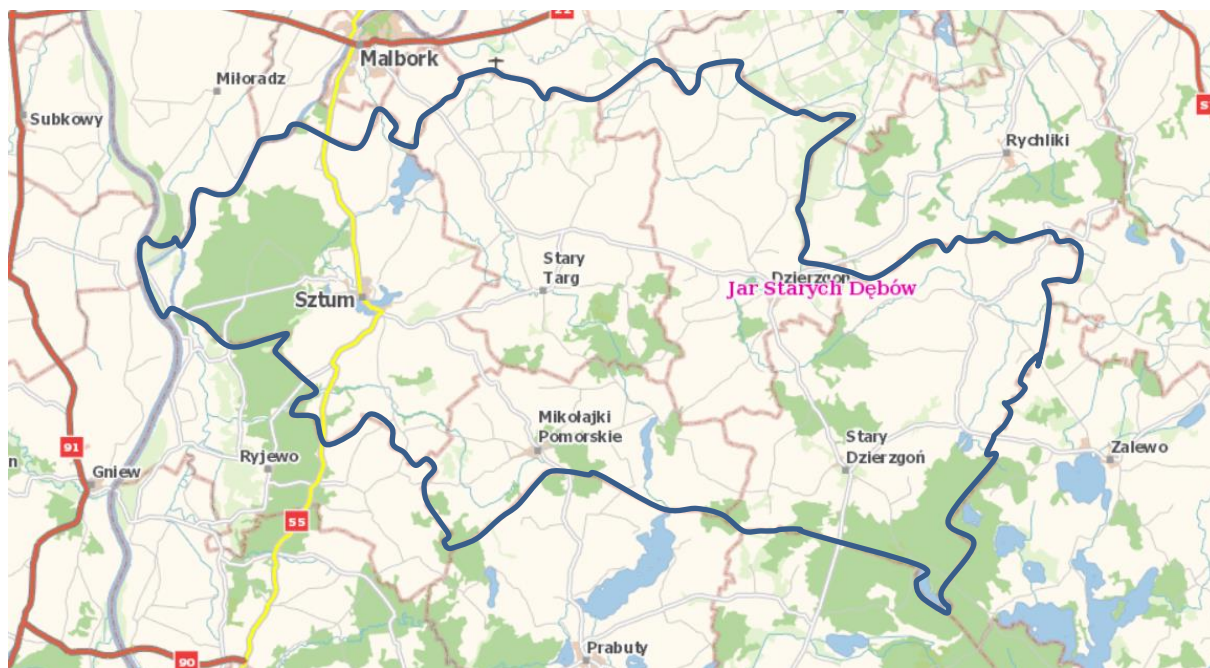
Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Poniżej przedstawiono lokalizację powiatu względem różnych form ochrony przyrody.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

W powiecie sztumskim zlokalizowany jest zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jar Starych Dębów” w gminie Dzierzgoń.

Rysunek 4 Położenie powiatu sztumskiego względem zespołów przyrodniczo-krajobrazowych

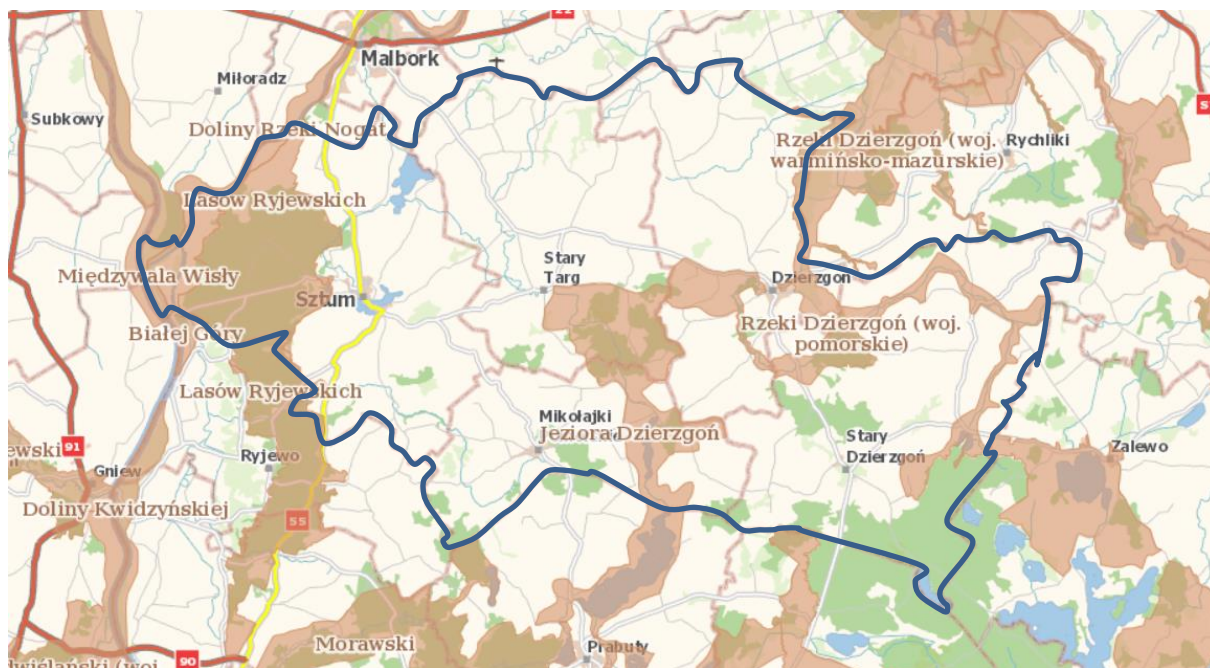
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu sztumskiego znajdują się następujące obszary chronionego krajobrazu:

- Białe Góry, Sztum
- Jeziora Dzierzgoń, Mikołajki Pomorskie, Stary Targ, Dzierzgoń,
- Rzeki Dzierzgoń (woj. pomorskie), Stary Targ, Dzierzgoń i Stary Dzierzgoń,
- Lasów Ryjewskich w gminie Sztum,
- Doliny Rzeki Nogat w gminie Sztum,
- Międzywala Wisły w gminie Sztum.

Rysunek 5 Położenie powiatu sztumskiego względem obszarów chronionego krajobrazu

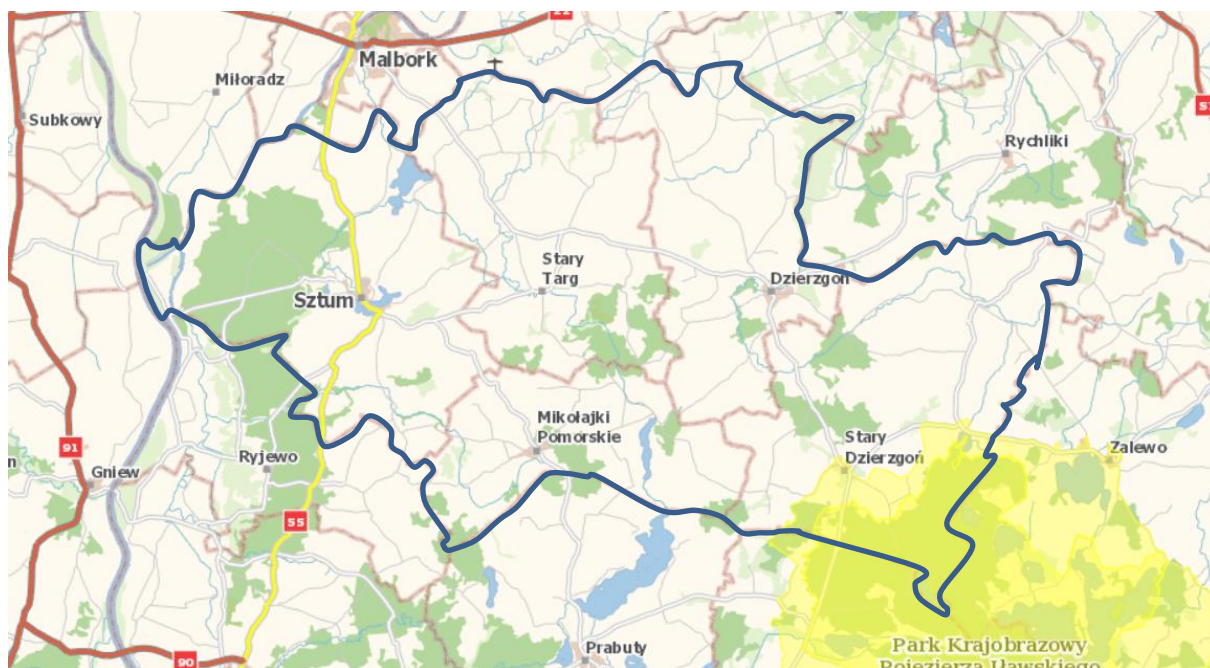

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Parki krajobrazowe

Na terenie powiatu sztumskiego znajduje się park krajobrazowy Pojezierza Iławskiego w Starym Dzierzgoniu.

Rysunek 6 Położenie powiatu sztumskiego względem parków krajobrazowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Rezerwaty

W powiecie sztumskim zlokalizowane są 2 rezerwaty: „Biała Góra” i „Parów Węgry” w gminie Sztum i Las „Mątawski” w gminie Miłoradz z terenu powiatu malborskiego (znacząca treść rezerwatu i Sztum (wąski pas rezerwatu).

Rysunek 7 Położenie powiatu sztumskiego względem rezerwatów

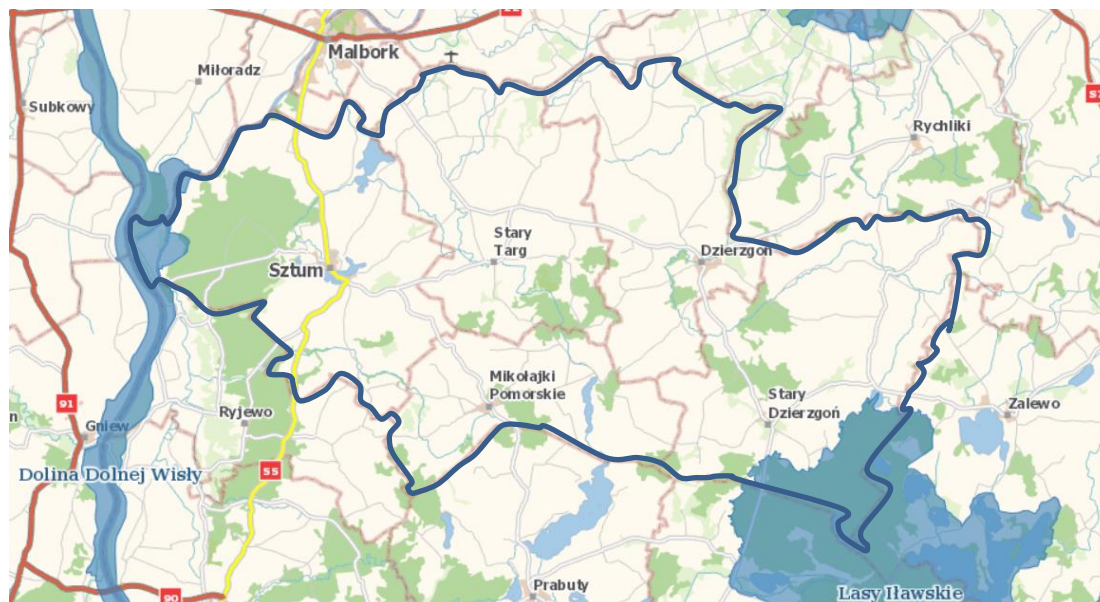

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000

W powiecie sztumskim znajduje się obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 „Dolina Dolnej Wisły” w gminie Sztum i Lasy Iławskie w gminie Stary Dzierzgoń.

Rysunek 8 Położenie powiatu sztumskiego względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000

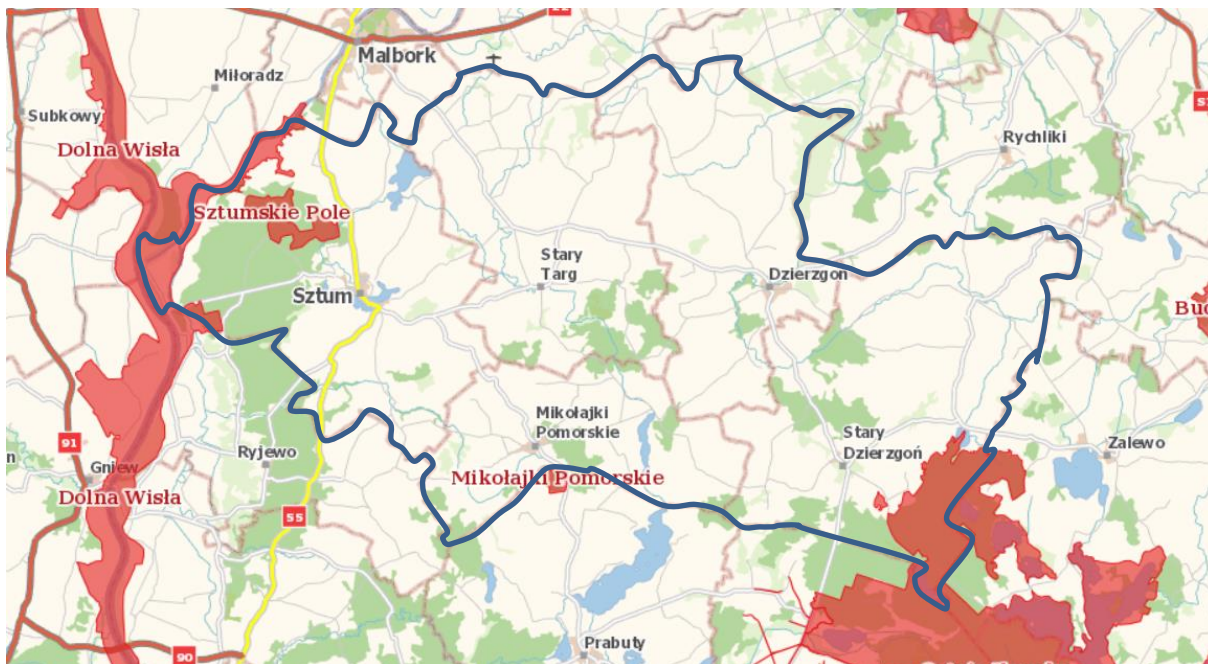
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Specjalne obszary ochrony siedlisk NATURA 2000

W powiecie sztumskim znajdują się następujące specjalne obszary ochrony siedlisk NATURA 2000:

- „Sztumskie Pole” w gminie Sztum,
- „Mikołajki Pomorskie” w gminie Mikołajki Pomorskie,
- „Ostoja Iławska” w gminie Stary Dzierzgoń,
- „Dolna Wisła” w gminie Sztum.

Rysunek 9 Położenie powiatu sztumskiego względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie powiatu sztumskiego zlokalizowane są 2 użytki ekologiczne i 90 pomników przyrody. Brak jest stanowisk dokumentacyjnych.

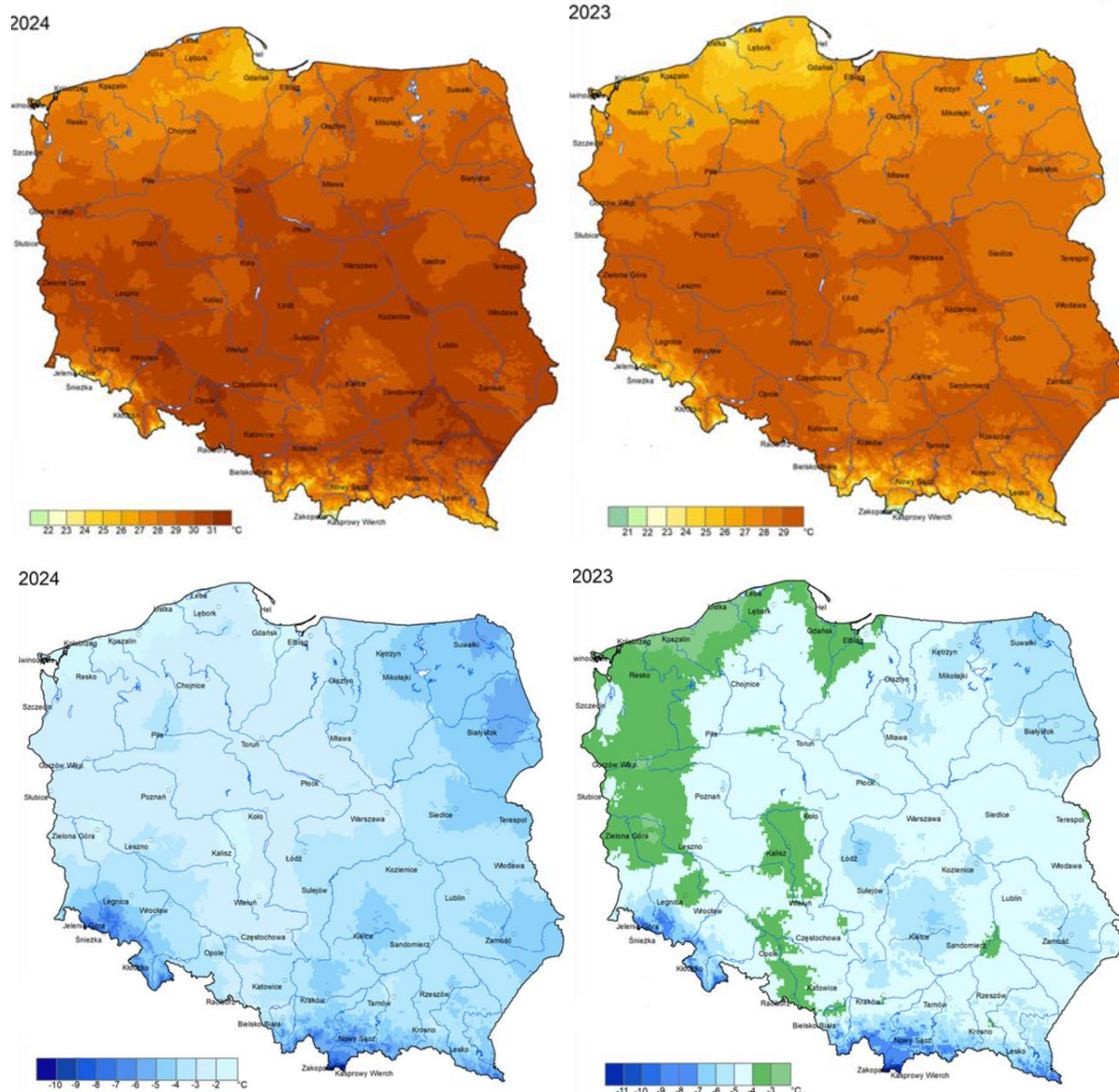
Powietrze

Największym zanieczyszczeniem powietrza na terenie powiatu jest niska emisja. Problemem jest spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości. Sytuacja ta nasila się szczególnie w sezonie grzewczym i powoduje wyraźne okresowe pogorszenia stanu sanitarnego powietrza na terenach zasiedlonych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Kolejnym znaczącym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie powiatu jest transport drogowy.

Warunki pogodowe

Poniżej zaprezentowano graficznie dane dla wielolecia 1991-2020 r.

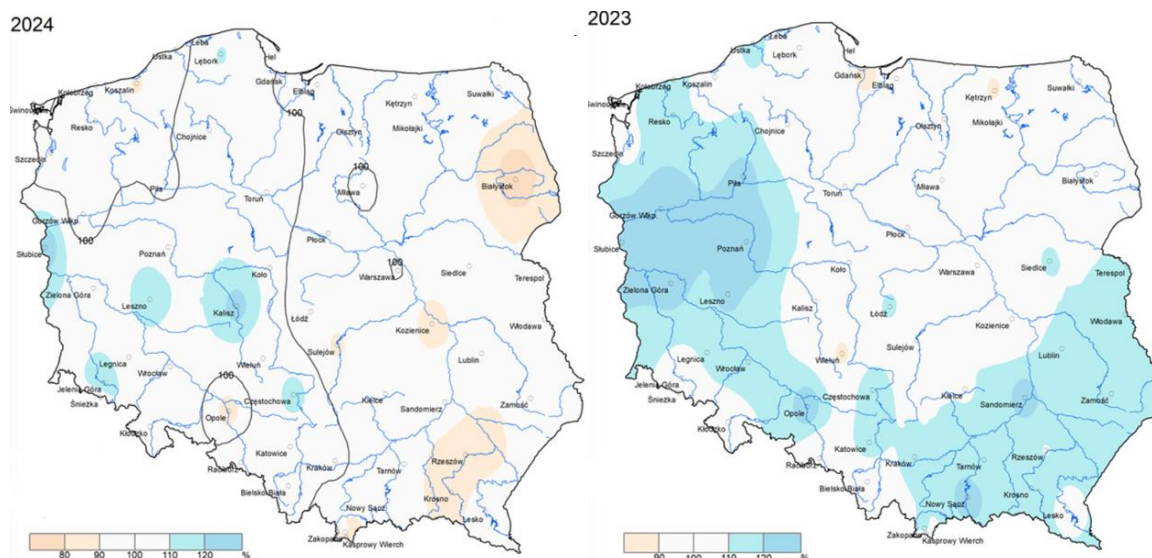
Rysunek 10 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 2023-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W powiecie sztumskim w latach 2023-2024 nie odnotowano ekstremalnych temperatur w skali kraju.

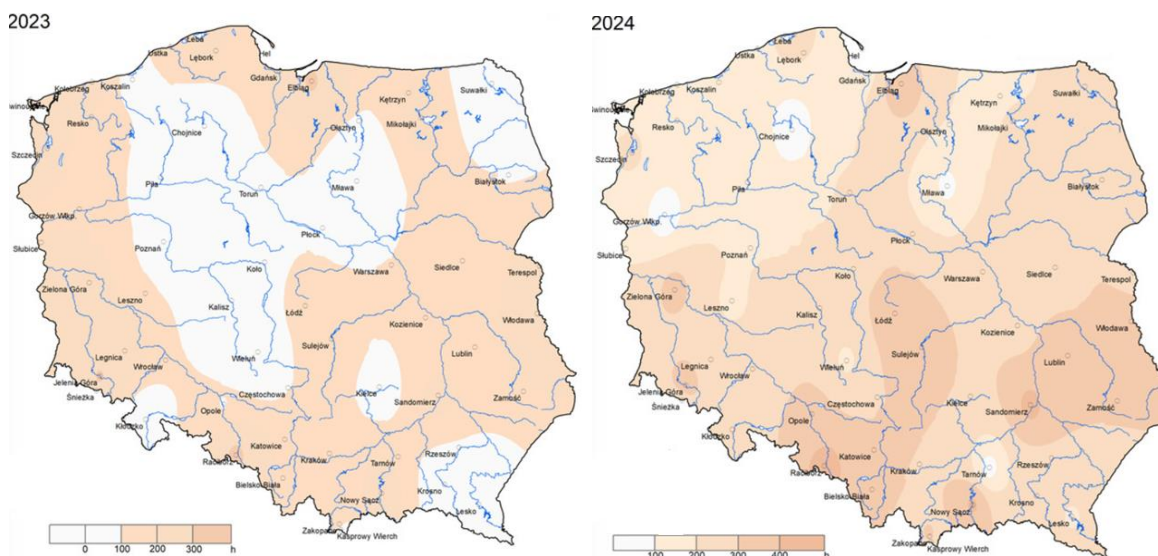
Rysunek 11 Anomalie sumy opadów w Polsce w latach 2023-2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W powiecie sztumskim w latach 2023-2024 nie odnotowano anomalii sum opadów w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich.

Rysunek 12 Anomalie usłonecznienia w Polsce w latach 2023-2024 r.

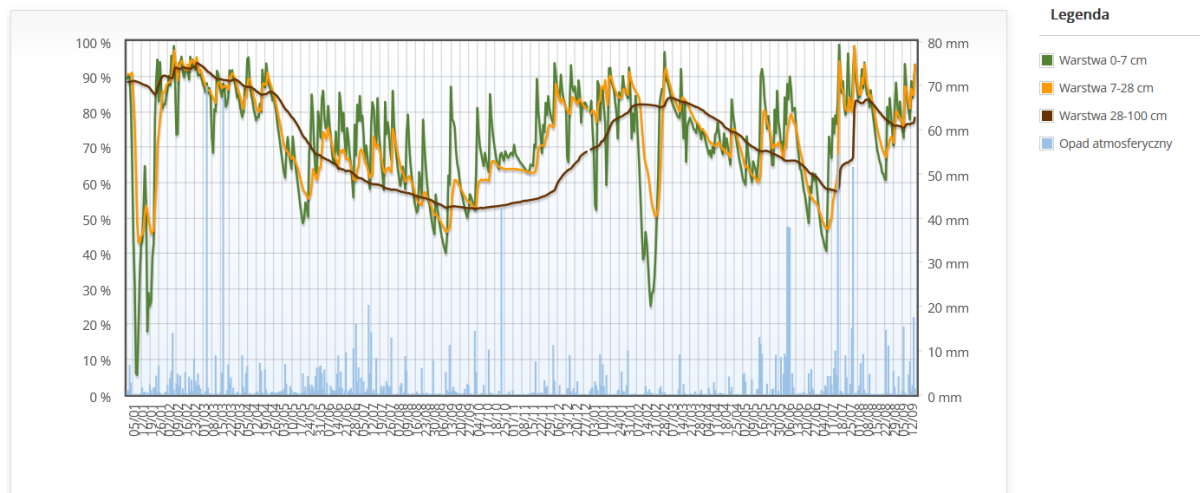

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W powiecie sztumskim w latach 2023-2024 nie odnotowano anomalnego usłonecznienia w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich.

Jednym z istotnych zagrożeń klimatycznych dla powiatu sztumskiego jest występowanie susz. Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik wilgotności gleby dla powiatu sztumskiego w latach 2024-2025 r.

Wykres 34 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu sztumskiego (2024 - 2025)

Źródło: www.imgw.pl

Na powyższym wykresie widać, że wskaźnik wilgotności gleby w analizowanym okresie był wyższy niż 40%, co nie wskazywało na deficyt wody w strefie korzeniowej. Wartości wskaźnika rokrocznie prezentują podobne wartości.

Odnawialne źródła energii

W powiecie sztumskim odnawialne źródła energii odgrywają coraz większą rolę w kształtowaniu lokalnej polityki energetycznej i wpisują się w cele zrównoważonego rozwoju. Samorząd powiatowy oraz gminy podejmują działania inwestycyjne i organizacyjne mające na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej z OZE.

Na terenie powiatu realizowane są projekty polegające na montażu instalacji fotowoltaicznych i pomp ciepła w budynkach użyteczności publicznej, takich jak szkoły, placówki opiekuńcze czy jednostki pomocy społecznej. Inwestycje te finansowane są zarówno ze środków własnych samorządów, jak i przy wykorzystaniu funduszy europejskich, co pozwala znacząco zmniejszyć koszty energii oraz unowocześnić infrastrukturę publiczną.

Dodatkowo w powiecie rozwijane są projekty budowy większych instalacji – w tym farm fotowoltaicznych – które w perspektywie kilku lat mogą stać się istotnym elementem lokalnego bilansu energetycznego. Równolegle prowadzone są działania edukacyjne i informacyjne adresowane do mieszkańców, wspierające wykorzystanie programów dotacyjnych i zachęcające do montażu instalacji prosumenckich na budynkach prywatnych.

DIAGNOZA

Powiat sztumski charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem warunków przyrodniczych wynikających z jego położenia na styku Żuław Wiślanych i Pojezierza Iławskiego. Zróżnicowanie gleb, hydrologii i rzeźby terenu sprzyja wielofunkcyjnemu użytkowaniu przestrzeni, ale jednocześnie generuje określone wyzwania środowiskowe i klimatyczne.

Gleby powiatu są zróżnicowane – od bardzo żyznych mad i czarnych ziem w rejonie doliny Wisły, po gleby brunatne, płowe i bielcowe o mniejszej urodzajności w części południowej i wschodniej. W obniżeniach występują gleby torfowe i murszowe, użytkowane głównie jako użytki zielone. Ta mozaikowa struktura gleb determinuje lokalne kierunki produkcji rolnej, ale jednocześnie czyni rolnictwo szczególnie wrażliwym na deficyty wody i okresowe susze.

Wody powierzchniowe w zdecydowanej większości ocenione zostały jako będące w złym stanie, zarówno w przypadku cieków naturalnych (Liwa, Brzeźnica, Postolińska Struga), jak i silnie zmienionych odcinków Wisły, Nogatu czy Dzierzgonia. Świadczy to o presji rolniczej, historycznej regulacji rzek oraz niewystarczającej retencji. Jednocześnie powiat korzysta z dobrego stanu wód podziemnych, obejmujących kilka jednolitych części wód i fragment GZWP nr 210, co zabezpiecza potrzeby wodne mieszkańców i gospodarki, ale wymaga dalszej ochrony zasobów przed nadmiernym wykorzystaniem i zanieczyszczeniami.

Na terenie powiatu występuje wiele form ochrony przyrody – park krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, obszary chronionego krajobrazu (m.in. Dolina Nogatu, Międzywale Wisły, Jezioro Dzierzgoń), rezerваты przyrody, obszary Natura 2000 („Dolina Dolnej Wisły”, „Ostoja Iławska”, „Sztumskie Pole”), a także pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Zróżnicowana mozaika obszarów chronionych zwiększa wartość krajobrazową i bioróżnorodność regionu, ale jednocześnie stawia ograniczenia inwestycyjne i wymaga wyważonej polityki przestrzennej.

Jakość powietrza obniżana jest przede wszystkim przez niską emisję z gospodarstw domowych, które nadal opierają ogrzewanie na indywidualnych kotłach na drewno i węgiel. Problem nasila się w sezonie grzewczym, generując lokalne przekroczenia stężeń pyłów i pogorszenie komfortu życia mieszkańców. Dodatkowym źródłem zanieczyszczeń jest transport drogowy, szczególnie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Warunki klimatyczne są typowe dla północno-wschodniej Polski – brak jest istotnych anomalii temperatur i opadów w latach 2023–2024, jednak powtarzającym się zagrożeniem są okresowe susze rolne. Dane IMGW wskazują, że wilgotność gleb w latach 2024–2025 nie spadała poniżej progu krytycznego (40%), jednak długofalowo ryzyko niedoborów wody w rolnictwie i gospodarce pozostaje jednym z kluczowych wyzwań adaptacyjnych.

Na tle tych wyzwań rośnie znaczenie odnawialnych źródeł energii. W powiecie rozwijają się instalacje prosumenckie (fotowoltaika, pompy ciepła), a także większe farmy PV, które mogą w przyszłości odgrywać rolę w lokalnym miksie energetycznym. Samorządy wspierają projekty modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej, co sprzyja redukcji emisji i poprawie efektywności energetycznej. Skala wyzwań związanych z suszą, lokalnymi podtopieniami, falami upałów, utratą bioróżnorodności i koniecznością ograniczania emisji wymaga systematycznego pozyskiwania środków zewnętrznych na działania adaptacyjne. Powiatowe obiekty i przestrzenie publiczne mogą jednocześnie pełnić funkcję demonstracyjną i edukacyjną, promując rozwiązania takie jak retencja wód opadowych, ochrona zieleni, ograniczanie zużycia energii i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

2 Określenie cech warunkujących rozwój powiatu i społeczności lokalnej

2.1 Analiza SWOT

Pogłębiona analiza stanu i uwarunkowań rozwoju powiatu sztumskiego pozwala na dokonanie bilansu strategicznego powiatu. Sporządzono go w oparciu o analizę SWOT, która polega na szczegółowym zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju powiatu. Analiza została dokonana w podziale na 4 poniższe obszary:

- sfera społeczna,
- sfera gospodarcza,
- sfera przestrzenna,
- sfera klimatyczno-środowiskowa.

Analiza SWOT – sfera społeczna

Poniżej analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze społecznej.

Tabela 14 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Gęsta sieć instytucji oświatowych (w tym szkoły specjalne) i wzrost wydatków na edukację 2020–2024 – Stabilna infrastruktura kultury i sportu; Sztum jako najsilniejszy ośrodek aktywności – Wysoka wykrywalność przestępstw i niższy niż w regionie/kraju poziom przestępczości – poczucie bezpieczeństwa – Funkcjonowanie Zakładu Aktywności Zawodowej wspierającego aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami. – Funkcjonujący system pomocy społecznej i pieczy zastępczej koordynowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. – Rozbudowana sieć szkół ponadpodstawowych, placówek kształcenia zawodowego oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych. – Potencjał powiatowych obiektów i jednostek organizacyjnych do rozwijania nowych usług społecznych, edukacyjnych i opiekuńczych. <p>Funkcjonujący system zarządzania kryzysowego oraz współpraca Powiatu ze</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Trwała depopulacja we wszystkich gminach (2020–2024), ujemny przyrost naturalny i saldo migracji – Starzenie się populacji (ok. 23% w wieku poprodukcyjnym) – rosnące obciążenie usług zdrowotnych i społecznych – Wyniki egzaminów (ósmoklasisty i maturalnych) na ogół poniżej średniej wojewódzkiej – Rosnące koszty utrzymania szkół przy malejącej liczbie uczniów; – Wysoki poziom beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na tle województwa; problemy strukturalne (ubóstwo, wykluczenie, bezradność opiekuńcza) – Luka kompetencyjna (młodzi opuszczają powiat; niedobory kwalifikacji, w tym cyfrowych) – Malejąca aktywność obywatelska mimo powstających nowych organizacji <ul style="list-style-type: none"> – Niewystarczające przygotowanie infrastruktury ochrony ludności, w tym ograniczona liczba odpowiednio przygotowanych miejsc schronienia. – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura służąca aktywizacji osób z niepełnosprawnościami oraz realizacji środowiskowych form wsparcia.

służbami, jednostkami samorządowymi i instytucjami publicznymi.

- Ograniczona dostępność mieszkań treningowych, wspomaganych i innych form mieszkalnictwa wspieranego.
- Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
- Potrzeba dalszej modernizacji, remontowania i doposażania infrastruktury szkół oraz placówek prowadzonych przez Powiat.
- Niedostatecznie rozwinięta baza sportowa części szkół powiatowych.
- Zróżnicowane wyniki nauczania i egzaminów zawodowych w szkołach prowadzonych przez Powiat.
- Nierównomierne zainteresowanie poszczególnymi kierunkami kształcenia ponadpodstawowego i zawodowego.
- Niewystarczająca promocja powiatowej oferty edukacyjnej wśród uczniów szkół podstawowych i ich rodziców.
- Ograniczone środki na rozwój ponadlokalnej oferty kulturalnej i wspieranie inicjatyw kulturalnych.

SZANSE

- Programy krajowe i UE na edukację, zdrowie, usługi społeczne, cyfryzację oraz inkluzję (np. rozwój opieki środowiskowej, wychowawczej, mieszkań wspieranych)
- Partnerstwa z NGO i LGD „Kraina Dolnego Powiśla” do realizacji projektów integracyjnych, kulturalnych i aktywizacyjnych
- Rozwój oferty senioralnej (zdrowie, rehabilitacja, profilaktyka, teleopieka)
- Współpraca szkół z pracodawcami i podnoszenie kompetencji kluczowych (STEM, języki, cyfrowe, „zielone”)
- Wykorzystanie bezpieczeństwa publicznego i dziedzictwa kulturowego do wzmacniania atrakcyjności osiedleńczej i integracji społecznej
- Rozszerzanie e-usług i kompetencji cyfrowych mieszkańców (szczególnie 50+), by zmniejszać bariery dostępu
- Możliwość pozyskania środków z budżetu państwa na zadania z zakresu ochrony ludności, obrony cywilnej oraz przygotowania miejsc schronienia w obiektach powiatowych.

ZAGROŻENIA

- Utrwalenie trendu depopulacji i drenażu młodych kadr, co osłabi potencjał rozwojowy i bazę podatkową
- Narastająca presja wydatkowa na edukację i opiekę/zdrowie przy kurczącej się liczbie uczniów i starzejącej się populacji
- Wysoka wrażliwość gospodarstw domowych na wahania kosztów życia – możliwość wzrostu potrzeb pomocowych
- Zmęczenie społeczne i spadek zaangażowania obywatelskiego w razie niedostatecznego wsparcia instytucjonalnego
- Rosnąca częstość zdarzeń kryzysowych (np. zdrowotnych, pogodowych) mogąca przeciążać lokalne służby i system wsparcia
- Wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne, opiekuńcze i wspomagane w związku ze starzeniem się mieszkańców.
- Pogłębianie się trudności w pozyskiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
- Dalszy spadek liczby uczniów powodujący wzrost jednostkowych kosztów funkcjonowania szkół i konieczność dostosowania sieci placówek.

<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na modernizację i adaptację obiektów powiatowych na potrzeby Zakładu Aktywności Zawodowej, mieszkalnictwa wspomagane i innych usług społecznych. – Rozwój działalności Zakładu Aktywności Zawodowej oraz tworzenie nowych miejsc aktywizacji i zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. – Rozwój systemu pieczy zastępczej poprzez promocję rodzicielstwa zastępczego, pozyskiwanie nowych kandydatów i wzmacnianie wsparcia dla rodzin zastępczych. – Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na modernizację szkół, rozwój bazy sportowej, wyposażenie pracowni oraz poprawę dostępności i efektywności energetycznej obiektów oświatowych. – Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój kompetencji uczniów i doskonalenie zawodowe nauczycieli. – Rozwój współpracy szkół ponadpodstawowych ze szkołami podstawowymi i gminami w zakresie promocji powiatowej oferty edukacyjnej. – Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na wydarzenia, projekty i działania kulturalne. – Rozwój współpracy Powiatu, gmin, instytucji kultury i organizacji pozarządowych przy tworzeniu wspólnej oferty kulturalnej. – Wykorzystanie wydarzeń kulturalnych do integracji mieszkańców, wzmacniania lokalnej tożsamości i promocji powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Odpływ uczniów do szkół ponadpodstawowych funkcjonujących poza powiatem. – Wzrost kosztów modernizacji i bieżącego utrzymania infrastruktury społecznej, oświatowej i sportowej. – Niedostateczne finansowanie zadań z zakresu pomocy społecznej, edukacji i ochrony ludności ze środków budżetu państwa.
---	---

Źródło: opracowanie własne

Powiat sztumski doświadcza trwałej depopulacji i starzenia się ludności, co będzie zwiększać presję na system ochrony zdrowia, opiekę społeczną i finanse publiczne. Mimo rosnących nakładów na edukację wyniki egzaminów pozostają z reguły poniżej średniej wojewódzkiej, dlatego konieczne jest wzmocnienie kompetencji podstawowych, językowych, cyfrowych i „zielonych”. Atutem jest wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i sprawny system zarządzania kryzysowego, które podnoszą atrakcyjność osiedleńczą. Rozwijająca się sieć instytucji kultury i sportu oraz rosnąca liczba NGO

wzmacniają kapitał społeczny i integrację, ale wymagają stałego wsparcia organizacyjnego i finansowego. W ochronie zdrowia priorytetem stają się usługi senioralne, rehabilitacja, zdrowie psychiczne i formy środowiskowe (teleopieka, opieka wytchnieniowa). Aby zatrzymać młodych, potrzebne są działania mieszkaniowe, lepszy transport oraz dostępne usługi opieki nad dziećmi i oferta czasu wolnego. Kluczowe będzie wykorzystanie funduszy zewnętrznych do cyfryzacji usług, podnoszenia kwalifikacji mieszkańców i rozszerzania dostępności (architektonicznej, informacyjnej i cyfrowej) w całym sektorze publicznym.

Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Poniżej analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze gospodarczej.

Tabela 15 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze gospodarczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Rosnąca liczba firm w budownictwie (F) oraz solidny poziom w przetwórstwie (C) – fundament popytu inwestycyjnego i miejsc pracy – Rozwijający się sektor usług: handel (G), nieruchomości (L), działalności profesjonalne, naukowe i techniczne (M) – dywersyfikacja źródeł dochodu – Dynamiczny wzrost nowoczesnych usług: informacja i komunikacja (J) oraz zapewniona opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q) – Dominacja sektora prywatnego w REGON – wysoka rola MŚP jako motoru lokalnej gospodarki – Spadek bezrobocia i relatywnie korzystna sytuacja na rynku pracy (najniższe bezrobocie w gminie Sztum) – Funkcjonowanie szkół zawodowych i technicznych stanowiących zaplecze kadrowe dla lokalnych przedsiębiorców. – Możliwość prowadzenia kształcenia zawodowego w branżach związanych z rolnictwem, mechaniką, logistyką, informatyką, gastronomią i usługami. – Funkcjonowanie Powiatowego Urzędu Pracy oraz instytucji wspierających aktywizację zawodową mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niska gęstość przedsiębiorczości (REGON/10 tys. mieszkańców, JDG/1 tys. mieszkańców) na tle województwa – ograniczona baza firm – Spadek lub stagnacja w sektorach tradycyjnych: przetwórstwo (C), rolnictwo (A), handel (G) – malejąca liczba podmiotów – Duże rozproszenie i mikro-skala biznesów – ograniczona produktywność i zdolność do inwestycji/eksportu – Zróżnicowanie dochodów gmin per capita (najniżej Sztum) – asymetrie potencjału inwestycyjnego – Odpływ młodych i deficyty kwalifikacji w części bezrobotnych – presja na rynek pracy i innowacyjność – Niedostateczne dostosowanie części oferty kształcenia zawodowego do zmieniających się potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. – Ograniczona współpraca części szkół z przedsiębiorcami przy tworzeniu kierunków kształcenia i organizacji praktycznej nauki zawodu. – Nierównomierne zainteresowanie kierunkami kształcenia istotnymi z punktu widzenia lokalnej gospodarki. – Odpływ młodych i wykwalifikowanych mieszkańców do większych ośrodków miejskich. – Ograniczona liczba miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Wykorzystanie funduszy UE/KPO/WFOŚiGW na transformację energetyczną MŚP, digitalizację i podnoszenie kwalifikacji – Rozwój łańcuchów wartości wokół budownictwa (prefabrykacja, usługi 	<ul style="list-style-type: none"> – Spowolnienie w budownictwie i wysokie koszty finansowania mogą obniżyć aktywność inwestycyjną MŚP – Demografia i migracje zewnętrzne – kurczenie się puli pracowników i popytu lokalnego

<p>techniczne), TSL (H) oraz usług profesjonalnych (M)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzmacnianie e-biznesu i pracy zdalnej dzięki poprawiającej się infrastrukturze cyfrowej (J) – Rozszerzanie lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego (C) i marek regionalnych – większa wartość dodana z rolnictwa (A) – Rozwój usług konsumpcyjnych (S,T) i turystyczno-gastronomicznych (I) w oparciu o dziedzictwo i krajobraz – Rozwój współpracy szkół, Powiatowego Urzędu Pracy i przedsiębiorców przy tworzeniu nowych kierunków kształcenia odpowiadających potrzebom rynku pracy. – Możliwość kreowania i promowania nowych kierunków kształcenia związanych z rozwojem technologicznym, automatyzacją, cyfryzacją, zieloną transformacją i odnawialnymi źródłami energii. – Rozwój kształcenia dualnego, klas patronackich, praktyk zawodowych i staży u lokalnych przedsiębiorców. – Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na wyposażenie pracowni zawodowych oraz podnoszenie kwalifikacji uczniów, nauczycieli i osób dorosłych. – Rozwój Zakładu Aktywności Zawodowej i rozszerzanie oferty zatrudnienia wspieranego. – Zwiększenie atrakcyjności powiatowej oferty edukacyjnej może ograniczyć odpływ młodzieży i poprawić dostępność pracowników dla lokalnych przedsiębiorców. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rosnące koszty energii, pracy i regulacji – presja na marże małych firm – Niewystarczająca infrastruktura techniczna (woda/kanalizacja/gaz) może zniechęcać inwestorów – Utrzymująca się słabość części sektorów tradycyjnych bez modernizacji – ryzyko utraty konkurencyjności – Pogłębianie się niedoboru pracowników w związku z odpływem młodych mieszkańców i procesami demograficznymi. – Niedopasowanie kwalifikacji absolwentów do rzeczywistego zapotrzebowania przedsiębiorców. – Spadek zainteresowania kształceniem zawodowym w kierunkach kluczowych dla lokalnej gospodarki. – Ograniczona zdolność lokalnych przedsiębiorców do finansowego i organizacyjnego angażowania się w kształcenie zawodowe. – Dynamiczne zmiany technologiczne powodujące szybkie dezaktualizowanie się wyposażenia pracowni i programów kształcenia.
---	---

Źródło: opracowanie własne

Gospodarka powiatu sztumskiego opiera się głównie na sektorze usługowym, z rosnącym znaczeniem budownictwa oraz nowoczesnych usług informacyjno-komunikacyjnych. W ostatnich latach widoczny jest pozytywny trend spadku bezrobocia oraz wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w wybranych branżach, szczególnie budownictwie i usługach konsumpcyjnych. Jednocześnie tradycyjne sektory, takie jak rolnictwo, przetwórstwo przemysłowe czy handel, odnotowują spadki lub stagnację, co wskazuje na proces restrukturyzacji lokalnej gospodarki. Silnym atutem jest dominacja sektora prywatnego i mikroprzedsiębiorczości, jednak ograniczona skala działalności i niska gęstość przedsiębiorczości na tle regionu mogą stanowić barierę rozwojową. Zróżnicowanie dochodów gmin pokazuje przewagę mniejszych jednostek w przeliczeniu na mieszkańca, podczas gdy największa gmina – Sztum – ma najniższe wskaźniki. Dodatkowym wyzwaniem pozostają migracje młodych i

wykwalfikowanych mieszkańców, co osłabia potencjał kadrowy. Perspektywę rozwoju stanowi dalsze wzmacnianie nowoczesnych usług, lokalnego przetwórstwa oraz wykorzystanie funduszy zewnętrznych do wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności.

Analiza SWOT – sfera przestrzenna

Poniżej analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze przestrzennej.

Tabela 16 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze przestrzennej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Dogodne położenie tranzytowe na styku województwa pomorskiego i warmińsko-mazurskiego, z dostępem do dróg krajowych i wojewódzkich – Centralny ośrodek administracyjny i usługowy w Sztumie, wspierany przez Dzierżoń jako lokalne centrum miejsko-wiejskie – Bogate dziedzictwo kulturowe (zamki, układy urbanistyczne, pałace, śluzy, obiekty sakralne), równomiernie rozmieszczone w gminach – potencjał turystyczny i edukacyjny – Funkcjonujący system selektywnej zbiórki odpadów z PSZOK-ami we wszystkich gminach – Stała poprawa dostępności teleinformatycznej – pełny zasięg sieci komórkowych, rozwój internetu szerokopasmowego – Rozwinięta sieć dróg powiatowych zapewniająca połączenia pomiędzy gminami i miejscowościami powiatu. – Istniejące powiązania drogowe i kolejowe z Malborkiem, Elblągiem, Kwidzynem, Trójmiastem i innymi ośrodkami regionalnymi. – Bogate i zróżnicowane zasoby dziedzictwa kulturowego rozmieszczone na terenie wszystkich gmin powiatu. – Obecność obiektów o dużym znaczeniu historycznym, kulturowym i turystycznym, w tym zamków, zespołów pałacowo-parkowych, zabytków hydrotechnicznych i obiektów sakralnych. – Potencjał obiektów będących w dyspozycji Powiatu do adaptacji na nowe funkcje społeczne i publiczne 	<ul style="list-style-type: none"> – Jeden z najmniejszych powiatów województwa pomorskiego – ograniczony potencjał demograficzny i inwestycyjny – Niska jakość infrastruktury drogowej oraz brak wystarczającej infrastruktury rowerowej, co ogranicza mobilność niskoemisyjną – Niski poziom zwodociągowania i skanalizowania w porównaniu z innymi powiatami regionu; część gmin wciąż bez sieci kanalizacyjnej – Niewielki zasięg sieci gazowej, dominacja indywidualnych źródeł ciepła opartych na drewnie i LPG – Jedna z najniższych w województwie wartości liczby mieszkań na 1000 mieszkańców – ograniczona podaż zasobu mieszkaniowego – Niezadowalający stan techniczny części dróg powiatowych oraz infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, odwodnienia, oświetlenia i ciągów pieszo-rowerowych. – Duża skala potrzeb inwestycyjnych dotyczących sieci dróg powiatowych we wszystkich gminach. – Niezadowalający stan techniczny części dróg mogących pełnić funkcje strategiczne, ewakuacyjne i zaopatrzeniowe. – Niewystarczająca dostępność i częstotliwość połączeń transportu zbiorowego, szczególnie na obszarach wiejskich. – Brak jednego, zintegrowanego systemu organizacji i zarządzania publicznym transportem zbiorowym na poziomie powiatu i gmin. – Brak kompleksowego i aktualnego programu koordynującego działania

	<p>Powiatu w zakresie opieki nad zabytkami.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Niezadowalający stan techniczny części obiektów zabytkowych oraz duże potrzeby konserwatorskie i remontowe. – Niedostateczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w promocji powiatu i rozwoju turystyki. – Ograniczona dostępność mieszkań treningowych i wspomaganych, wymagająca adaptacji istniejących obiektów.
<p>SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> – Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na modernizację infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizacja) – Rozwój turystyki kulturowej i historycznej w oparciu o zabytki i dziedzictwo krzyżackie oraz walory krajobrazowe – Wsparcie finansowe dla przydomowych oczyszczalni ścieków i inwestycji proekologicznych (fundusze UE, WFOŚiGW) – Cyfryzacja usług publicznych i rozwój społeczeństwa informacyjnego mogą ograniczać peryferyjność powiatu – Rosnący trend turystyki lokalnej i agroturystyki sprzyja wykorzystaniu dziedzictwa i krajobrazu w rozwoju usług – Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na modernizację dróg powiatowych i infrastruktury towarzyszącej. – Możliwość pozyskania środków związanych z bezpieczeństwem i obronnością na modernizację dróg o znaczeniu strategicznym, w tym ciągu Biała Góra–Piekło i dalej w kierunku powiatu malborskiego. – Rozwój współpracy finansowej i organizacyjnej Powiatu oraz gmin przy przebudowie i remontach dróg powiatowych. – Możliwość utworzenia związku powiatowo-gminnego albo innej trwałej formy współpracy w zakresie organizacji i zarządzania transportem zbiorowym. – Rozwój zintegrowanej sieci połączeń autobusowych zapewniającej dostęp do szkół, miejsc pracy, placówek ochrony zdrowia i usług publicznych. – Opracowanie i wdrażanie programu opieki nad zabytkami Powiatu Sztumskiego. 	<p>ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pogłębiające się wykluczenie transportowe w przypadku braku modernizacji infrastruktury drogowej i rowerowej – Koszty jednostkowe rozwoju sieci technicznych w warunkach rozproszonego osadnictwa – Degradacja zabytków przy niewystarczających środkach na konserwację i ograniczonej aktywności właścicieli prywatnych – Rozlewanie się zabudowy mieszkaniowej poza centra miejscowości, generujące koszty społeczne i środowiskowe – Ograniczona podaż mieszkań w stosunku do potrzeb demograficznych i regionalnych standardów – ryzyko odpływu mieszkańców do większych ośrodków – Pogłębianie się wykluczenia transportowego mieszkańców obszarów wiejskich w przypadku braku rozwoju transportu zbiorowego. – Dalsze pogarszanie się stanu technicznego dróg powiatowych i wzrost kosztów ich późniejszej modernizacji. – Wzrost kosztów inwestycji drogowych oraz ograniczona dostępność środków na pokrycie wkładu własnego. – Brak porozumienia pomiędzy Powiatem i gminami w zakresie wspólnej organizacji transportu zbiorowego i finansowania inwestycji drogowych.

- Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na ochronę, remonty, konserwację i udostępnianie obiektów zabytkowych.
- Wykorzystanie zasobów dziedzictwa historycznego, kulturowego i krajobrazowego w promocji powiatu oraz rozwoju turystyki kulturowej.
- Rozwój wspólnych, ponadgminnych szlaków historycznych, kulturowych i turystycznych.
- Możliwość adaptacji istniejących obiektów powiatowych na potrzeby usług społecznych, mieszkań wspomaganych, edukacji i aktywizacji zawodowej.

- Degradacja obiektów zabytkowych w przypadku niewystarczających nakładów na prace remontowe i konserwatorskie.
- Niewykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w rozwoju turystyki i promocji powiatu.
- Rosnące koszty utrzymania niewykorzystywanych lub niedostatecznie wykorzystywanych obiektów powiatowych.

Źródło: opracowanie własne

Powiat sztumski posiada korzystne położenie komunikacyjne i bogate dziedzictwo kulturowe, które mogą stanowić silne atuty rozwojowe w obszarze turystyki i promocji regionu. Ośrodki miejskie, szczególnie Sztum i Dzierżoń, pełnią funkcję lokalnych centrów, jednak ich zaplecze infrastrukturalne wymaga dalszych inwestycji. Niska jakość dróg oraz ograniczona dostępność sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obniżają standard życia mieszkańców i konkurencyjność powiatu. Istotnym problemem jest także niewielka liczba mieszkań na tle województwa, co ogranicza możliwości demograficzne i przyciąganie nowych mieszkańców. Jednocześnie selektywna zbiórka odpadów i rozwój infrastruktury teleinformatycznej wskazują na pozytywne trendy w zakresie usług komunalnych i cyfrowych. Szansą dla powiatu jest pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na modernizację infrastruktury, rozwój turystyki kulturowej oraz wsparcie przydomowych oczyszczalni ścieków. Brak działań w tych obszarach może jednak pogłębiać wykluczenie transportowe i mieszkaniowe oraz prowadzić do dalszej degradacji zabytków.

Analiza SWOT – sfera klimatyczno-środowiskowa

Poniżej analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze klimatyczno-środowiskowej.

Tabela 17 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze klimatyczno-środowiskowej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Duże zróżnicowanie gleb – od bardzo żyznych (mady, czarnoziemy, czarne ziemie) po średniej jakości, umożliwiające szerokie spektrum upraw rolniczych – Dobry stan wód podziemnych (kilka JCWPd w dobrym stanie oraz fragment GZWP nr 210), stanowiący stabilne źródło zaopatrzenia w wodę – Bogactwo form ochrony przyrody: park krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, obszary Natura 2000, liczne obszary chronionego krajobrazu, rezerваты i pomniki przyrody – wysoka bioróżnorodność i walory krajobrazowe – Rozwój odnawialnych źródeł energii – instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła, farmy PV, działania edukacyjne i inwestycyjne samorządów – Brak anomalii pogodowych w ostatnich latach (2023–2024) – stabilność klimatyczna na tle Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – Zły stan wód powierzchniowych w niemal wszystkich JCWP (zarówno naturalnych, jak i silnie zmienionych) – Wysoka presja rolnicza na zasoby wodne i glebowe, ograniczona retencja – Obniżona jakość powietrza spowodowana niską emisją z gospodarstw domowych (piece węglowe, drewno) oraz transportem drogowym – Część gleb piaszczystych i zakwaszonych – niższa żyzność, większa podatność na susze i degradację – Ograniczenia inwestycyjne wynikające z dużego udziału obszarów chronionych

<ul style="list-style-type: none"> – Bogate zasoby przyrodnicze i krajobrazowe stanowiące podstawę rozwoju edukacji ekologicznej, rekreacji i turystyki przyrodniczej. – Funkcjonowanie powiatowych obiektów, szkół i przestrzeni publicznych, które mogą być wykorzystywane do promocji dobrych praktyk środowiskowych. – Dotychczasowe działania samorządów w zakresie odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji i edukacji ekologicznej. – Możliwość współpracy Powiatu, gmin, szkół, organizacji pozarządowych i mieszkańców przy realizacji działań środowiskowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Anomalie pogodowe od 2025 roku – Niewystarczający stopień przystosowania części infrastruktury i przestrzeni publicznych do skutków zmian klimatu. – Ograniczone wykorzystanie obiektów i przestrzeni publicznych do promocji dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu. – Niewystarczający zakres działań dotyczących retencji wód opadowych, ochrony zieleni i ograniczania skutków fal upałów w przestrzeniach publicznych. – Ograniczone środki własne Powiatu na realizację kompleksowych działań adaptacyjnych. – Niewystarczająca świadomość części mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatu, ochrony bioróżnorodności i oszczędzania zasobów.
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Wykorzystanie funduszy europejskich i krajowych do dalszego rozwoju OZE i modernizacji energetycznej budynków – Możliwość wdrażania programów retencyjnych i małej retencji wodnej, które poprawią bilans wodny i ograniczą skutki susz – Rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki dzięki wysokim walorom przyrodniczym i krajobrazowym – Promocja powiatu jako obszaru atrakcyjnego turystycznie i rekreacyjnie (jeziora, doliny rzeczne, lasy, obszary Natura 2000) – Postępująca wymiana źródeł ciepła w ramach programów wsparcia („Czyste Powietrze”, lokalne inicjatywy) – redukcja niskiej emisji – Rosnąca dostępność krajowych i europejskich środków na adaptację do zmian klimatu, retencję, ochronę bioróżnorodności, poprawę efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii. – Możliwość wykorzystania powiatowych obiektów i przestrzeni publicznych do promocji ochrony środowiska, retencji wód opadowych, ochrony zieleni oraz ograniczania zużycia energii. – Rozwój współpracy Powiatu, gmin, szkół i organizacji społecznych w zakresie edukacji ekologicznej i działań adaptacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pogłębianie się problemu susz rolniczych w związku ze zmianami klimatu, mimo obecnie stabilnych wskaźników wilgotności gleby – Postępująca degradacja wód powierzchniowych (zły stan ekologiczny) – ryzyko sankcji i ograniczeń w użytkowaniu – Utrzymująca się niska emisja i wolne tempo wymiany źródeł ciepła – zagrożenie zdrowia mieszkańców i jakości życia – Presja inwestycyjna mogąca kolidować z wymogami ochrony środowiska (Natura 2000, obszary chronione) – Potencjalne zanieczyszczenia i nadmierna eksploatacja wód podziemnych w przypadku wzrostu zapotrzebowania – Nasilanie się skutków zmian klimatu, w tym susz, fal upałów, intensywnych opadów, podtopień i silnych wiatrów. – Rosnące koszty dostosowania infrastruktury publicznej do zmieniających się warunków klimatycznych.

- Możliwość realizacji demonstracyjnych inwestycji środowiskowych przy szkołach i innych obiektach powiatowych.
- Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, w tym ogrodów deszczowych, nasadzeń, terenów zacienionych i systemów zatrzymywania wód opadowych.
- Możliwość łączenia działań środowiskowych z termomodernizacją i modernizacją infrastruktury publicznej.

- Ryzyko pogorszenia stanu zieleni, siedlisk przyrodniczych i zasobów wodnych wskutek ekstremalnych zjawisk pogodowych.
- Ograniczona dostępność środków na wkład własny do projektów środowiskowych.
- Rosnące koszty energii utrudniające utrzymanie obiektów publicznych i realizację inwestycji ekologicznych.
- Brak skoordynowanych działań Powiatu i gmin może ograniczać skuteczność przedsięwzięć adaptacyjnych.

Źródło: opracowanie własne

Powiat sztumski posiada duży potencjał przyrodniczy i krajobrazowy, który stanowi zarówno atut rozwojowy, jak i czynnik ograniczający w zakresie inwestycji. Zróżnicowane gleby pozwalają na wielokierunkowe rolnictwo, ale część obszarów jest szczególnie wrażliwa na susze i degradację. Kluczowym problemem środowiskowym jest zły stan wód powierzchniowych, wynikający z presji rolniczej, regulacji rzek i niewystarczającej retencji. Atutem powiatu jest dobry stan wód podziemnych, który zabezpiecza podstawowe potrzeby mieszkańców i gospodarki. Jakość powietrza wciąż obniża niska emisja z gospodarstw domowych, co wymaga przyspieszenia działań modernizacyjnych. Stabilne warunki klimatyczne w ostatnich latach dają korzystne perspektywy, jednak zagrożeniem pozostaje narastające ryzyko susz rolniczych w przyszłości. Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz programy wsparcia ekologicznych inwestycji stanowią szansę na poprawę bilansu energetycznego i redukcję presji środowiskowej.

2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego powiatu

Potencjał rozwojowy powiatu określa charakterystyka poszczególnych gmin powiatu.

Gmina Sztum

Gmina Sztum, obejmująca miasto Sztum oraz okoliczne tereny wiejskie, pełni funkcję centralnego ośrodka administracyjnego, gospodarczego i usługowego powiatu sztumskiego. Jej położenie w południowej części województwa pomorskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych, w tym drogi krajowej nr 55 oraz linii kolejowej łączącej Gdańsk z Warszawą, nadaje jej szczególne znaczenie w układzie osadniczym regionu. Sztum stanowi rdzeń powiatu – tu koncentrują się instytucje administracji publicznej, edukacji, ochrony zdrowia i kultury, a także usługi o zasięgu ponadlokalnym.

Gospodarka gminy ma charakter zróżnicowany, łącząc funkcje miejskie i wiejskie. W Sztumie działa wiele małych i średnich przedsiębiorstw z branży handlowej, usługowej, budowlanej i przetwórstwa

rolno-spożywczego. Obecność lokalnych zakładów, w tym przedsiębiorstw przemysłu lekkiego i spożywczego, stanowi fundament lokalnego rynku pracy. W otaczających miasto wsiach dominują gospodarstwa rolne o dobrej strukturze agrarnej, specjalizujące się w produkcji mlecznej, zbożowej i warzywniczej. Modernizacja sektora rolnego oraz współpraca między rolnikami, a miejskim zapleczem przetwórczym dają szansę na rozwój lokalnych marek żywnościowych i krótkich łańcuchów dostaw.

Sztum posiada również silny potencjał turystyczny i rekreacyjny. Położenie nad Jeziorem Sztumskim i Zajezierskim, w otoczeniu terenów zielonych i zadrzewień, tworzy atrakcyjny krajobraz miejsko-przyrodniczy. Zamek krzyżacki, rynek miejski i zabytkowa zabudowa nadają miastu wyjątkowy charakter kulturowy, który można wykorzystać do rozwoju turystyki historycznej i kulturalnej. W połączeniu z ofertą rekreacyjną – ścieżkami spacerowymi, trasami rowerowymi, plażą miejską i ośrodkami sportowymi – Sztum ma szansę stać się jednym z ważniejszych ośrodków turystyki weekendowej i wypoczynkowej w regionie Powiśla choć występują wciąż braki w miejscach noclegowych.

Atutem gminy jest dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna. Dostępność dróg, transportu publicznego i połączeń kolejowych sprzyja mobilności mieszkańców oraz rozwojowi usług i przedsiębiorczości. Gmina inwestuje w poprawę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, a także w infrastrukturę energetyczną i odnawialne źródła energii, wpisując się w trend zrównoważonego rozwoju. W ostatnich latach podejmowane są działania w zakresie termomodernizacji budynków publicznych, rozbudowy ścieżek rowerowych oraz rewitalizacji przestrzeni miejskiej, co podnosi jakość życia mieszkańców i estetykę otoczenia.

Sfera społeczna gminy jest silna i dobrze zorganizowana. W Sztumie działają liczne instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kluby sportowe oraz stowarzyszenia lokalne. Rozbudowana oferta kulturalna i edukacyjna – szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, przedszkola i placówki oświatowe – sprawia, że gmina jest atrakcyjnym miejscem do życia dla rodzin z dziećmi. Istotnym wyzwaniem pozostaje zatrzymanie młodych mieszkańców poprzez tworzenie warunków do pracy i osiedlania się, m.in. poprzez rozwój budownictwa mieszkaniowego i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości.

Gmina Sztum wyróżnia się spośród innych jednostek powiatu swoją wielofunkcyjnością – łączy funkcje administracyjne, usługowe, produkcyjne i turystyczne. Jej potencjał rozwojowy opiera się na synergii pomiędzy miastem, a obszarami wiejskimi. Kluczowe kierunki rozwoju to dalsze wzmacnianie roli Sztumu jako ośrodka centralnego w powiecie, wspieranie zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa, rozwój turystyki wodnej i kulturowej, inwestycje w infrastrukturę techniczną oraz utrwalanie wizerunku gminy jako nowoczesnego, przyjaznego mieszkańcom i środowisku centrum regionalnego.

Gmina Dzierżgoń

Gmina Dzierżgoń jest miejsko-wiejską jednostką położoną w południowo-wschodniej części powiatu sztumskiego. Jej centralnym ośrodkiem jest miasto Dzierżgoń – lokalne centrum administracyjne, gospodarcze i usługowe, pełniące rolę drugiego, po Sztumie, biegunu rozwoju powiatu. Gmina charakteryzuje się korzystnym położeniem komunikacyjnym – w pobliżu dróg wojewódzkich 515 i 522,

z dobrym dostępem (komunikacja samochodowa) do Sztumu, Elbląga i Malborka. Układ przestrzenny gminy łączy cechy obszaru miejskiego i wiejskiego, co daje jej przewagę w możliwości zróżnicowanego rozwoju gospodarczego i społecznego.

Dzierżoń pełni funkcję subregionalnego ośrodka usługowego, w którym funkcjonują instytucje administracji, edukacji i ochrony zdrowia. Funkcjonują tu szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, placówki kultury, organizacje społeczne oraz zaplecze handlowo-usługowe obsługujące nie tylko mieszkańców miasta, ale także okolicznych wsi. Miasto, dzięki swojemu potencjałowi gospodarczemu i społecznemu, jest w stanie generować impuls rozwojowy dla całej gminy, a także stanowi naturalne zaplecze dla mniejszych miejscowości powiatu sztumskiego.

Gmina dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną i komunikacyjną. Drogi lokalne zapewniają dostępność wewnętrzną, a układ połączeń regionalnych sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji. W Dzierżoniu funkcjonują zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, firmy usługowe, budowlane i transportowe, a w ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Duży potencjał tkwi w małych i średnich firmach rodzinnych, które stanowią trzon lokalnej gospodarki. Gmina aktywnie wspiera rozwój przedsiębiorczości, m.in. poprzez planowanie nowych terenów inwestycyjnych i współpracę z lokalnymi partnerami gospodarczymi. Ważnym kierunkiem rozwoju gminy jest także rolnictwo nowoczesne i zrównoważone, oparte na wysokiej kulturze rolnej i dobrze rozwiniętym zapleczu technicznym. Wysokie klasy gleb oraz struktura agrarna sprzyjają uprawom zbożowym i rzepakowym, a także produkcji mleka i hodowli zwierząt. Wsparcie dla przetwórstwa i lokalnych łańcuchów dostaw może zwiększyć wartość dodaną produkcji rolnej oraz poprawić dochody mieszkańców.

Naturalnym atutem Dzierżonia jest jego położenie w atrakcyjnym krajobrazowo obszarze Pojezierza Iławskiego i doliny rzeki Dzierżoń. Występują tu liczne jeziora, lasy i obszary cenne przyrodniczo, które stanowią doskonałą bazę dla rozwoju turystyki aktywnej i przyrodniczej. Gmina rozwija infrastrukturę rekreacyjną, w tym ścieżki rowerowe, punkty widokowe, kąpieliska oraz miejsca wypoczynku nad wodą. Miasto Dzierżoń zyskuje też na znaczeniu jako ośrodek kultury – organizowane są tu festyny, wydarzenia muzyczne i rekreacyjne, które wzmacniają lokalną tożsamość i przyciągają odwiedzających z regionu. Duży potencjał tkwi również w rozwoju energetyki odnawialnej. Na terenie gminy realizowane są inwestycje w fotowoltaikę i energetykę wiatrową, a samorząd aktywnie uczestniczy w inicjatywach związanych z transformacją energetyczną regionu. To kierunek zgodny z polityką klimatyczną i unijnymi celami zrównoważonego rozwoju, który może przynieść wymierne korzyści ekonomiczne i środowiskowe. Sferę społeczną gminy cechuje stosunkowo wysoki poziom aktywności obywatelskiej. Działają liczne stowarzyszenia, organizacje sportowe i kulturalne, a samorząd prowadzi programy wspierające integrację i edukację mieszkańców. Dzierżoń jest gminą o dobrze rozwiniętej bazie edukacyjnej, rekreacyjnej i społecznej, co sprzyja poprawie jakości życia oraz przyciąganiu nowych mieszkańców.

Potencjał rozwojowy gminy Dzierżoń opiera się zatem na połączeniu funkcji miejskiego ośrodka usługowego i wiejskiego zaplecza produkcyjnego. Kluczowymi kierunkami rozwoju pozostają: wzmacnianie przedsiębiorczości, wspieranie nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa lokalnego, rozwój turystyki i rekreacji, inwestycje w odnawialne źródła energii oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców. Dzierżoń jako jeden z dwóch głównych ośrodków wzrostu w powiecie sztumskim, ma potencjał, by pełnić funkcję stabilnego, wielofunkcyjnego centrum rozwoju subregionalnego.

Gmina Stary Dzierzgoń

Gmina Stary Dzierzgoń to rozległa gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części powiatu sztumskiego. Charakteryzuje się niską gęstością zaludnienia, dużym udziałem terenów rolniczych i leśnych oraz wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne i lasy, które razem zajmują ponad 90% powierzchni gminy. Takie uwarunkowania nadają gminie typowo rolniczy i przyrodniczy charakter, co stanowi zarówno wyzwanie, jak i szansę dla jej dalszego rozwoju.

Podstawowym potencjałem gospodarczym gminy jest rolnictwo, oparte na gospodarstwach rodzinnych i produkcji roślinnej oraz hodowli bydła i trzody chlewnej. Gleby o zróżnicowanej jakości sprzyjają rozwojowi gospodarstw wyspecjalizowanych, a duże powierzchnie użytków zielonych stwarzają warunki do chowu bydła mlecznego i produkcji pasz. Coraz większe znaczenie zyskują też gospodarstwa prowadzące produkcję ekologiczną, szczególnie w rejonach o czystym środowisku i niskim stopniu uprzemysłowienia. Wsparcie modernizacji gospodarstw, inwestycje w infrastrukturę techniczną (drogi dojazdowe, magazyny, chłodnie) oraz rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego mogłyby wzmocnić lokalną gospodarkę i zwiększyć wartość dodaną produkcji rolnej.

Duży potencjał rozwojowy tkwi również w walorach przyrodniczych i krajobrazowych gminy. Na jej terenie znajdują się fragmenty Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego, liczne jeziora (m.in. jeziora Gaudy i Dzierzgoń), rzeki oraz rozległe kompleksy leśne. Tereny te stanowią atrakcyjne zaplecze dla rozwoju turystyki przyrodniczej, agroturystyki i ekoturystyki. Wysoka jakość środowiska naturalnego, cisza i spokój, a także rozwinięta sieć dróg lokalnych sprzyjają organizacji wypoczynku weekendowego, turystyki rowerowej i pieszej. Wartością dodaną jest też położenie gminy w pobliżu atrakcyjnych ośrodków turystycznych (Sztum, Malbork), co pozwala rozwijać ofertę komplementarną wobec bardziej zurbanizowanych obszarów. Rozwój infrastruktury turystycznej – miejsc noclegowych, gospodarstw agroturystycznych, ścieżek dydaktycznych i tras rowerowych – mógłby istotnie zwiększyć atrakcyjność gminy. Szczególnie korzystne jest połączenie funkcji rolniczych i turystycznych, poprzez promowanie produktów lokalnych, kuchni regionalnej i wydarzeń kulturalnych (np. festyny, dożynki, jarmarki ekologiczne). Takie działania mogłyby tworzyć alternatywne źródła dochodów dla mieszkańców oraz wzmocniać lokalną tożsamość.

Ważnym czynnikiem wspierającym rozwój jest położenie komunikacyjne gminy. Choć nie przebiegają przez nią główne drogi krajowe, to sieć dróg powiatowych i wojewódzkich zapewnia dobre połączenia z Dzierzgoniem, Sztumem i Malborkiem. Bliskość węzłów komunikacyjnych umożliwia także rozwój drobnej przedsiębiorczości, w tym usług transportowych, budowlanych i rzemieślniczych. Dalsze

inwestycje w infrastrukturę drogową, cyfrową i energetyczną (w tym odnawialne źródła energii, np. farmy fotowoltaiczne) mogą znacząco podnieść konkurencyjność gminy.

Gmina Stary Dziergoń wyróżnia się również potencjałem społecznym – silną aktywnością mieszkańców, obecnością lokalnych stowarzyszeń i kół gospodyń wiejskich oraz rozwijającą się współpracą między samorządem, a organizacjami pozarządowymi. Ważnym kierunkiem rozwoju jest wzmacnianie kapitału społecznego poprzez inwestycje w edukację, kulturę i integrację społeczną. Modernizacja szkół, świetlic wiejskich i obiektów sportowych może przyczynić się do poprawy jakości życia i zatrzymania młodych mieszkańców.

Gmina Stary Targ

Gmina Stary Targ położona jest w centralno-wschodniej części powiatu sztumskiego. Jest to gmina o charakterze rolniczym, z dominującym osadnictwem wiejskim i dobrze rozwiniętą siecią drogową, łączącą ją z głównymi ośrodkami regionu – Sztumem, Malborkiem i Dzierzgoniem. Położenie gminy w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych oraz jej tradycje rolnicze tworzą solidne podstawy dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego.

Pod względem gospodarczym, głównym atutem gminy jest wysoki potencjał rolniczy. Duży udział użytków rolnych, dobra jakość gleb i korzystne warunki klimatyczne sprzyjają intensyfikacji produkcji rolnej. W gminie funkcjonują zarówno gospodarstwa tradycyjne, jak i nowoczesne, wyspecjalizowane w produkcji mlecznej, zbożowej czy hodowlanej. Potencjał ten można wykorzystać poprzez wspieranie modernizacji rolnictwa, wdrażanie innowacyjnych technologii produkcji, a także rozwój lokalnych inicjatyw przetwórczych i krótkich łańcuchów dostaw. Promowanie produktów lokalnych, tworzenie marek wiejskich i wspólna promocja rolnictwa ekologicznego mogą wzmocnić pozycję gminy na rynku regionalnym. Ważnym kierunkiem rozwoju jest również różnicowanie gospodarki wiejskiej. Coraz więcej mieszkańców podejmuje działalność pozarolniczą – usługi budowlane, mechaniczne, transportowe czy małą przedsiębiorczość handlową. Bliskość Sztumu i Malborka daje możliwości współpracy gospodarczej oraz tworzenia lokalnych łańcuchów usługowych. Wsparcie dla mikro- i małych przedsiębiorstw, rozwój inkubatorów przedsiębiorczości czy lokalnych stref aktywności gospodarczej mogłyby przyczynić się do wzrostu zatrudnienia i ograniczenia migracji zarobkowej.

Cennym zasobem gminy jest jej środowisko przyrodnicze i krajobrazowe. Obszary rolnicze przeplatają się tu z fragmentami lasów, dolinami rzecznyymi oraz licznymi stawami i oczkami wodnymi, tworząc atrakcyjny krajobraz wiejski. Tereny te mają potencjał do rozwoju turystyki wiejskiej i agroturystyki –

w szczególności wypoczynku rodzinnego, turystyki rowerowej i wędkarskiej. W ostatnich latach rośnie zainteresowanie inwestycjami w gospodarstwa agroturystyczne i małą infrastrukturę rekreacyjną. Stary Targ, ze swoją spokojną, rolniczą atmosferą i autentycznym krajobrazem, może stać się miejscem wypoczynku dla mieszkańców Trójmiasta i Elbląga, poszukujących kontaktu z naturą.

Istotne znaczenie dla rozwoju ma również infrastruktura społeczna i techniczna. Gmina systematycznie inwestuje w modernizację dróg, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, a także w poprawę dostępności cyfrowej. Modernizacja szkół, świetlic i obiektów sportowych wpływa na poprawę jakości życia i zwiększa atrakcyjność osiedleńczą. Dalsze działania w tym kierunku, w połączeniu z rozwojem transportu publicznego i poprawą dostępności komunikacyjnej, mogą wzmocnić pozycję Starego Targu jako lokalnego centrum usługowego i administracyjnego. Gmina wyróżnia się też aktywnym kapitałem społecznym – liczne organizacje pozarządowe, ochotnicze straże pożarne i koła gospodyń wiejskich uczestniczą w życiu publicznym i inicjują projekty integrujące społeczność. To zasób, który warto rozwijać poprzez wsparcie dla lokalnych liderów, promocję wolontariatu i współpracę międzysektorową.

Gmina Mikołajki Pomorskie

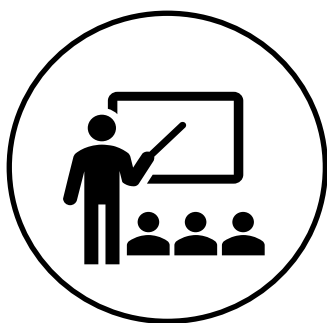
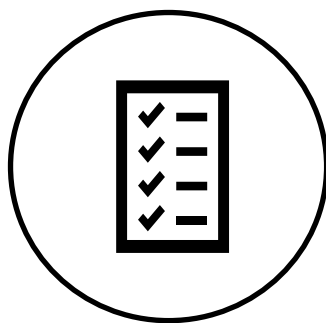
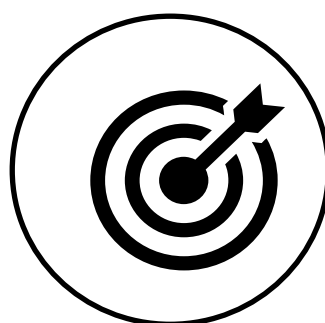
Gmina Mikołajki Pomorskie, położona w południowej części powiatu sztumskiego, jest jednostką o wyraźnie rolniczym charakterze i rozproszonej strukturze osadniczej. Użytki rolne zajmują zdecydowaną większość powierzchni, a uzupełniają je kompleksy leśne oraz liczne elementy przyrodnicze – jeziora, doliny i zadrzewienia śródpolne. Wyróżnikiem gminy są wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, w tym Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Dzierzgoń, obszar Natura 2000 „Mikołajki Pomorskie” oraz obecność korytarzy ekologicznych łączących główne ciągi przyrodnicze regionu. Jezioro Balewskie z zagospodarowanymi plażami oraz szlaki turystyczne – m.in. Szlak Jeziora Balewskiego i Szlak Kościołów Powiśla – stanowią bazę do rozwoju turystyki wiejskiej i wypoczynku przyrodniczego.

Rolnictwo pozostaje podstawą lokalnej gospodarki i głównym źródłem utrzymania mieszkańców. Dominują gospodarstwa rodzinne, prowadzące uprawy zbóż i roślin oleistych oraz hodowlę bydła. Modernizacja sektora rolnego, wspieranie przetwórstwa lokalnego i rozwój rolnictwa ekologicznego stanowią kierunki, które mogą wzmocnić konkurencyjność gospodarki gminy. Równocześnie zauważalne jest zainteresowanie mieszkańców działalnością pozarolniczą – usługową i drobną wytwórczością – co świadczy o powolnej, ale trwałej dywersyfikacji gospodarki. Istotnym potencjałem rozwojowym gminy jest jej położenie komunikacyjne. Przez Mikołajki Pomorskie przebiega droga wojewódzka nr 522 oraz linia kolejowa relacji Gdynia–Warszawa z czynnym przystankiem, co tworzy dogodne połączenia z większymi ośrodkami, takimi jak Sztum, Kwidzyn czy Malbork. Mimo, że gmina zaliczana jest do obszarów o trwałej marginalizacji, rozwój transportu publicznego i poprawa dostępności miejscowości wykluczonych komunikacyjnie mogą stać się jednym z kluczowych narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku. Ważnym kierunkiem rozwoju gminy jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Na terenie gminy planowane są inwestycje w energetykę wiatrową i fotowoltaiczną,

szczególnie na gruntach popegeerowskich, które dziś pozostają nieużytkowane. Udział w kłastrze „Zielone Powiśle” oraz programie „Czyste Powietrze” pokazuje, że Mikołajki Pomorskie konsekwentnie stawiają na zieloną transformację, poprawę efektywności energetycznej i czystość środowiska. W sferze społecznej gmina zmagą się z typowymi dla obszarów wiejskich wyzwaniami – spadkiem liczby ludności, odpływem młodych i rosnącym udziałem seniorów. Jednocześnie rozwijana jest oferta społeczna i kulturalna – działa Gminne Centrum Kulturalno-Biblioteczne z siecią świetlic, Klub Seniora „Pozytywka”, a Koła Gospodyń Wiejskich i ochotnicza straż pożarna aktywnie uczestniczą w życiu społecznym. Dobrze funkcjonuje system edukacyjny i przedszkolny, zapewniający mieszkańcom podstawowe usługi oświatowe.

Potencjał rozwojowy gminy Mikołajki Pomorskie opiera się zatem na kilku wzajemnie uzupełniających się filarach: silnym rolnictwie z możliwością przejścia w kierunku produkcji ekologicznej, rozwijającym się sektorze odnawialnych źródeł energii, atrakcyjnym środowisku przyrodniczym sprzyjającym turystyce oraz aktywnym kapitale społecznym. Kluczowe dla przyszłości gminy będzie połączenie tych zasobów w spójną strategię – wykorzystującą walory przyrodnicze i transportowe, wspierającą przedsiębiorczość i zachęcającą młodych do pozostania w gminie.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

3 Wizja, misja i cele Strategii

W przedmiotowym punkcie opisano wizję Strategii i misję powiatu sztumskiego oraz przedstawiono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wraz z wskaźnikami osiągnięcia celów. Ponadto opisano zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.1 Wizja i misja

W przedmiotowym punkcie przedstawiono proces formułowania głównych założeń Strategii wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w tym procesie.

Główne założenia Strategii zostały opracowane w oparciu o analizy wskazane w niniejszej Strategii oraz w wyniku procesu konsultacji z jednostkami organizacyjnymi Powiatu Sztumskiego i innymi jednostkami. Poniżej wymieniono jednostki zaangażowane w proces definiowania najważniejszych założeń Strategii:

- Gmina Mikołajki Pomorskie,
- Gmina Dzierzgoń,
- Gmina Stary Dzierzgoń,
- Gmina Stary Targ,
- Gmina Sztum,
- Województwo Pomorskie,
- szkoły z terenu powiatu sztumskiego,
- gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu sztumskiego,
- organizacje pozarządowe z terenu powiatu sztumskiego,
- mieszkańcy powiatu,
- Dyrektor Regionalny Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku,
- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku.

Szeroki katalog podmiotów zaangażowanych w proces definiowania głównych założeń Strategii zagwarantował możliwość zebrania opinii z różnych środowisk. Poniżej zaprezentowano ścieżkę formułowania głównych założeń Strategii.

Rysunek 13 Proces formułowania głównych założeń Strategii

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wizję i misję powiatu.

Wizja

Wizja przyszłości powiatu jest kluczowym elementem w określaniu głównych celów i działań w ramach strategii rozwoju. Służy jako stabilizator działań, określając ogólne ramy, które zapewniają spójność celów i programów. Wizja odzwierciedla dążenia władz i mieszkańców powiatu, tworząc obraz jego przyszłości.

Rozbudowana treść pojęcia "wizja powiatu" powinna uwzględniać:

- determinanty geograficzne: stanowią trwałe elementy wizji, wynikające z cech środowiska przyrodniczego i sąsiedztwa z innymi powiatami; celem jest podniesienie znaczenia powiatu i wykorzystanie możliwości relacji z otoczeniem,
- wyzwania cywilizacyjne: obejmują poziom intelektualny, edukację, postęp naukowo-techniczny oraz rozwój systemów komunikacji; wizja powinna wyznaczać kierunek podniesienia poziomu życia,
- zasady ustrojowe: obejmują postanowienia konstytucyjne, demokrację parlamentarną, pluralizm polityczny i społeczeństwo obywatelskie; określają mechanizm postępu, wykorzystanie aktywności i przedsiębiorczości społecznej,
- wewnętrzne różnicowania strukturalne: pozwalają na określenie stopnia jednorodności bądź różnicowania przestrzennego powiatu, co umożliwia interpretację celów ogólnych i różną ich hierarchizację w odniesieniu do wyróżnionych obszarów,
- dynamikę przeobrażeń: znajduje wyraz w tempie zmian, napięciach między tendencjami do przyspieszenia, a statycznymi strukturami, dynamika ta określona przez główne siły motoryczne powiatu będzie towarzyszyć tendencji do stabilizacji i zapewnienia społecznych, kulturowych i ekologicznych zabezpieczeń.

Reasumując, wizja powiatu to docelowy obraz powiatu w przyszłości, dla którego osiągnięcia starają się władze, podmioty gospodarcze, organizacje, instytucje i osoby prywatne. Wyraża wiarę w własne możliwości rozwoju, bazując na atutach i szansach, jakie można wykorzystać w długiej perspektywie, oraz na słabościach i zagrożeniach, które trzeba przezwyciężyć lub złagodzić.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą wizję powiatu sztumskiego:

Powiat Sztumski 2035. Mały region wielkich szans. Bliski ludziom, bezpieczny - zielony – dostępny.

Misja

Przy tworzeniu strategii rozwoju powiatu kluczowe jest jasne określenie misji i wizji, a także sprecyzowanie celów i kierunków rozwoju. Misja powiatu może być różnie interpretowana - od ogólnych celów działania, po konkretne zadania podkreślające jego wyjątkową rolę w społeczności.

Misja powiatu powinna być formułowana w kontekście służby społeczeństwu oraz maksymalizacji korzyści, jakie mieszkańcy osiągną dzięki efektywnemu działaniu powiatu opartego na strategii rozwoju. W skrócie, misja powiatu to:

- obiekt trwałych aspiracji,
- cel długoterminowych dążeń, podkreślający społeczne funkcje i posłannictwo,
- najogólniej sformułowany cel istnienia i działalności powiatu.

Misja powinna odpowiadać na pytania:

- dlaczego powiat istnieje i do czego dąży?
- co chce osiągnąć?
- gdzie planuje działać?
- czyje potrzeby zamierza zaspokajać i jak?

Misja definiuje wyjątkową rolę powiatu na rzecz społeczeństwa, której nie może pełnić żadna inna instytucja. Kształtuje ona odbiór powiatu w społeczności i otoczeniu, co jest kluczowe dla sukcesu strategii rozwoju. Określenie misji pomaga skupić się na realizacji wspólnych celów, racjonalnie rozdzielać zasoby i zwiększa prawdopodobieństwo sukcesu powiatu w przyszłości.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą misję Powiatu Sztumskiego:

Powiat Sztumski to kluczowy gracz w rozwoju województwa pomorskiego. Stanowi miejsce, gdzie mieszkańcy mogą zaspokoić wszelkie codzienne potrzeby, rozwijając jednocześnie swoje umiejętności i talenty w atmosferze, która pielęgnuje lokalną i regionalną tożsamość oraz kulturę. Powiat otwiera się na przyjezdnych, co dodaje mu dodatkowego blasku i atrakcyjności. Podstawowe filary rozwoju powiatu to zwiększanie atrakcyjności życia codziennego, promowanie innowacji i podejmowanie nowych wyzwań. Edukacja i przedsiębiorczość mają tu kluczowe znaczenie, podobnie jak turystyka i zaangażowanie społeczne. Ochrona środowiska, troska o zdrowie mieszkańców oraz ich bezpieczeństwo stanowią priorytety. Wzmacnianie współpracy zarówno między samorządami, jak i z różnymi sektorami jest fundamentem dynamicznego rozwoju.

3.2 Cele strategiczne i kierunki działań

Osiągnięcie celów przyczyni się do zrealizowania wizji Strategii. Wszystkie działania podejmowane w perspektywie czasowej niniejszego dokumentu powinny być zgodne z określoną misją Strategii.

Tabela 18 przedstawia osiem celów strategicznych w ośmiu obszarach. Cele wynikają z diagnozy zawartej w rozdziale 1 oraz analizy SWOT i potencjału rozwojowego w rozdziale 2. Ich numeracja i brzmienie obowiązują w całym dokumencie, w tym w planie wykonawczym i systemie monitorowania.

Tabela 18 Cele strategiczne i kierunki działania

Obszar: KAPITAŁ LUDZKI I EDUKACJA	
Cel strategiczny 1 „Edukacja i rozwój kompetencji odpowiadający megatrendom demograficznym, technologicznym i rynkowym”	
Uzasadnienie	Starzenie się populacji, niż demograficzny, odpływ młodych oraz transformacje technologiczne i energetyczne wymagają przebudowy modelu edukacji i kształcenia zawodowego. Wymaga to od Powiatu podjęcia działań celem zwiększania kompetencji mieszkańców, zatrudnienia, ułatwiania startu zawodowego młodzieży i wspierania lokalnych firm.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwijanie szkolnictwa zawodowego i dualnego przez istniejące szkoły powiatowe, w tym Zespół Szkół Zawodowych w Barlewiczach wraz z Centrum Kształcenia Ustawicznego, we współpracy z pracodawcami; klasy patronackie, praktyki i staże. Koordynację współpracy zapewnia Powiat. Strategia nie przesądza utworzenia odrębnego PCKZiU. – Rozwój kompetencji przyszłości – robotyka, automatyka, OZE, mechatronika, logistyka, bezpieczeństwo, cyberbezpieczeństwo, AI w szkołach – Cyfryzacja edukacji – e-learning, VR/AR, nowoczesne pracownie – Analiza wariantów dostosowania oferty i wykorzystania infrastruktury do demografii i potrzeb uczniów. Konsolidacja oraz współdzielenie bazy są wyłącznie wariantami analitycznymi. Zmiana sieci szkół wymaga odrębnej analizy skutków społecznych, edukacyjnych, transportowych, kadrowych i finansowych oraz właściwych konsultacji, opinii i uchwał. Strategia nie stanowi decyzji o likwidacji lub przekształceniu szkoły. – System doradztwa zawodowego – wspólna platforma PUP <> szkoły <> pracodawcy <> uczelnie – Uczenie przez całe życie – kursy dla dorosłych, 50+, kobiet wracających na rynek pracy – Sukcesywna modernizacja, remontowanie i doposażanie infrastruktury szkół oraz placówek prowadzonych przez Powiat, z wykorzystaniem środków własnych i zewnętrznych. – Poprawa dostępności, bezpieczeństwa, efektywności energetycznej oraz warunków nauki i pracy w obiektach oświatowych. – Kreowanie, wdrażanie i promocja nowych kierunków kształcenia atrakcyjnych dla młodzieży oraz odpowiadających potrzebom lokalnej i regionalnej gospodarki. – Coroczna analiza rekrutacji według szkół i kierunków: liczba unikalnych kandydatów pierwszego wyboru, przyjętych i rozpoczynających naukę; analiza przystępowania do matury, zdawalności matur i kwalifikacji zawodowych, losów absolwentów oraz skuteczności doradztwa zawodowego, według definicji i celów w tabeli 24.

	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwijanie współpracy szkół ponadpodstawowych ze szkołami podstawowymi, gminami, rodzicami i uczniami w zakresie promocji powiatowej oferty edukacyjnej. – Rozwijanie współpracy szkół z Powiatowym Urzędem Pracy, przedsiębiorcami, organizacjami gospodarczymi i uczelniami. – Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej służącej szkołom powiatowym oraz mieszkańcom, realizowana również w partnerstwie z gminami. – Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania edukacyjne, rozwój kompetencji uczniów, organizację zajęć dodatkowych oraz doskonalenie zawodowe nauczycieli.
Efekt strategiczny	Powiat, który zatrzymuje młodych, rozwija talenty i dostarcza lokalnej gospodarce wykwalifikowanych pracowników.
Obszar: ZDROWIE I JAKOŚĆ ŻYCIA	
Cel strategiczny 2 „Zintegrowany i dostępny system zdrowia oraz profilaktyki odpowiadający starzeniu się społeczeństwa”	
Uzasadnienie	Nasilające się choroby cywilizacyjne, rosnący udział seniorów i deficyty kadrowe wymagają integracji usług, telemedycyny i przeniesienia części opieki do środowiska lokalnego.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie modernizacji, rozwoju i cyfryzacji Szpitala w Sztumie oraz poprawy dostępności i jakości świadczonych usług zdrowotnych. – Pilotaż teleopieki dla osób zależnych we współpracy z gminami i PCPR, z operatorem obsługi alarmów i uzgodnioną ścieżką interwencji. Telemedycyna obejmująca świadczenia zdrowotne jest realizowana przez uprawnione podmioty medyczne. – Mobilne działania profilaktyczne i diagnostyczne w pięciu gminach, realizowane przez uprawnione podmioty lecznicze, z informacją o dalszym postępowaniu i możliwościach dojazdu do leczenia. – Powiatowy pakiet profilaktyki, w tym wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży: edukacja uczniów i rodziców, przygotowanie nauczycieli, wczesne rozpoznawanie trudności oraz ścieżka kierowania do poradni i świadczeniodawców. Zasady realizacji, finansowania i mierniki określono w rozdziałach 4.1–4.2. – Partnerstwo proponowane do uzgodnienia ze Szpitalem w Sztumie, podmiotami POZ i AOS, świadczeniodawcami zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sztumie, szkołami, PCPR, gminami i organizacjami społecznymi. Zakres udziału partnerów wynika z porozumień i ich kompetencji.
Efekt strategiczny	Dostępny, sprawny i nowoczesny system zdrowotny, pozwalający na aktywne i dłuższe życie mieszkańców.
Obszar: WSPARCIE SPOŁECZNE, RODZINA, SENIORZY I OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	
Cel strategiczny 3 „Zintegrowany system usług społecznych wspierający godne życie, aktywność i solidarność międzypokoleniową”	
Uzasadnienie	Powiat sztumski stoi przed szybkim starzeniem się populacji, wykluczeniem transportowym, ubóstwem energetycznym i rosnącymi problemami rodzinnymi. Odpowiedzią jest budowa jednego systemu usług środowiskowych, cyfrowych i opiekuńczych.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych – mobilni opiekunowie, asystenci, teleopieka. – Wsparcie Centrów Wsparcia Senioralnego i Osób Niepełnosprawnych – wsparcie usług, rehabilitacyjnych, aktywizacji osób z niepełnosprawnościami. – Tworzenie programów wspierających seniorów.

	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane, domów dziennego pobytu, klubów seniora oraz innych środowiskowych form wsparcia, w tym poprzez modernizację i adaptację obiektów powiatowych. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom i wykluczeniu cyfrowemu. – Partnerstwa lokalne – OPS, NGO, parafie, wolontariat senioralny. – Modernizacja i adaptacja obiektów powiatowych na potrzeby rozwoju usług społecznych, aktywizacji zawodowej i mieszkalnictwa wspomagane. – Modernizacja dotychczasowego obiektu ZOL na potrzeby Zakładu Aktywności Zawodowej. – Rozszerzanie zakresu działalności Zakładu Aktywności Zawodowej oraz tworzenie nowych możliwości aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. – Adaptacja dotychczasowego obiektu Zakładu Aktywności Zawodowej przy ul. Żeromskiego na mieszkania treningowe, wspomagane lub inne cele społeczne. – Rozwój systemu pieczy zastępczej oraz wzmacnianie wsparcia organizacyjnego, psychologicznego i specjalistycznego dla rodzin zastępczych. – Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. – Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój usług społecznych, mieszkalnictwa wspomagane i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami. – Przejście osób z niepełnosprawnościami z edukacji do dorosłego życia: indywidualne plany przejścia, rozpoznanie dostępności ŚDS, WTZ, ZAZ i usług środowiskowych, mieszkań treningowych lub wspomaganych oraz zatrudnienia wspieranego i na otwartym rynku pracy. Współpraca SOSW, PCPR, PUP, gmin, NGO i pracodawców z zachowaniem ich kompetencji. – Realizacja Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025–2027 oraz kolejnych programów; wsparcie pełnoletnich wychowanków według indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym pomoc w nauce, zatrudnieniu, mieszkaniu i uzyskaniu samodzielności. Pomiar przejść do pieczy rodzinnej oraz sytuacji wychowanków po 6 i 12 miesiącach od opuszczenia pieczy.
Efekt strategiczny	Bezpieczna i wspierająca społeczność, zapewniająca dostęp do usług społecznych, aktywizacji zawodowej, pieczy zastępczej i pomocy środowiskowej osobom wymagającym wsparcia.
Obszar: MOBILNOŚĆ I INFRASTRUKTURA	
Cel strategiczny 4 „Dostępny i zintegrowany system transportowy zapewniający mobilność mieszkańców i spójność przestrzenną”	
Uzasadnienie	Migracje do większych miast, rozproszenie zabudowy i słaby transport zbiorowy są barierą rozwoju regionu. Potrzebna jest modernizacja dróg, transport niskoemisyjny oraz kolej jako kręgosłup mobilności.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie działań w ramach funkcjonowania Nadwiślańskiego Korytarza Transportowego wzdłuż drogi krajowej nr 55. – Sukcesywna modernizacja, przebudowa i remontowanie sieci dróg powiatowych we wszystkich gminach, obejmujące jezdnie, mosty, chodniki, ciągi pieszo-rowerowe, odwodnienie, oświetlenie i pozostałą infrastrukturę towarzyszącą.

	<ul style="list-style-type: none"> – Wykorzystanie potencjału węzła integracyjnego przy zmodernizowanej stacji kolejowej PKP w Sztumie do poprawy dostępności komunikacyjnej w powiecie. – Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych – mobilność codzienna i turystyka. – Cyfrowe zarządzanie infrastrukturą – GIS, monitoring, systemy informacji drogowej. – Pozyskiwanie środków zewnętrznych na modernizację sieci dróg powiatowych oraz infrastruktury towarzyszącej. – Realizacja remontów i przebudowy dróg powiatowych we współpracy z gminami oraz przy ich finansowej i organizacyjnej partycypacji. – Modernizacja dróg mających znaczenie dla bezpieczeństwa, ewakuacji, dostępności służb i odporności terytorialnej powiatu. – Podejmowanie działań na rzecz modernizacji ciągu drogowego Biała Góra–Piekło i dalej w kierunku powiatu malborskiego, z wykorzystaniem środków przeznaczonych na bezpieczeństwo i obronność. – Sukcesywna modernizacja odcinków dróg powiatowych wskazanych jako priorytetowe, w tym dróg w Cieszymowie, Krasna Łąka–Balewo, Balewo–Dzierżgoń, Sztumskie Pole–Uśnice, Waplewo–Tulice, Budzisz–Jasna, Tywęży–Blunaki, Jordanki–Bukowo oraz ulic powiatowych w Sztumie. – Utworzenie, w porozumieniu z gminami, związku powiatowo-gminnego albo innej trwałej formy współpracy w zakresie organizacji i zarządzania publicznym transportem zbiorowym. – Rozwój zintegrowanej sieci połączeń autobusowych zapewniającej mieszkańcom dostęp do szkół, miejsc pracy, placówek ochrony zdrowia i usług publicznych. – Koordynacja rozkładów jazdy, tras przewozów oraz połączeń autobusowych i kolejowych na terenie powiatu. – Przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu mieszkańców obszarów wiejskich. – Przeprowadzenie przeglądu funkcjonalnego sieci dróg powiatowych oraz, w uzasadnionych przypadkach, podejmowanie działań zmierzających do zmiany kategorii dróg, których funkcja w układzie komunikacyjnym nie odpowiada kryteriom właściwym dla dróg powiatowych. – Wykorzystanie przynależności do Związku Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do usprawnienia komunikacji publicznej, zwiększenie liczby bezpośrednich połączeń kolejowych z Metropolią, wprowadzenia wspólnego biletu na komunikację publiczną – W razie realizacji rządowego programu Zintegrowanej Sieci Kolejowej podjęcie starań o budowę stacji kolejowej w Sztumie regionalnych linii dużych prędkości do Trójmiasta – Ustalanie z gminami, szkołami, placówkami zdrowia i usług społecznych rozkładów umożliwiających dojazd i powrót mieszkańców małych miejscowości. Coroczny pomiar dostępności do szkół, Szpitala w Sztumie i usług społecznych, czasu podróży, liczby połączeń oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnościami według tabeli 24.
Efekt strategiczny	Powiat bez barier mobilności, posiadający bezpieczną sieć drogową i zintegrowany transport zbiorowy, dostępny dla mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów.
Obszar: ŚRODOWISKO, WODA, KLIMAT	
Cel strategiczny 5 „Odporny klimatycznie powiat – bezpieczny, czysty i bioróżnorodny”	

Uzasadnienie	Zmiany klimatu, powódzie, susze i spadek bioróżnorodności to główne wyzwania powiatu. Odpowiedzią musi być adaptacja poprzez odpowiednią gospodarkę wodną, zalesianie i przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój edukacji ekologicznej oraz wykorzystywanie powiatowych obiektów i przestrzeni publicznych do promocji ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu i odpowiedzialnych postaw mieszkańców. – Ochrona przeciwpowodziowa – urządzenia, magazyny, systemy monitoringu. – Ochrona bioróżnorodności – aleje przydrożne, nieużytki, korytarze przyrodnicze, mała retencja. – Wprowadzenie standardów ochrony zieleni na terenie powiatu. – Zielona energia i neutralność klimatyczna instytucji powiatowych. – Spółdzielnie energetyczne. – Systematyczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje i działania związane z adaptacją do zmian klimatu. – Dostosowywanie obiektów i infrastruktury powiatowej do skutków suszy, fal upałów, intensywnych opadów, podtopień i silnych wiatrów. – Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury przy obiektach powiatowych, w tym terenów zieleni, ogrodów deszczowych, systemów retencjonowania wody i powierzchni biologicznie czynnych. – Wykorzystywanie szkół, obiektów administracyjnych i przestrzeni publicznych do prezentowania dobrych praktyk w zakresie retencji, oszczędzania energii, ochrony zieleni i odnawialnych źródeł energii. – Rozwój współpracy Powiatu, gmin, szkół, organizacji pozarządowych i mieszkańców w zakresie działań środowiskowych i edukacji ekologicznej. – Łączenie modernizacji obiektów publicznych z termomodernizacją, poprawą efektywności energetycznej i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. – Wspieranie realizacji kompleksowej termomodernizacji kompleksu Szpitala w Sztumie, w tym poprawy efektywności energetycznej oraz usunięcia i bezpiecznego unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest.
Efekt strategiczny	Powiat odporny na ekstremalne zjawiska pogodowe, chroniący zasoby naturalne i wykorzystujący przestrzeń publiczną do promowania dobrych praktyk środowiskowych.
Obszar: BEZPIECZEŃSTWO, ODWAGA I ODPORNOŚĆ	
Cel strategiczny 6 „Bezpieczny i przygotowany powiat – odporne systemy, ludzie i infrastruktura”	
Uzasadnienie	Nasilające się kryzysy klimatyczne, energetyczne i społeczne oraz ryzyka geopolityczne wymagają profesjonalizacji systemu bezpieczeństwa oraz budowy zdolności reagowania.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Cyfryzacja i modernizacja systemu zarządzania kryzysowego. – Powiatowe Centrum Odporności Lokalnej – magazyny, sprzęt, łączność, mobilne moduły. – Rozwój systemów ostrzegania, monitoringu i komunikacji z mieszkańcami. – Szkolenia mieszkańców, młodzieży i samorządów – odporność społeczna. – Współpraca ze służbami, Wojskiem, WOT, gminami i organizacjami ratowniczymi. – Rozwój infrastruktury ochrony ludności oraz zwiększanie gotowości obiektów powiatowych do pełnienia funkcji ochronnych w sytuacjach kryzysowych. – Przygotowanie dokumentacji projektowej miejsc schronienia w obiektach powiatowych, w szczególności na terenie Szpitala w Sztumie, Starostwa Powiatowego w Sztumie oraz Zespołu Szkół Zawodowych w Barlewickach. – Realizacja miejsc schronienia i innych obiektów ochrony ludności, uzależniona od dostępności środków z budżetu państwa oraz innych źródeł zewnętrznych.

	<ul style="list-style-type: none"> – Pozyskiwanie środków na zadania z zakresu ochrony ludności, obrony cywilnej, bezpieczeństwa i odporności infrastruktury. – Dostosowywanie obiektów powiatowych do potrzeb reagowania kryzysowego, w tym zapewnienie awaryjnego zasilania, łączności, dostępu do wody i podstawowego wyposażenia. – Inwentaryzacja obiektów mogących pełnić funkcje miejsc doraźnego schronienia oraz określenie potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie. – Prowadzenie działań informacyjnych i szkoleniowych dotyczących zachowania mieszkańców w sytuacjach kryzysowych.
Efekt strategiczny	Powiat zdolny do szybkiej reakcji, posiadający przygotowaną infrastrukturę ochrony ludności oraz zabezpieczający mieszkańców i obiekty publiczne przed skutkami sytuacji kryzysowych.
Obszar: ZARZĄDZANIE, CYFRYZACJA I PARTNERSTWA	
Cel strategiczny 7 „Skuteczne, cyfrowe i partnerskie zarządzanie powiatem w oparciu o dane, współpracę i partycypację”	
Uzasadnienie	Złożone wyzwania i malejące zasoby kadrowe wymagają przejścia od administracji tradycyjnej do zarządzania projektowego i sieciowego – opartego na danych, współpracy i innowacyjnych rozwiązaniach.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Smart Governance – cyfrowe narzędzia planowania, monitoringu i realizacji strategii. – Rozwój trwałej współpracy międzygminnej, powiatowej i regionalnej w zakresie wspólnych inwestycji, transportu zbiorowego, edukacji, usług społecznych, bezpieczeństwa, ochrony środowiska, kultury i promocji. – Cyfryzacja usług publicznych – e-urząd, e-dane, otwarte zasoby przestrzenne. – Partycypacja obywatelska – konsultacje, budżet obywatelski, rady młodzieży i rady seniorów. – Tworzenie trwałych form współpracy Powiatu i gmin, w tym związków powiatowo-gminnych, porozumień i partnerstw projektowych. – Wspólne przygotowywanie i finansowanie inwestycji drogowych, transportowych, oświatowych, sportowych, społecznych i środowiskowych. – Koordynacja pozyskiwania środków zewnętrznych na projekty realizowane przez Powiat, gminy i jednostki organizacyjne. – Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury, przedsiębiorcami, służbami, podmiotami ochrony zdrowia i jednostkami edukacyjnymi. – Wzmacnianie zarządzania projektowego oraz przygotowania instytucjonalnego Powiatu do realizacji przedsięwzięć finansowanych ze źródeł zewnętrznych. – Prowadzenie wspólnej promocji powiatu, jego oferty edukacyjnej, kulturalnej, turystycznej i inwestycyjnej. – Coroczny przegląd realizacji Strategii z udziałem Młodzieżowej Rady Powiatu, reprezentacji seniorów i organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami; publikacja raportu, zgłoszonych rekomendacji i sposobu ich rozpatrzenia według harmonogramu w rozdziale 4.2.
Efekt strategiczny	Nowoczesny, przejrzysty i efektywny powiat zarządzany w oparciu o współpracę, partnerstwa i wspólną realizację przedsięwzięć rozwojowych.
Obszar: KULTURA, DZIEDZICTWO I PROMOCJA	
Cel strategiczny 8 „Chronione i aktywnie wykorzystywane dziedzictwo kulturowe wzmacniające tożsamość mieszkańców oraz atrakcyjność Powiatu Sztumskiego”	
Uzasadnienie	Powiat sztumski posiada bogate i zróżnicowane zasoby dziedzictwa materialnego i niematerialnego, obejmujące zabytki architektury, zespoły pałacowo-parkowe, obiekty hydrotechniczne, układy urbanistyczne, obiekty sakralne oraz lokalne tradycje

	i wydarzenia. Ich ochrona, udostępnianie i wykorzystywanie w działaniach edukacyjnych, kulturalnych, turystycznych i promocyjnych może wzmacniać lokalną tożsamość, aktywność mieszkańców oraz rozpoznawalność powiatu.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie, przyjęcie i wdrażanie programu opieki nad zabytkami Powiatu Sztumskiego. – Inwentaryzacja najważniejszych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz określanie ich potrzeb konserwatorskich, remontowych i promocyjnych. – Pozyskiwanie środków zewnętrznych na ochronę, remonty, konserwację, zabezpieczenie i udostępnianie obiektów zabytkowych. – Wspieranie działań kulturalnych realizowanych przez Powiat, gminy, instytucje kultury, szkoły i organizacje pozarządowe. – Pozyskiwanie środków zewnętrznych na organizację wydarzeń, projektów i przedsięwzięć kulturalnych. – Wykorzystywanie zasobów dziedzictwa historycznego, kulturowego i krajobrazowego w promocji powiatu. – Rozwój turystyki kulturowej i historycznej oraz tworzenie wspólnych, ponadgminnych szlaków i produktów turystycznych. – Tworzenie wspólnych materiałów promocyjnych, informacyjnych i edukacyjnych dotyczących dziedzictwa Powiatu Sztumskiego. – Wzmacnianie współpracy Powiatu, gmin, instytucji kultury, właścicieli zabytków, organizacji pozarządowych i podmiotów turystycznych. – Wspieranie działań służących zachowaniu lokalnych tradycji, historii, dziedzictwa niematerialnego i tożsamości mieszkańców.
Efekt strategiczny	Rozpoznawalny i atrakcyjny powiat, który chroni swoje dziedzictwo oraz wykorzystuje je do integracji mieszkańców, rozwoju kultury, edukacji, turystyki i promocji.

Źródło: opracowanie własne

Zasady realizacji działań zdrowotnych i społecznych

W celu 2 Powiat inicjuje współpracę i profilaktykę w granicach ustawowych zadań. Świadczenia medyczne wykonują podmioty uprawnione do działalności leczniczej, a zakres świadczeń finansowanych przez NFZ wynika z właściwych umów i zasad systemu ochrony zdrowia. Strategia nie zapewnia kontraktu NFZ, określonej liczby świadczeń ani utworzenia nowej poradni. Współpraca z partnerami wymienionymi w tabeli 18 wymaga uzgodnienia zakresu, odpowiedzialności i zasad wymiany informacji. Programy polityki zdrowotnej przygotowuje się zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w tym z wymaganiami opiniowania przez AOTMiT, o ile mają zastosowanie. Wyklucza się podwójne finansowanie tego samego świadczenia.

Pakiet zdrowia psychicznego obejmuje diagnozę potrzeb szkół, działania edukacyjne, dostęp do konsultacji oraz uzgodnioną ścieżkę dalszej pomocy. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna udziela wsparcia w ramach systemu oświaty; nie zastępuje leczenia psychiatrycznego ani psychoterapii medycznej. Pilotaż teleopieki wymaga kwalifikacji uczestników, obsługi alarmów, zapewnienia dostępności i ochrony danych. Mobilna diagnostyka jest planowana z podmiotami medycznymi, z zachowaniem standardów badań i dalszego kierowania pacjentów. Możliwe źródła finansowania to budżet Powiatu, udział gmin, EFS+ w programie Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027 oraz właściwe programy zdrowotne; finansowanie NFZ dotyczy wyłącznie uprawnionych realizatorów i odpowiedniego trybu. Dostępność naboru i kwalifikowalność ocenia się przed rozpoczęciem każdego projektu.

W celu 3 SOSW wraz z osobą kończącą edukację i jej rodziną lub uprawnionym opiekunem przygotowuje, co do zasady w ostatnim roku nauki, indywidualny plan przejścia. Obejmuje on preferencje osoby, poziom samodzielności, potrzeby komunikacyjne, transport, możliwe usługi i kontakt z instytucją przejmującą wsparcie. PCPR koordynuje współpracę społeczną; PUP wspiera aktywizację zawodową na zasadach właściwych dla danej osoby; gminy i ich jednostki odpowiadają za własne zadania społeczne i mieszkaniowe. Prowadzący ŚDS, WTZ i ZAZ potwierdzają warunki przyjęcia i dostępność miejsc. NGO i pracodawcy uczestniczą na podstawie uzgodnionych działań. Katalog form wsparcia oznacza rozpoznanie dostępnych rozwiązań lokalnych i ponadpowiatowych, a nie stwierdzenie, że wszystkie już funkcjonują w każdej gminie. Co najmniej raz w roku organizuje się przegląd potrzeb, liczby oczekujących oraz możliwości zwiększenia dostępności usług. Przekazywanie danych indywidualnych wymaga właściwej podstawy prawnej; raport zawiera dane zbiorcze.

Podstawą działań w obszarze pieczy jest Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025–2027, przyjęty uchwałą nr XIV/86/2025 Rady Powiatu Sztumskiego z dnia 28 maja 2025 r., oraz kolejne programy. Pomoc pełnoletnim wychowankom obejmuje, na warunkach ustawowych, wsparcie na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia oraz pomoc prawną i psychologiczną. PCPR uzgadnia działania z opiekunem usamodzielnienia i wychowankiem w indywidualnym programie usamodzielnienia. Ocena po 6 i 12 miesiącach obejmuje naukę, pracę, sytuację mieszkaniową, korzystanie ze wsparcia i trudności w samodzielnym funkcjonowaniu. Przejścia z pieczy instytucjonalnej do rodzinnej ocenia się z uwzględnieniem dobra dziecka i rozstrzygnięć właściwych organów; miernik nie stanowi kwoty skierowań ani podstawy automatycznej zmiany miejsca pobytu.

3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym

Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Plany i programy stanowiące podstawę realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035 obejmują zarówno dokumenty obowiązkowe, jak i te fakultatywne. Te dokumenty, mimo że nie zostały bezpośrednio włączone do Strategii, zawierają szczegółowe rozwiązania i kierunki działań. Niektóre z tych dokumentów są już aktualne w momencie tworzenia Strategii, jednak ich aktualizacja będzie analizowana przez cały okres jej obowiązywania. W zestawieniu znajdują się zarówno dokumenty obowiązkowe, jak i fakultatywne, których realizacja wpływa na osiągnięcie celów strategii rozwoju powiatu.

Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035

Tabela 19 Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

OBSZAR TEMATYCZNY	DOKUMENTY NA POZIOMIE LOKALNYM	WYTYCZNE
Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Studium zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu, który określony został w Strategii. Aktualizacja Studium dokonywana jest w przypadku pojawienia się nowych terenów, które mogą być wykorzystane w zakresie gospodarczym czy osiedleńczym. Zapisy studium nie powinny być sprzeczne z zapisami Strategii.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Aktualizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego dokonywana jest w wyniku aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w przypadku pojawienia się nowych terenów, które mogą być wykorzystane w zakresie gospodarczym, osiedleńczym czy rekreacyjnym. Zapisy planów nie powinny pozostawać w sprzeczności z zapisami Strategii.
	Plany ogólne	Plan ogólny jest dokumentem planistycznym gminy i aktem prawa miejscowego. Jego sporządzenie i zmiana należą do właściwych organów gminy, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Model powiatowy stanowi kontekst współpracy i nie przenosi kompetencji planistycznych gminy na Powiat.
Energetyka	Plany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Jest to dokument strategiczny, sporządzany dla obszaru gminy na okres co najmniej 15 lat i aktualizowany co najmniej raz na 3 lata, co wynika z zapisów art. 19 ustawy – Prawo energetyczne. W przypadku opracowania planów dla gmin, ich zapisy powinny być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi energetyki określonymi w Strategii.
Gospodarka odpadami	Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie	Treść rokrocznej Analizy dotycząca przewidywanych prac powinna być zgodna z kierunkami działań dotyczącymi gospodarki odpadami w gminie określonymi w ich strategiach rozwoju.
Ochrona Środowiska i adaptacji do zmian klimatu	Plany gospodarki niskoemisyjnej	Aktualizacja planów – w tym wpisanie nowych planowanych zadań do planów – oraz ewentualne opracowanie nowych planów powinny uwzględniać kierunki rozwoju dotyczące budynków mieszkalnych i publicznych, jakości powietrza określonych w Strategii.
	Programy usuwania azbestu	Aktualizacja Programu (lub opracowanie nowego Programu) powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące stanu budynków mieszkalnych i publicznych, jakości środowiska naturalnego określone w Strategii.
Polityka Społeczna	Gminne strategie rozwiązywania problemów społecznych	Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwiązywania problemów społecznych określonych w Strategii.
	Gminne Programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii	Rokroczne programy powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwiązywania problemów społecznych określonych w Strategii.
Rozwój Lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego	Rokroczne programy powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące wsparcia organizacji pozarządowych określonych w Strategii.
Finanse Publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa, Uchwały budżetowe	Budżet i WPF stanowią podstawę finansowania przedsięwzięć. Karty zadań łączą kody planu wykonawczego P01–P12 z pozycjami budżetu i – gdy wymagane – przedsięwzięciami WPF. Ujęcie w Strategii nie zastępuje uchwały budżetowej ani upoważnienia do zaciągania zobowiązań.
Kultura i ochrona dziedzictwa	Program opieki nad zabytkami Powiatu Sztumskiego	Dokument powinien określać stan zasobów dziedzictwa kulturowego, potrzeby konserwatorskie i remontowe, zasady współpracy z właścicielami zabytków oraz kierunki wykorzystania dziedzictwa w edukacji, kulturze, turystyce i promocji powiatu.
Polityka społeczna	Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025–2027 oraz kolejne programy	Rozwój pieczy rodzinnej, wsparcie rodzin i indywidualne programy usamodzielnienia; pomiar nauki, pracy i sytuacji mieszkaniowej wychowanków po opuszczeniu pieczy.
Edukacja	Coroczna informacja o stanie realizacji zadań oświatowych i szkolne plany poprawy wyników	Spójne zestawienia rekrutacji, udziału w egzaminach, zdawalności, losów absolwentów i doradztwa, z liczebnościami i opisem metodologii.
Wdrażanie Strategii	Plan wykonawczy 2027–2029 i coroczne karty przedsięwzięć	Pełny wykaz pierwszego etapu i nakłady zawierają tabele 21–22; coroczny rejestr wskazuje finansowanie, odpowiedzialnych, terminy i rezultaty.

Źródło: opracowanie własne

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi zgodność powinny wykazywać działania w ramach przedmiotowej Strategii. Dokumenty podzielono na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny. W zestawieniu ujęto obowiązujące dokumenty.

Tabela 20 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny

POZIOM EUROPEJSKI	POZIOM KRAJOWY	POZIOM REGIONALNY	POZIOM LOKALNY
Instrument na rzecz odbudowy	Krajowy Plan Odbudowy	Strategia rozwoju województwa pomorskiego 2030	Strategie rozwoju gmin
Wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, EFMR	Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego	
Europejski Zielony Ład	Średniookresowa Strategia rozwoju kraju	Program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027	
		Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	
		Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	

Źródło: opracowanie własne

Każde działanie podejmowane w ramach Strategii musi być zgodne z istniejącymi dokumentami strategicznymi oraz finansowymi. Przestrzeganie tej zgodności nie tylko zwiększa szanse na pozyskanie funduszy zewnętrznych, w tym środków unijnych na lata 2021-2027, ale także wspiera realizację kluczowych przedsięwzięć.

Strategia musi harmonizować z europejskimi dokumentami i instrumentami finansowymi, które umożliwiają dofinansowanie działań na obszarze powiatu. Na poziomie krajowym, zgodność ze Strategią musi odnosić się do Krajowego Programu Odbudowy oraz programów funduszy strukturalnych. Ponadto, w kontekście krajowym, Strategia powinna być spójna z głównymi krajowymi strategiami rozwoju, aby zapewnić skuteczność i wsparcie w realizacji założonych celów.

Poziom lokalny

Strategie rozwoju gmin

W ujęciu lokalnym kluczowe dla przedmiotowej Strategii są inne dokumenty strategiczne i sektorowe dotyczące bezpośrednio terenu powiatu. Strategie poszczególnych gmin powiatu sztumskiego wykazują zgodność z założeniami przedmiotowej Strategii, mowa o następujących dokumentach:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżgoń na lata 2023-2030,
- Strategia Rozwoju Gminy Mikołajki Pomorskie na lata 2022-2027,
- Strategia Rozwoju Gminy Stary Dzierżgoń 2022- 2027,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030.

Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

W ujęciu regionalnym dokumentem strategicznym o podstawowym i nadrzędnym znaczeniu jest Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Przesądza ona o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa polityki województwa, a także przenoszący na poziom regionalny ustalenia

dokumentów krajowych i unijnych i ustanawiający ramy do tworzenia bardziej szczegółowych dokumentów na poziomie regionu. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz przenosi na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 stanowi punkt odniesienia dla pozostałych regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych i wykonawczych w województwie, w tym dla Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035. Pozostałe istotne dokumenty planistyczne o znaczeniu lokalnym dotyczą przede wszystkim zagospodarowania przestrzennego, współpracy międzygminnej. W Strategii przyjęto następujące cele:

- cel strategiczny 1 „Trwałe bezpieczeństwo”:
 - cel operacyjny 1.1 „Bezpieczeństwo środowiskowe”,
 - cel operacyjny 1.2 „Bezpieczeństwo energetyczne”,
 - cel operacyjny 1.3 „Bezpieczeństwo zdrowotne”,
 - cel operacyjny 1.4 „Bezpieczeństwo cyfrowe”,
- cel strategiczny 2 „Otwarta wspólnota regionalna”:
 - cel operacyjny 2.1 „Fundamenty edukacji”,
 - cel operacyjny 2.2 „Wrażliwość społeczna”,
 - cel operacyjny 2.3 „Kapitał społeczny”,
 - cel operacyjny 2.4 „Mobilność”,
- cel strategiczny 3 „Odporna gospodarka”:
 - cel operacyjny 3.1 „Pozycja konkurencyjna”,
 - cel operacyjny 3.2 „Rynek pracy”,
 - cel operacyjny 3.3 „Oferta turystyczna i czasu wolnego”,
 - cel operacyjny 3.4 „Integracja z globalnym systemem transportowym”.

Strategia swoimi założeniami jest zgodna z ww. celami i działaniami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Przewiduje bowiem wspieranie infrastruktury energetycznej, działania prośrodowiskowe, rozwój kapitału społecznego, rozwój infrastruktury transportowej, działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i oferty kulturalnej, turystycznej – te aspekty zostały ujęte również w działaniach w ramach ww. celów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

Plan Przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021r. poz. 1615) jest najważniejszym dokumentem strategicznym w zakresie przeciwdziałania suszom. Tereny powiatu sztumskiego są ekstremalnie zagrożone suszą rolniczą. W przypadku suszy atmosferycznej, hydrologicznej, hydrogeologicznej i łącznego zagrożenia suszą zagrożenie oszacowano odpowiednio jako silne, umiarkowane i słabe.

W Planie wskazano katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Przedmiotowa Strategia przewiduje w ramach celu operacyjnego 3.5 „Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska” m.in. zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. prawidłowe retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Istotne znaczenie – biorąc pod uwagę obecne i przyszłe zmiany klimatu – przy wdrażaniu Strategii ma jej zgodność z dokumentami dotyczącymi gospodarowania wodami, przeciwdziałania suszy

i zarządzania ryzykiem powodziowym. Z uwagi na charakter rolniczy powiatu oraz jej położenie, silny nacisk powinien być położony na wsparcie działań mających na celu zwiększeniu retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, co powinno następować poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

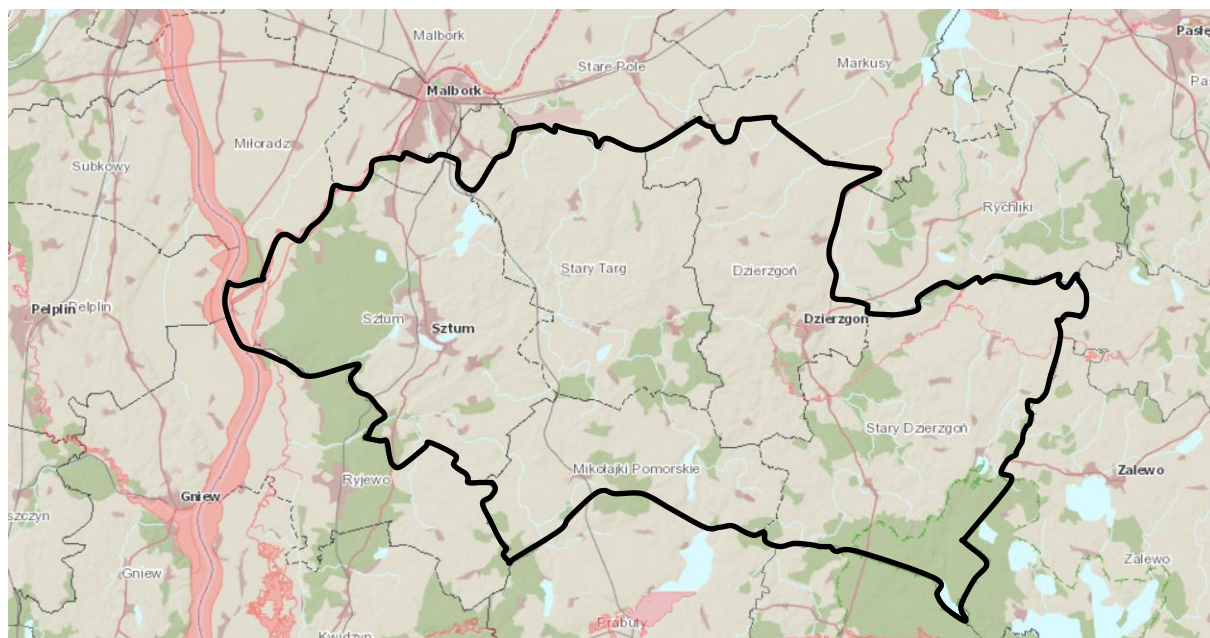
W Planie jako jedno z działań mających na celu adaptację do zmian klimatu wskazano retencję i zagospodarowanie wód opadowych. Ponadto Plan wskazuje na konieczność m.in. gospodarowania wodami roztopowymi, aby przeciwdziałać skutkom występowania susz. W Planie wskazano, że retencjonowanie wody ma nastąpić m.in. przez zwiększenie naturalnej i sztucznej retencji dolin rzecznych z zachowaniem dobrego stanu ekologicznego terenu.

Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje budowę rozwiązań retencyjnych.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

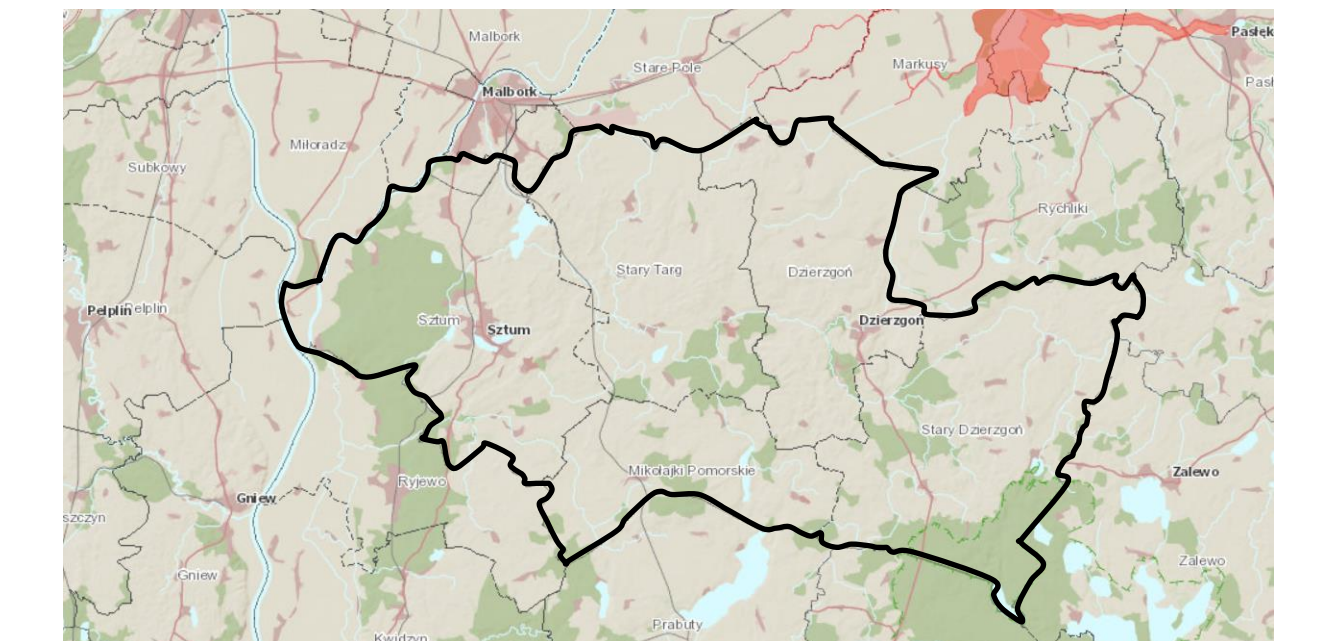
Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym stanowi strategiczny dokument służący właściwemu zarządzaniu ryzykiem powodziowym. W Planie (przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U.2022 poz. 2739), jako jedno z głównych działań przeciwdziałających zagrożeniu powodziowemu wskazano zbiorniki retencyjne. Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje budowę rozwiązań retencyjnych. Poniżej przedstawiono lokalizację powiatu sztumskiego względem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi rzecznej i od strony morza.

Rysunek 14 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi rzecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wody.isok.gov.pl

Rysunek 15 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi od strony morza

Źródło: opracowanie własne na podstawie wody.isok.gov.pl

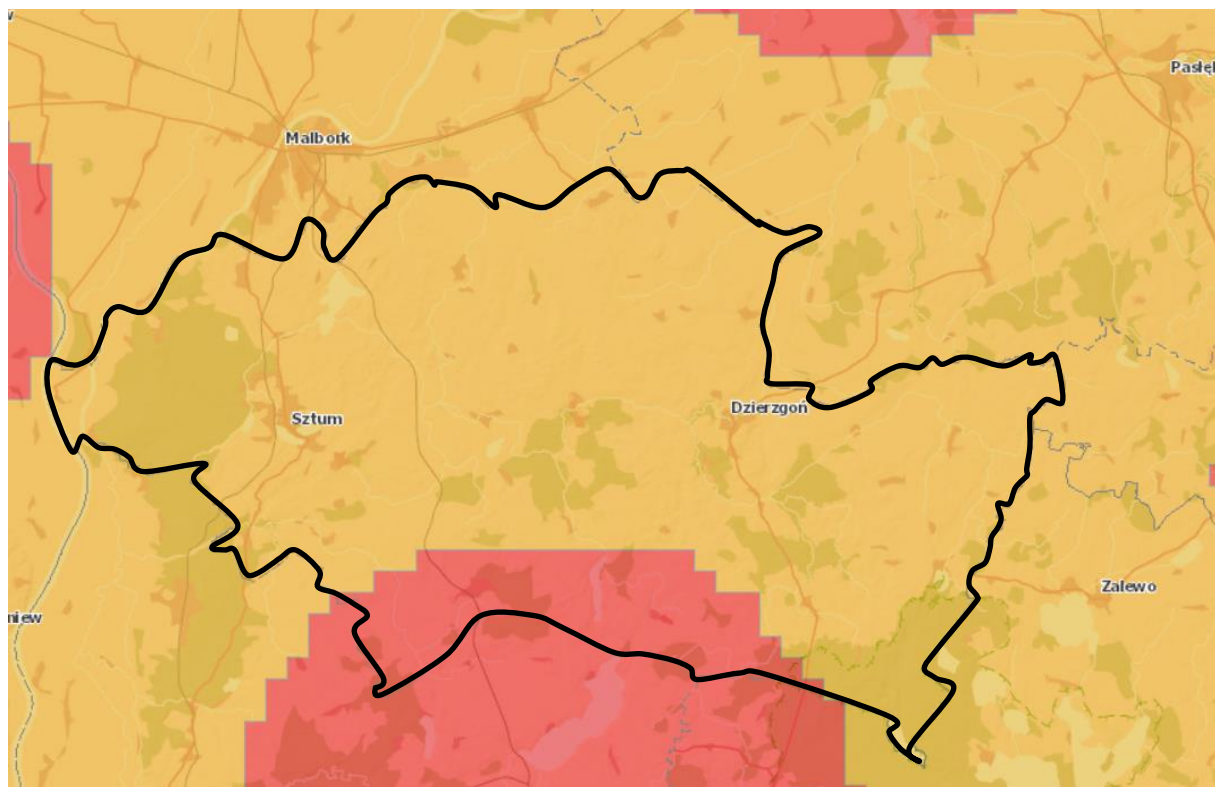
Na terenie powiatu sztumskiego (w gminie Sztum) znajdują się tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi rzecznej – zlokalizowane są wzdłuż rzek: Wisła, Nogat i Elbląg.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

Plan Przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021 r. poz. 1615) jest najważniejszym dokumentem strategicznym w zakresie przeciwdziałania suszom. Poniżej przedstawiono w jakim stopniu tereny powiatu sztumskiego są zagrożone poszczególnymi rodzajami suszy (rolniczą, atmosferyczną, hydrologiczną i hydrogeologiczną). Stopnie zostały przypisane do poniższych kolorów:

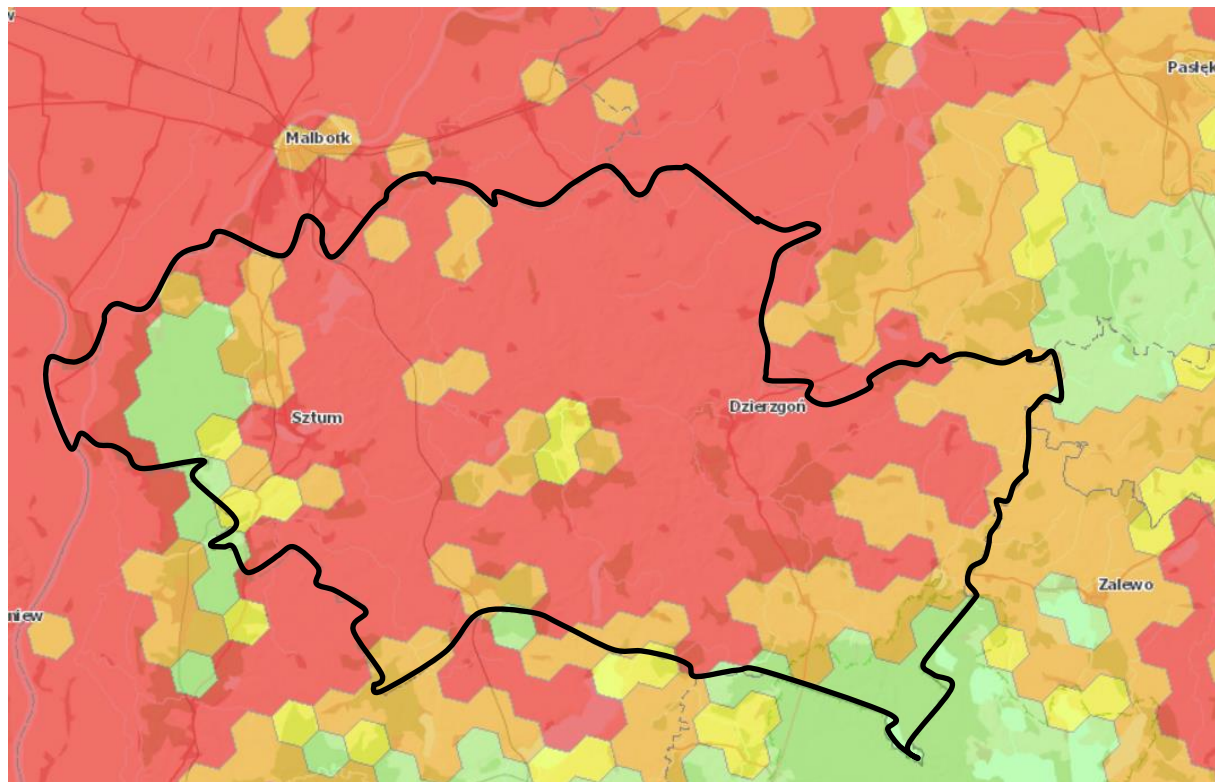
- klasa I – słabo zagrożone
- klasa II – umiarkowanie zagrożone
- klasa III – silnie zagrożone
- klasa IV – ekstremalnie zagrożone

Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną

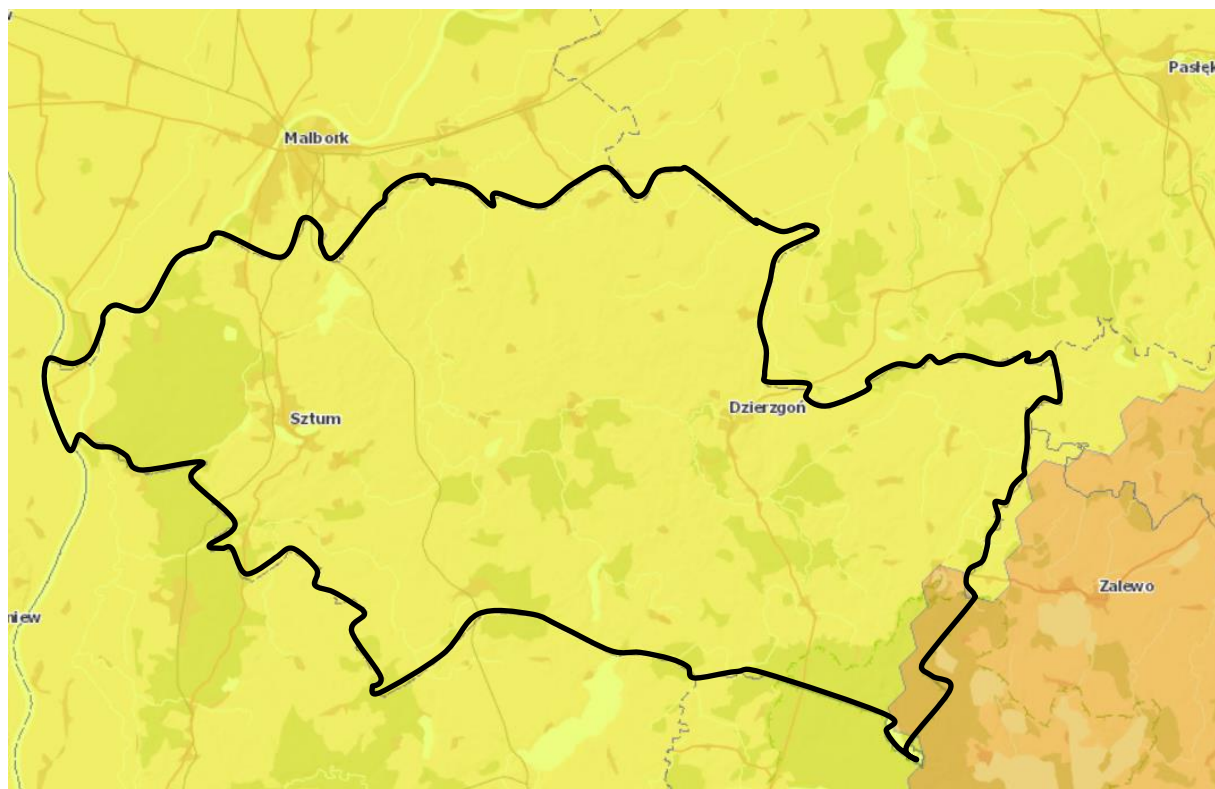
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą rolniczą

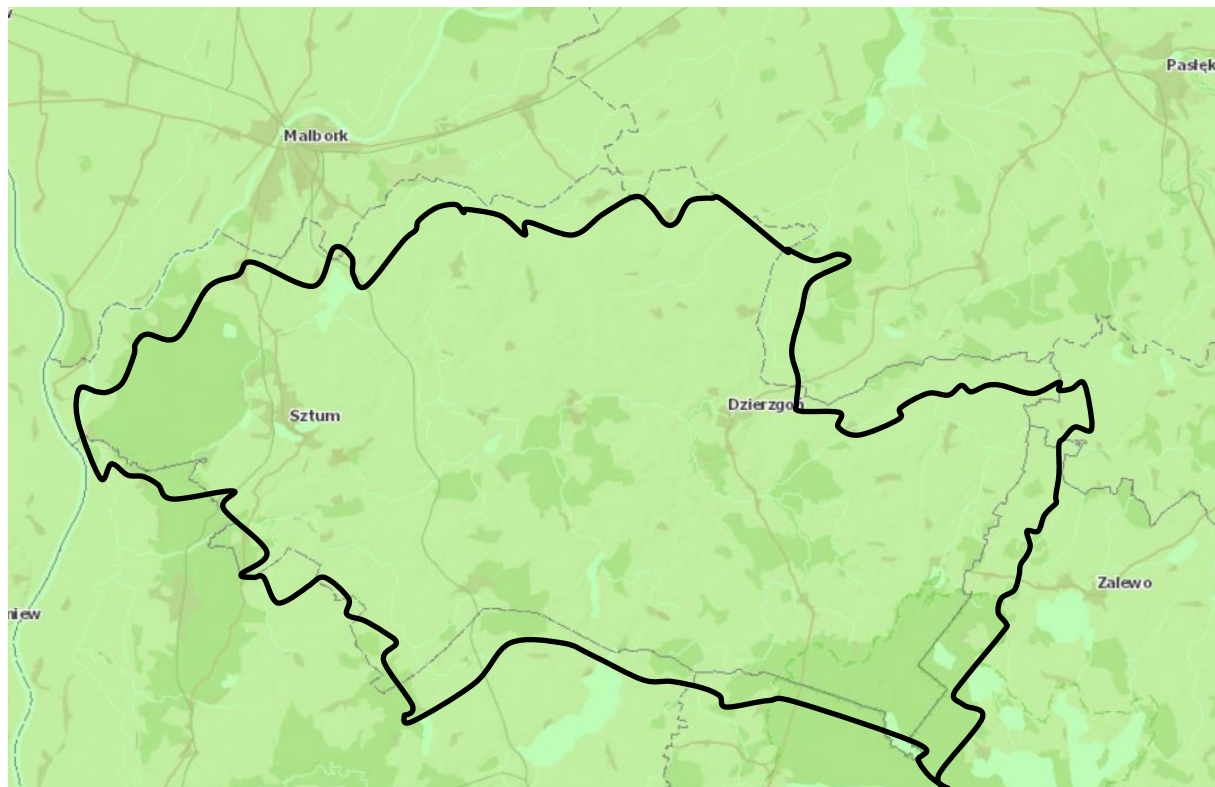
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 18 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną

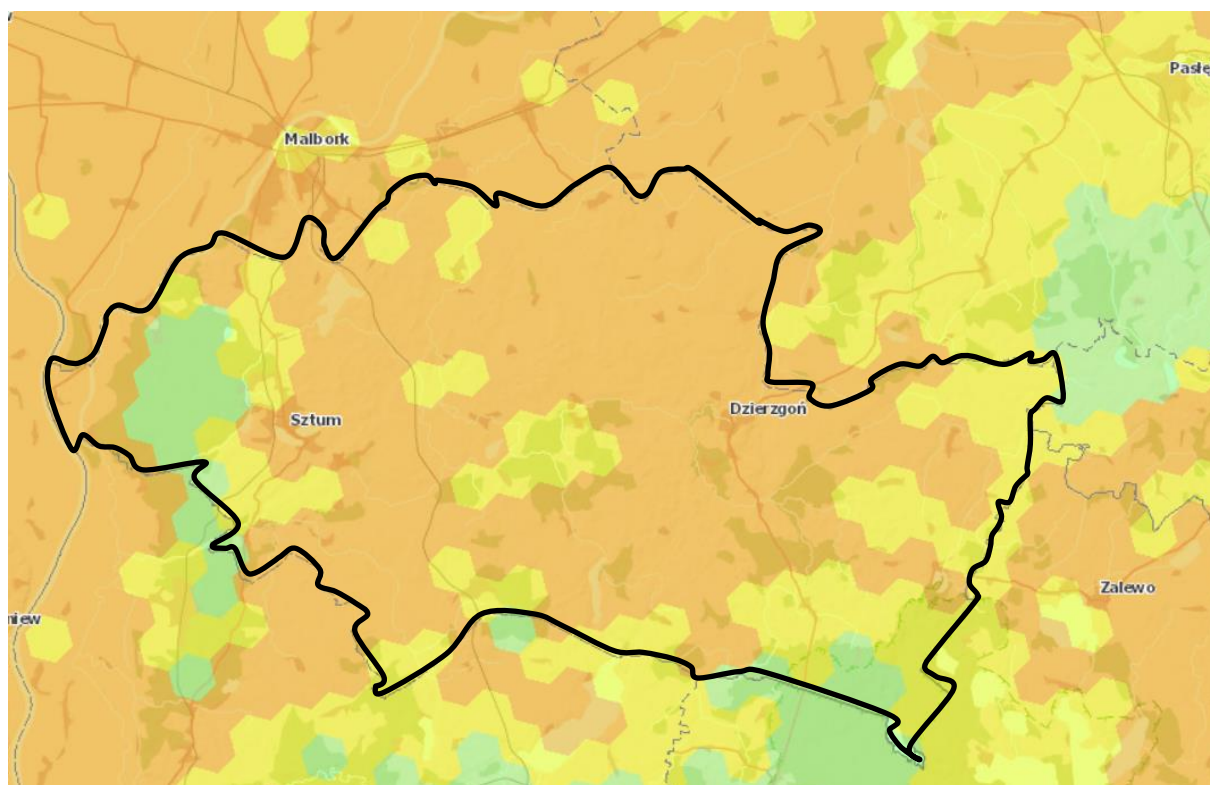
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 19 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 20 Mapa łącznego zagrożenia suszą

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Powyższe mapy wskazują, że tereny powiatu sztumskiego są częściowo ekstremalnie zagrożone suszą atmosferyczną i rolniczą.

W Planie w katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy wskazano:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,
- podpiętrzanie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy,
- analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji,
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych,
- budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych,
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych,
- przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i o bardzo intensywnym stopniu wykorzystania.

Przedmiotowa Strategia przewiduje m.in. zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. prawidłowe retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

Poziom krajowy

Zgodność z Krajowym Programem Odbudowy czy programami operacyjnymi będzie wynikała z realizacji poszczególnych projektów w ramach programów. Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – obejmuje swoim zakresem rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny zgodny z kierunkami wskazanymi w ww. dokumentach. Ponadto Strategia jest zgodna z założeniami Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. Cele Polityki jest bezpieczeństwo energetyczne – przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko - biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje kierunki polityki podzielone na obszary. Strategia wykazuje zgodność z poniższymi kierunkami:

- Kierunek 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych;
- Kierunek 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej;
- Kierunek 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii;
- Kierunek 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji;
- Kierunek 8: Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

Poziom europejski

Europejski Zielony Ład

Europejski zielony ład to pakiet inicjatyw politycznych, którego celem jest skierowanie UE na drogę transformacji ekologicznej, a ostatecznie – osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Pakiet inicjatyw wyznacza kierunki, w których zmierzać powinna Europa:

- świeże powietrze, czysta woda, zdrowe gleby i różnorodność biologiczna,
- energooszczędne budynki (nowe i wyremontowane),
- zdrowa i przystępna cenowo żywność,
- wzrost znaczenia transportu publicznego,
- czystsza energia i najnowsze ekologiczne innowacje technologiczne,
- przyszłościowe miejsca pracy i umiejętności niezbędne do transformacji,
- odporny przemysł.

Europejski Zielony Ład ma pomóc przekształcić UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę:

- która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto,
- w której nastąpi oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużycia zasobów,
- w której żadna osoba, ani żaden region nie pozostaną w tyle.

Strategia przewiduje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju powiatu – pod tym kątem należy rozpatrywać zgodność Strategii z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.

3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie pomorskim

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności

gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne.

Zgodnie z PZPWP 2030 modelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa pomorskiego tworzą zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych (miejskich), w tym ich obszarów funkcjonalnych (miejskich wraz z obszarami wiejskimi w strefach bezpośredniego oddziaływania miast), którą tworzą:

- A. ośrodek ponadregionalny Trójmiasto (Gdańsk, Gdynia i Sopot), który wraz z gminami otaczającymi tworzy miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (MOF OW); w jego skład wchodzi także ważne ośrodki miejskie: Tczew i Wejherowo istotne dla obsługi mieszkańców otaczających obszarów, wykraczających poza zasięg powiatów, jednocześnie rozwijające funkcje komplementarne w stosunku do oferty Trójmiasta (w tym funkcje metropolitalne); MOF OW jest zasadniczym elementem strukturalnym Obszaru Metropolitalnego Gdańsk - Gdynia - Sopot;
- B. ośrodek regionalny Słupsk, jako główny biegun rozwoju północno-zachodniej części województwa, wykazujący oddziaływanie na sąsiadujące powiaty (zwłaszcza słupski i bytowski oraz sławieński w sąsiednim województwie zachodniopomorskim), tworzący z Ustką układ bipolarny – MOF Słupsk-Ustka;
- C. potencjalny ośrodek regionalny Chojnice, zwiększający szanse do sukcesywnego wzrostu swego znaczenia, m.in. poprzez rozwój efektywnej współpracy w układzie z sąsiadującym Człuchowem, o nieco mniejszej dynamice rozwoju, który oddziałuje przede wszystkim na powiaty chojnicki i człuchowski, a także na powiaty północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, północnej części województwa wielkopolskiego oraz wschodniej części w województwie zachodniopomorskim; układ ten tworzy MOF Chojnice- Człuchów;
- D. pozostałe ośrodki subregionalne wzmacniające strukturę policentryczną:
 - Bytów wraz z MOF Bytowa,
 - Kościerzyna wraz z MOF Kościerzyny,
 - Kwidzyn wraz z MOF Kwidzyna,
 - Lębork wraz z MOF Lęborka,
 - **Malbork tworzący wraz ze Sztumem MOF Malbork-Sztum,**
 - Starogard Gdański wraz z MOF Starogardu Gdańskiego.

Rysunek 21 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malbork - Sztum

Źródło: opracowanie własne

Celem MOF jest prowadzenie zintegrowanych działań rozwojowych, koordynacja polityki przestrzennej, transportowej, inwestycji infrastrukturalnych i społecznych na obszarze przekraczającym granice pojedynczych gmin.

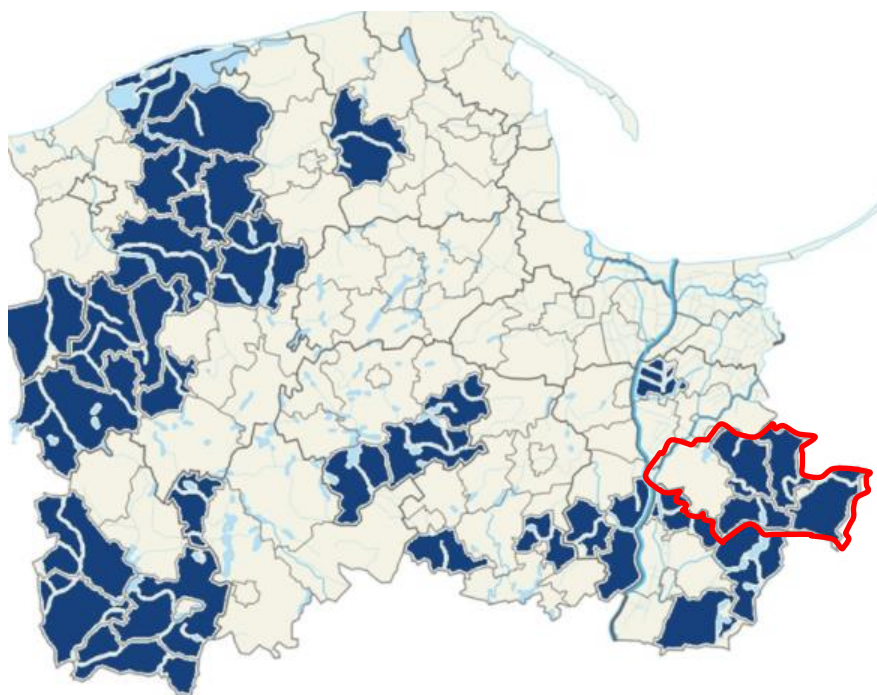
W Strategii wskazano również obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Poniżej lokalizacja powiatu sztumskiego względem ww. OSI województwa pomorskiego.

Rysunek 22 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 23 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją

Źródło: opracowanie własne

W powiecie sztumskim jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją wskazane zostały następujące gminy:

- Mikołajki Pomorskie,
- Dzierzgoń,
- Stary Dzierzgoń,
- Stary Targ.

Na terenie powiatu nie ma miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Model funkcjonalno-przestrzenny powiatu sztumskiego

Punkt został opracowany w oparciu o obowiązujące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin wchodzących w skład powiatu sztumskiego oraz przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej powinien przyczyniać się do koordynacji przestrzennej planowanych działań z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych i ładu przestrzennego. W powiecie sztumskim proces taki ma miejsce przy wykorzystaniu instrumentów do kreowania polityk przestrzennych w postaci ogólnego dokumentu, którym jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Model z założenia stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego w tym przypadku powiatu sztumskiego. Przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju powiatu, wynikającą z uwarunkowań związanych z jego położeniem, trendami rozwojowymi (zarówno globalnymi, np. demograficznymi, klimatycznymi czy technologicznymi, jak i specyficznymi dla powiatu) oraz kierunki zmian oczekiwanych w wyniku realizacji strategii. Prezentuje cele jakościowe i ilościowe w kontekście przestrzennym. Model wskazuje (na podstawie m.in. wniosków z diagnozy, analizy uwarunkowań) obszary kluczowe dla osiągnięcia celów (np. obszary problemowe, obszary z potencjałem rozwojowym, obszary o określonych funkcjach czy specjalnej roli) oraz rodzaje powiązań występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami (powiązania funkcjonalne). Niekiedy obszarem problemowym dla rozwoju powiatu jest obszar całego powiatu. Model ma za zadanie nakreślić stan docelowy obszarów z uwzględnieniem relacji między nimi. Na podstawie modelu wskazywane są obszary strategicznej interwencji. Podsumowując, w praktyce model na poziomie lokalnym określa i sytuje przestrzenie:

- wizję i cele rozwojowe powiatu,
- obszary kluczowe dla rozwoju powiatu,
- ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami/obszarami wskazanymi w modelu,
- schematyczne rozmieszczenie inwestycji.

W przedmiotowej Strategii przyjęto następujący zakres modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w powiecie sztumskim:

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych w tym system powiązań przyrodniczych, główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych, główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania struktur przestrzennych.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Rola powiatu sztumskiego w rozwoju regionu

Powiat sztumski położony jest we wschodniej części województwa pomorskiego. Powiat sąsiaduje z powiatem malborskim, tczewskim i kwidzyńskim (z terenu województwa pomorskiego) oraz

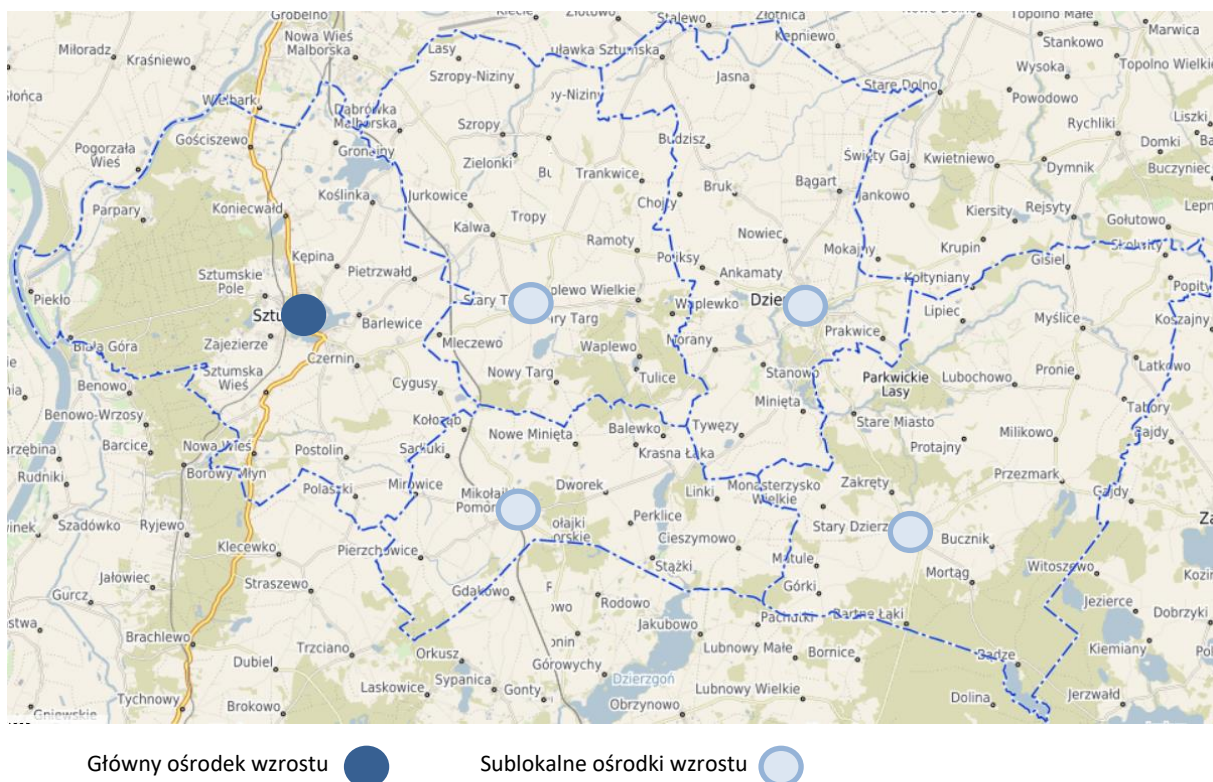
powiatem elbląskim, ostródzkim i iławskim (z terenu województwa warmińsko-mazurskiego). Najbliżej położone miasta wojewódzkie to Gdańsk i Olsztyn. Przez powiat przebiega droga krajowa nr 55.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych

Struktura osadnicza powiatu sztumskiego charakteryzuje się wyraźną hierarchią jednostek, którą można przedstawić w ujęciu planistyczno-analitycznym. Najwyższą rangę pełni Sztum – miasto powiatowe i centralny ośrodek administracyjny, gospodarczy oraz usługowy, gdzie koncentrują się funkcje najwyższego rzędu, takie jak instytucje administracji powiatowej, specjalistyczne placówki ochrony zdrowia, liczne szkoły ponadpodstawowe oraz instytucje kultury. W skali subregionalnej rolę uzupełniającą pełni Dzierżgoń, drugi ośrodek miejski, który zapewnia mieszkańcom dostęp do usług ponadlokalnych, stanowiąc zaplecze edukacyjne, handlowe i komunikacyjne dla okolicznych gmin. Kolejny poziom hierarchii zajmują siedziby gmin wiejskich – Mikołajki Pomorskie, Stary Dzierżgoń i Stary Targ – które pełnią rolę lokalnych centrów usług podstawowych, skupiając funkcje administracyjne szczebla gminnego, szkoły podstawowe, ośrodki zdrowia oraz instytucje użyteczności publicznej, stanowiąc jednocześnie zaplecze organizacyjne i usługowe dla otaczających je wsi. Ważnym ogniwem w sieci osadniczej są także większe sołectwa i wsie, takie jak Gościszewo, Czernin, Postolin w gminie Sztum, czy Stare Miasto w gminie Stary Dzierżgoń, które pełnią rolę ośrodków elementarnych – zapewniających mieszkańcom podstawowe zaopatrzenie, obsługę społeczną i powiązania komunikacyjne z wyższymi poziomami hierarchii. Najniższy poziom stanowią natomiast osady przysiółkowe i kolonie, pozbawione własnych instytucji usługowych, silnie uzależnione od większych wsi i ośrodków gminnych, a ich funkcja sprowadza się głównie do roli mieszkaniowej i produkcyjno-rolniczej. Taki układ wskazuje na typową dla regionów o charakterze rolniczo-miejskim strukturę osadniczą, w której centralizacja usług skupia się w dwóch ośrodkach miejskich, a następnie rozprasza w sieci lokalnych centrów gminnych i wiejskich.

Poniżej przedstawiono podział powiatu na ośrodki wzrostu. Ponadto wskazano inne powiązania funkcjonalno-przestrzenne.

Rysunek 24 Ośrodki wzrostu w powiecie sztumskim

Źródło: opracowanie własne

Charakterystyka funkcjonalno-przestrzenna powiatu

Poniżej opisano szczegółowo kwestie wpływające na rozwój funkcjonalno-przestrzenny powiatu sztumskiego.

a) Dobra kulturowe

Poniżej przedstawiono graficznie liczbowe rozmieszczenie dóbr kulturowych (zabytki wpisane do Rejestru Zabytków) w powiecie sztumskim.

Rysunek 25 Rozmieszczenie dóbr kulturowych w powiecie sztumskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapy.zabytek.gov.pl

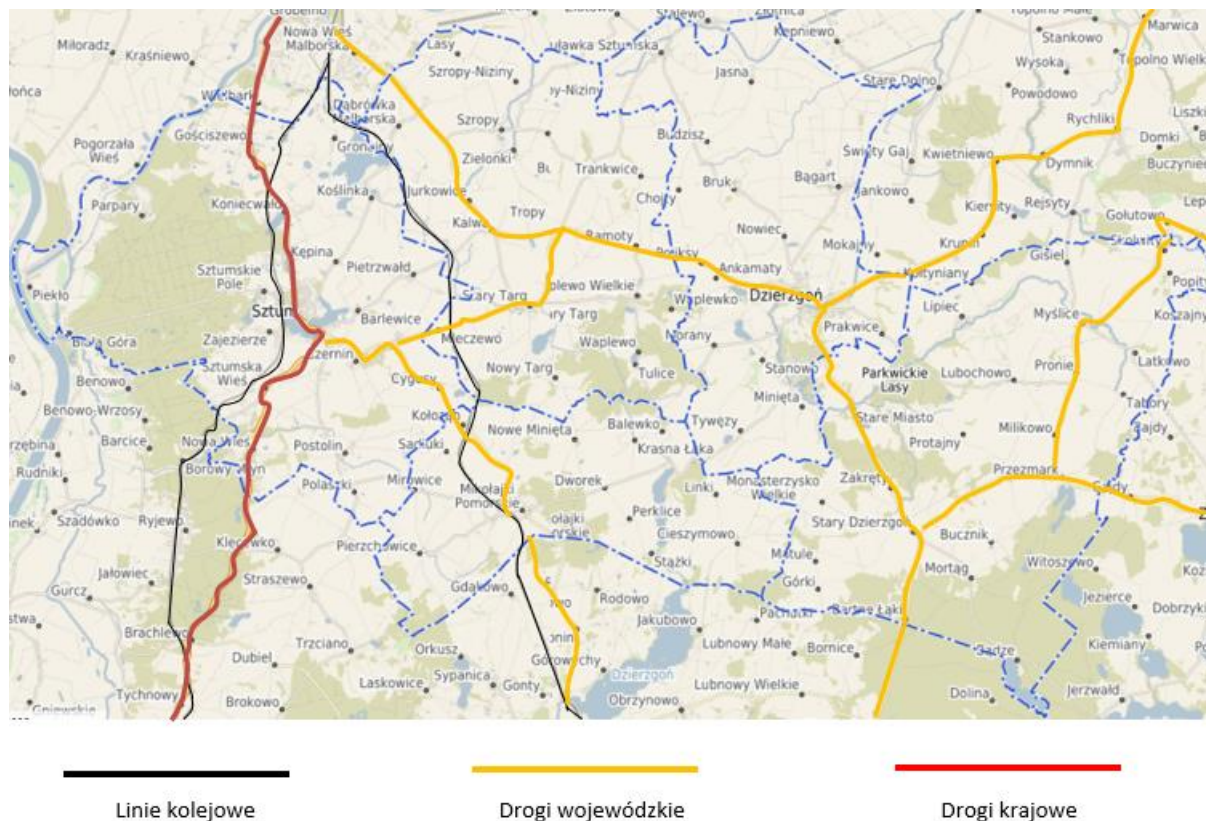
Przedstawione rozmieszczenie obejmuje zabytki wpisane do rejestru zabytków i nie wyczerpuje całego zasobu dziedzictwa kulturowego powiatu, obejmującego również obiekty ujęte w gminnych ewidencjach zabytków oraz obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dobra kulturowe powiatu sztumskiego zlokalizowane są we wszystkich gminach powiatu, co świadczy o bogatym i zróżnicowanym dziedzictwie historycznym tego obszaru. Obejmują one m.in. obiekty zabytkowe, obiekty sakralne, założenia dworsko-parkowe, cmentarze, układy przestrzenne oraz inne elementy materialnego dziedzictwa kulturowego, które współtworzą lokalną tożsamość i krajobraz kulturowy. Na rysunku zobrazowano liczbę dóbr kulturowych w poszczególnych gminach, co pozwala wskazać ich rozmieszczenie przestrzenne oraz obszary o szczególnej koncentracji zasobów dziedzictwa. Rozproszenie tych obiektów na terenie całego powiatu wskazuje, że dziedzictwo kulturowe stanowi istotny potencjał społeczny, edukacyjny i turystyczny, którego zachowanie i odpowiednie wykorzystanie może wspierać rozwój lokalny oraz promocję powiatu sztumskiego. (na rysunku zobrazowano liczbę dóbr w poszczególnych gminach).

b) Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny przebieg dróg i linii kolejowych w powiecie sztumskim.

Rysunek 26 Drogi i linie kolejowe w powiecie sztumskim

Źródło: opracowanie własne

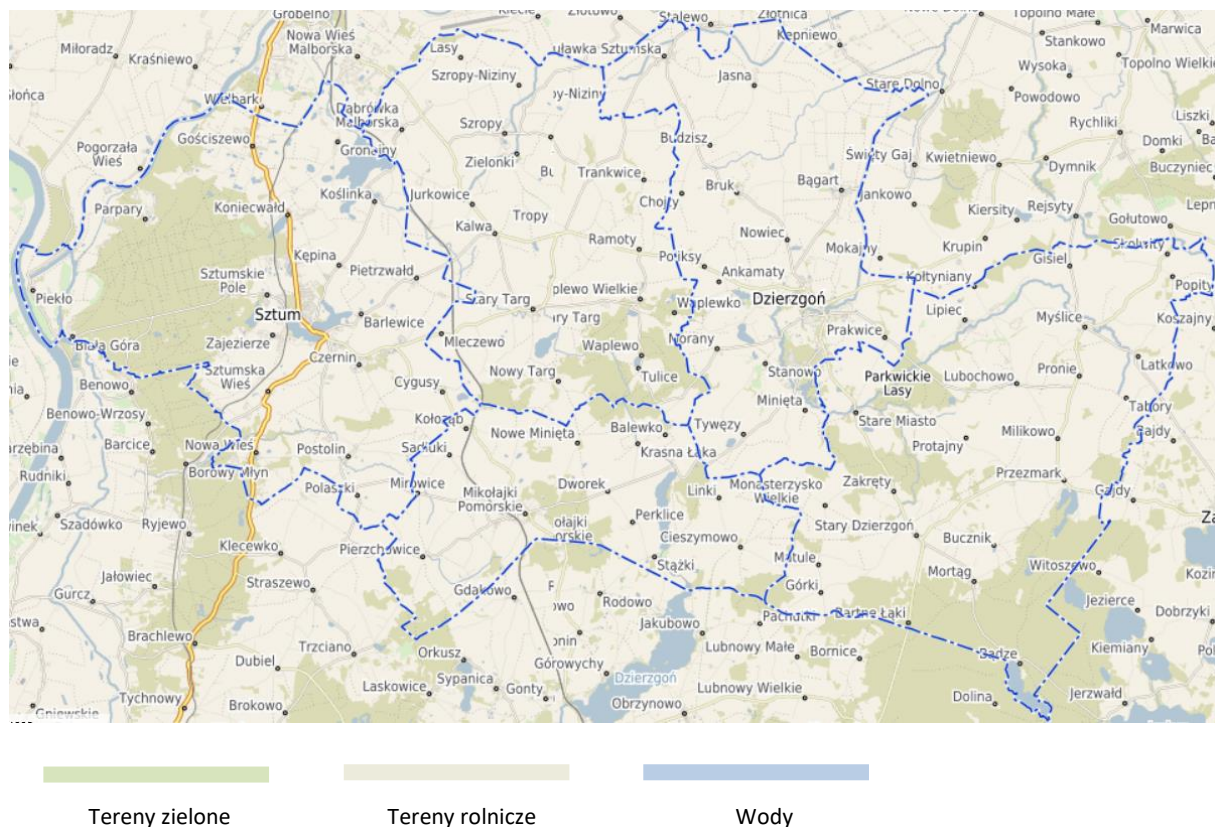
Układ drogowy powiatu sztumskiego opiera się na hierarchicznej sieci połączeń o różnym zasięgu i funkcjach. Drogi krajowe zapewniają powiązania komunikacyjne o znaczeniu ponadregionalnym, umożliwiając dojazd w kierunku Trójmiasta, Malborka oraz Elbląga, a także dalej – w kierunku Warszawy i innych ośrodków centralnych kraju. Drogi wojewódzkie pełnią rolę ważnych tras regionalnych, łącząc powiat sztumski z Kwidzynem, Prabutami, Iławą czy Pastękami, a także z innymi ośrodkami województwa pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Drogi powiatowe i gminne stanowią natomiast podstawowy szkielet komunikacyjny wewnątrz powiatu, umożliwiając powiązania pomiędzy poszczególnymi gminami oraz zapewniając codzienną dostępność komunikacyjną mniejszych miejscowości i sołectw.

Drogi układu podstawowego pełnią funkcje złożone – z jednej strony przenoszą ruch tranzytowy i zewnętrzny, z drugiej zaś zbierają ruch z dróg lokalnych, pełniąc równocześnie funkcję obsługi terenów przyległych, w tym terenów mieszkaniowych i produkcyjnych. Drogi powiatowe i gminne pełnią przede wszystkim rolę dróg lokalnych i dojazdowych, obsługujących wsie, przysiółki oraz tereny rolnicze. Natężenie ruchu na terenie powiatu sztumskiego odpowiada typowemu obciążeniu tego typu układów w powiatach o charakterze miejsko-wiejskim – największe obciążenia notuje się na drogach krajowych i wojewódzkich, szczególnie na odcinkach prowadzących do Malborka, Elbląga i Kwidzyna, gdzie ruch ma charakter zarówno lokalny, jak i tranzytowy.

c) System powiązań przyrodniczych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny podział terenu powiatu na tereny rolnicze, mieszkaniowe, zielone i wody.

Rysunek 27 Podział funkcjonalny terenu powiatu sztumskiego

Źródło: opracowanie własne

Podział funkcjonalny obszaru powiatu sztumskiego ukazuje wyraźną dominację terenów rolniczych, które stanowią podstawową formę zagospodarowania przestrzennego i decydują o wiejskim charakterze znacznej części jednostek osadniczych. Są to tereny o wysokiej wartości użytkowej, pełniące zarówno funkcję produkcyjną, jak i krajobrazową, a w niektórych częściach – również retencyjną. W północno-wschodniej oraz południowej części gmin powiatu szczególną rolę pełnią tereny zielone – lasy, użytki ekologiczne i zadrzewienia śródpolne – które stanowią istotny element systemu przyrodniczego i korytarzy ekologicznych. Ich obecność sprzyja utrzymaniu równowagi ekologicznej, ograniczaniu erozji oraz kreowaniu atrakcyjności krajobrazowej, co ma znaczenie zarówno dla jakości życia mieszkańców, jak i dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych.

Kolejną kategorię w strukturze funkcjonalnej stanowią tereny wodne, reprezentowane głównie przez rzeki (m.in. Dzierżgoń, Nogat) oraz jeziora, które oprócz walorów przyrodniczych i krajobrazowych pełnią ważną funkcję hydrologiczną i rekreacyjną, stanowiąc element lokalnych systemów powiązań przyrodniczych i potencjalnych kierunków zagospodarowania turystycznego.

Tereny zurbanizowane, czyli zabudowa mieszkaniowa, koncentrują się przede wszystkim w obrębie miejscowości o różnej randze – od miast (Sztum, Dzierzgoń), przez siedziby gmin wiejskich (Mikołajki Pomorskie, Stary Targ, Stary Dzierzgoń), po mniejsze wsie i osady. Zabudowa ta ma charakter rozproszony, typowy dla obszarów wiejskich, jednak w miastach obserwuje się koncentrację funkcji mieszkaniowych, usługowych i administracyjnych, co nadaje im rolę ośrodków lokalnej centralności.

W ujęciu urbanistycznym struktura funkcjonalna powiatu sztumskiego układa się w system, w którym dominująca rola rolnictwa zostaje uzupełniona przez tereny zielone o funkcjach przyrodniczo-ochronnych, system wód powierzchniowych pełniący funkcje przyrodnicze i rekreacyjne oraz ośrodki osadnicze, w których skupia się zabudowa mieszkaniowa wraz z infrastrukturą i usługami. Taki układ wskazuje na przestrzeń o charakterze wielofunkcyjnym, lecz o wyraźnej przewadze funkcji produkcyjno-rolniczej, z istotnymi elementami środowiska naturalnego i układem osadniczym o hierarchicznej strukturze, która determinuje kierunki dalszego rozwoju przestrzennego.

d) Obszar Strategicznej Interwencji powiatu

Obszar Strategicznej Interwencji w ujęciu powiatu sztumskiego należy definiować w sposób całościowy, wynikający z charakteru społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego jednostki. Powiat ten charakteryzuje się rozproszonym układem osadniczym, znacznym udziałem terenów rolnych oraz peryferyjnym położeniem względem głównych ośrodków rozwoju regionalnego. Czynniki te, w połączeniu z obserwowanymi problemami demograficznymi (depopulacja, starzenie się ludności), ograniczoną dywersyfikacją gospodarczą, niedostateczną infrastrukturą techniczną i transportową oraz relatywnie niskim poziomem dostępności usług publicznych wyższego rzędu, przesądzają o konieczności traktowania powiatu jako spójnego obszaru wymagającego interwencji strategicznej. Z tego względu teren całego powiatu należy uznać za Obszar Strategicznej Interwencji.

e) Problemy funkcjonalno-przestrzenne

Analiza uwarunkowań przestrzennych wskazuje, że powiat sztumski zmagają się z wieloaspektowymi barierami rozwojowymi, których źródła tkwią zarówno w niedostatecznie rozwiniętej infrastrukturze technicznej i transportowej, jak i w ograniczonych możliwościach oddziaływania ponadlokalnego.

Jednym z kluczowych problemów pozostaje niska jakość środowiska wynikająca z tzw. niskiej emisji. Rozproszony układ osadniczy, wysoki udział indywidualnych źródeł ciepła oraz marginalny zasięg sieci gazowej skutkują znaczną zależnością od paliw stałych (w szczególności drewna i węgla). To nie tylko utrzuca wysokie koszty energetyczne gospodarstw domowych, lecz także ogranicza proces dekarbonizacji oraz negatywnie oddziałuje na jakość powietrza i atrakcyjność osadniczą powiatu. Podobne wyzwania występują w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Poziom zwodociągowania i kanalizacji kształtuje się poniżej średnich wojewódzkich, a w części gmin brak jest systemów kanalizacyjnych, co wymusza stosowanie rozwiązań indywidualnych. Zróżnicowanie przestrzenne dostępności infrastruktury skutkuje rosnącą presją na środowisko wodne, a jednocześnie utrudnia spełnianie standardów środowiskowych i sanitarnych. Wymaga to zarówno dalszej rozbudowy sieci, jak i konsekwentnej polityki wspierania przydomowych oczyszczalni oraz małej retencji. Kolejną barierą rozwoju jest stan techniczny układu komunikacyjnego. Choć powiat posiada podstawowe powiązania drogowe zewnętrzne, to standard wielu odcinków dróg krajowych, wojewódzkich i lokalnych pozostaje niezadowolający, zarówno pod względem nośności, jak i infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie, miejsca postojowe). Niedostateczny rozwój infrastruktury rowerowej i rekreacyjnej pogłębia problem niskiej mobilności niskoemisyjnej, ograniczając dostępność dla osób niezmotoryzowanych i zmniejszając atrakcyjność turystyczną regionu. Konsekwencją jest dominacja transportu indywidualnego, a w perspektywie długookresowej – ryzyko pogłębiania się wykluczenia transportowego mieszkańców nieposiadających samochodu. Słabością pozostaje również ograniczona baza mieszkaniowa. Stosunkowo niewielka liczba lokali mieszkalnych, niski poziom dynamiki przyrostu zasobu oraz dominacja zabudowy jednorodzinnej w układzie rozproszonym generują szereg problemów przestrzennych: wysokie koszty sieciowe, trudności w zapewnianiu usług publicznych, a także większą podatność na wzrost cen nieruchomości. Wymaga to wdrażania polityki racjonalizującej lokalizację nowych inwestycji mieszkaniowych, z preferencją dla dogęszczania i uzupełniania istniejących struktur osadniczych.

Z punktu widzenia pozycji powiatu w układzie regionalnym, istotnym problemem jest ograniczona zdolność oddziaływania funkcjonalnego poza jego granice. Powiat sztumski pełni funkcje subregionalne, jednak jego potencjał instytucjonalny i gospodarczy nie przekłada się na silniejszą rolę w systemie osadniczym województwa pomorskiego. To powoduje, że atrakcyjność inwestycyjna i migracyjna powiatu pozostaje umiarkowana, a procesy rozwojowe mają raczej charakter endogenny niż zewnętrznie stymulowany.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w powiecie

Jak już wspomniano na wstępie podrozdziału – został on opracowany w oparciu o obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego oraz obowiązujące Studia Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego poszczególnych gmin powiatu sztumskiego. W szczególności dotyczy to kierunków rozwoju przestrzennego w gminach. Zapisy tych studiów stanowić będą podstawę do opracowania planu ogólnego poszczególnych gmin (dokumentu planistycznego o zasięgu całej gminy, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy), którego obowiązek sporządzenia wynika z Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.1688). Strategia nie narzuca rozwiązań w zagospodarowaniu przestrzennym poszczególnym Gminom.

4 Założenia wdrożeniowe

W punkcie opisano założenia systemu realizacji Strategii, przewidywane koszty realizacji działań wpisanych do Strategii oraz potencjalne źródła ich finansowania.

4.1 Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe

Uwzględniając zakres Strategii i przyjętą perspektywę czasową na ogólne ramy finansowe Strategii składa się wiele elementów, w tym m.in.:

- wartość planowanych inwestycji,
- zmiany wartości pieniądza w czasie,
- zmiany wartości poszczególnych produktów rzutujących na wartość inwestycji,
- koszty administracyjne związane z wdrażaniem Strategii.

Źródła finansowania

Jako główne źródła finansowania Strategii wskazuje się:

- budżet Powiatu Sztumskiego,
- pośrednio budżet Województwa Pomorskiego,
- budżety gmin wchodzących w skład powiatu sztumskiego,
- środki pochodzące z budżetu krajowego (w tym krajowe fundusze celowe np. Rządowy Fundusz Inicjatyw Lokalnych, Program Inwestycji Strategicznych),
- środki prywatne,
- środki pochodzące z budżetu UE:

- środki w ramach polityki spójności na lata 2021-2027, w tym program Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027 i krajowe programy operacyjne,
 - wspólna polityka rolna UE,
 - programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
 - Europejski Instrument na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach instrumentu NextGenerationEU,
 - programy Komisji Europejskiej,
- inne środki, m.in. Fundusze norweskie i EOG, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze międzynarodowych instytucji finansowych (EBI, EBOR, Bank Światowy itp.).

Plan wykonawczy na lata 2027–2029

Pierwszy etap realizacji obejmuje przedsięwzięcia P01–P12 wymienione w tabeli 21. Jest to pełny wykaz priorytetów tego etapu, powiązany z celami z tabeli 18. Nakłady w tabelach 21–22 są wstępnym scenariuszem planistycznym brutto w cenach 2026 r., opartym na wskazanej skali działań. Nie stanowią zatwierdzonego kosztorysu, deklaracji przyznania dofinansowania ani limitów obowiązującej WPF. Przed uruchomieniem każdego przedsięwzięcia jednostka wiodąca przygotowuje kartę zadania, aktualizuje wycenę i przedstawia źródło pokrycia wkładu własnego oraz kosztów utrzymania. Zakres i tempo wdrażania zatwierdza się w ramach możliwości finansowych Powiatu.

Tabela 21 Przedsięwzięcia priorytetowe pierwszego etapu realizacji

Kod i cel	Przedsięwzięcie i zakres	Harmonogram i odpowiedzialność	Nakłady 2027–2029 (tys. zł)	Możliwe finansowanie i skala
P01 Cel 1	Edukacja i doradztwo Wspólny monitoring rekrutacji i egzaminów, doradztwo w 3 zespołach szkół, współpraca z CKU i pracodawcami; etap doposażenia pracowni.	2027: diagnoza i porozumienia; 2028–2029: zajęcia i wyposażenie. Wiodący: komórka oświaty Starostwa i dyrektorzy szkół.	1 000	Budżet Powiatu; EFS+ i EFRR w FEP, udział pracodawców. Minimum: 3 szkoły we wspólnym systemie danych.
P02 Cel 2	Zdrowie psychiczne młodzieży Pakiet profilaktyki w szkołach powiatowych, szkolenia kadr i rodziców, konsultacje i ścieżka kierowania do pomocy.	2027: diagnoza i uzgodnienia; 2028–2029: realizacja. Wiodący: komórki zdrowia i oświaty, PPP.	450	Budżet Powiatu; EFS+ FEP; właściwe programy zdrowotne. Skala: co najmniej 300 młodych odbiorców łącznie do 2029 r.
P03 Cel 2, 3	Teleopieka i mobilna profilaktyka Pilotaż teleopieki do 50 uczestników oraz mobilne działania profilaktyczne z podmiotami medycznymi w 5 gminach.	2027: model i partnerzy; 2028–2029: pilotaż. Wiodący: PCPR i komórka zdrowia; gminy i świadczeniodawcy jako partnerzy.	600	Budżety Powiatu i gmin; EFS+; właściwe programy profilaktyczne. Koszty świadczeń NFZ tylko w odrębnym, uprawnionym trybie.

Kod i cel	Przedsięwzięcie i zakres	Harmonogram i odpowiedzialność	Nakłady 2027–2029 (tys. zł)	Możliwe finansowanie i skala
P04 Cel 3	Przejście z edukacji do dorosłości Plany przejścia dla kończących SOSW; rozpoznanie miejsc ŚDS, WTZ i ZAZ, wsparcie środowiskowe i zawodowe.	2027: uzgodnienie modelu; 2028–2029: wdrożenie. Wiodący: PCPR i SOSW; partnerzy: PUP, gminy, NGO i pracodawcy.	500	Budżet Powiatu; PFRON i EFS+ przy spełnieniu warunków. Skala: oba SOSW i wszystkie osoby z ostatniego roku nauki wymagające wsparcia.
P05 Cel 3	Pieczą i usamodzielnianie Rozszerzenie wsparcia specjalistycznego, przygotowanie i monitorowanie usamodzielnienia oraz rozwój pieczy rodzinnej.	2027–2029: realizacja i coroczny przegląd. Wiodący: PCPR, we współpracy z organizatorem pieczy i placówkami.	750	Budżet Powiatu; EFS+ i programy wsparcia pieczy. Kwota dotyczy rozszerzenia usług; bez ponownego ujmowania obowiązkowych świadczeń.
P06 Cel 3	Baza ZAZ i mieszkania Przygotowanie i etapowa adaptacja dawnego obiektu ZOL dla ZAZ oraz budynku ZAZ przy ul. Żeromskiego na cele społeczne.	2027: audyt, program i dokumentacja; 2028–2029: etap robót po zabezpieczeniu finansowania. Wiodący: komórka inwestycji, ZAZ i PCPR.	3 000	Budżet Powiatu; EFRR FEP; PFRON; inne właściwe programy. Założenie: dokumentacja dla 2 obiektów i pierwszy etap adaptacji; ostateczna skala według audytu.
P07 Cel 4	Dojazdy do usług Model współpracy powiatowo-gminnej i pilotaż 2 połączeń lub korekt tras umożliwiających dojazd do szkół, szpitala i usług społecznych.	2027: badanie i porozumienia; 2028–2029: przewozy i ocena. Wiodący: komórka transportu, właściwy organizator i gminy.	3 000	Budżety Powiatu i gmin; Fundusz rozwoju przewozów autobusowych, jeśli dostępny i zadanie kwalifikowalne. Koszt obejmuje organizację i orientacyjne dopłaty.
P08 Cel 4	Drogi i bezpieczny dostęp Dokumentacja i pierwszy pakiet robót na odcinkach wybranych według stanu, bezpieczeństwa i dostępności usług.	2027: ranking i dokumentacja; 2028–2029: roboty etapowe. Wiodący: jednostka zarządzająca drogami powiatowymi i komórka inwestycji.	3 000	Budżet Powiatu; udział gmin; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg i inne właściwe instrumenty. To nakład na pierwszy pakiet, nie na całą sieć.
P09 Cel 5	Energia i adaptacja Audyty oraz pierwszy etap poprawy efektywności energetycznej, OZE i retencji w obiektach Powiatu; przygotowanie zadań szpitalnych.	2027: audyty i wybór; 2028–2029: etap inwestycji. Wiodący: komórki inwestycji i środowiska oraz zarządcy obiektów.	1 200	Budżet Powiatu; EFRR FEP; NFOŚiGW/WFOŚiGW. Założenie: audyty i co najmniej 1 pakiet robót; pełna termomodernizacja szpitala wymaga odrębnej wyceny.

Kod i cel	Przedsięwzięcie i zakres	Harmonogram i odpowiedzialność	Nakłady 2027–2029 (tys. zł)	Możliwe finansowanie i skala
P10 Cel 6	Ochrona ludności Inwentaryzacja, dokumentacja miejsc schronienia, awaryjne zasilanie i łączność, szkolenia i ćwiczenia.	2027: rozpoznanie i dokumentacja; 2028–2029: wyposażenie i ćwiczenia. Wiodący: komórka zarządzania kryzysowego.	900	Budżet Powiatu; właściwe środki budżetu państwa na ochronę ludności. Założenie: przygotowanie 3 lokalizacji; budowa schronów poza tym szacunkiem.
P11 Cel 7	Dane i partnerstwo Rejestr przedsięwzięć, raport roczny, dostępne konsultacje i publikacja odpowiedzi na rekomendacje.	2027: uruchomienie; 2028–2029: raporty i konsultacje. Wiodący: Koordynator Strategii i komórki Starostwa.	300	Budżet Powiatu; kwalifikowalne projekty cyfryzacyjne i instytucjonalne. Skala: 1 raport i 1 otwarty przegląd rocznie.
P12 Cel 8	Dziedzictwo i kultura Program opieki nad zabytkami, rozpoznanie zasobów i małe działania edukacyjne, kulturalne i promocyjne z partnerami.	2027: program i inwentaryzacja; 2028–2029: co najmniej 3 działania partnerskie. Wiodący: komórka kultury i promocji.	200	Budżet Powiatu; właściwe programy MKiDN, udział gmin i partnerów. Nakład nie obejmuje kompleksowych remontów zabytków.

Źródło: założenia planistyczne Strategii. Udział wskazanych partnerów wymaga uzgodnienia; wskazanie programu nie oznacza przyznania środków.

Tabela 22 Orientacyjny rozkład nakładów na lata 2027–2029

Przedsięwzięcie	2027 (tys. zł)	2028 (tys. zł)	2029 (tys. zł)	Razem (tys. zł)
P01 Edukacja i doradztwo	250	400	350	1000
P02 Zdrowie psychiczne młodzieży	100	175	175	450
P03 Teleopieka i mobilna profilaktyka	150	225	225	600
P04 Przejście z edukacji do dorosłości	100	200	200	500
P05 Piecza i usamodzielnianie	200	275	275	750
P06 Baza ZAZ i mieszkania	200	1200	1600	3000
P07 Dojazdy do usług	600	1200	1200	3000
P08 Drogi i bezpieczny dostęp	300	1200	1500	3000
P09 Energia i adaptacja	150	500	550	1200

Przedsięwzięcie	2027 (tys. zł)	2028 (tys. zł)	2029 (tys. zł)	Razem (tys. zł)
P10 Ochrona ludności	200	350	350	900
P11 Dane i partnerstwo	100	100	100	300
P12 Dziedzictwo i kultura	80	60	60	200
łącznie	2430	5885	6585	14900

Łączny scenariusz nakładów pierwszego etapu wynosi 14,90 mln zł. Obejmuje wskazane nowe lub rozszerzone zadania, a nie cały budżet zadań własnych ani koszt wszystkich kierunków do 2035 r. Dla każdego zadania należy oddzielnie ustalić nakłady inwestycyjne i bieżące, wkład własny, finansowanie zewnętrzne i koszty utrzymania po zakończeniu projektu. Wyceny należy zweryfikować analizą zakresu, rozeznaniem cenowym lub kosztorysem, z uwzględnieniem VAT, inflacji i ryzyk. Przesunięcia między latami i zmiany zakresu wykazuje się w corocznym przeglądzie planu.

W P08 katalog odcinków podlegających ocenie obejmuje drogi w Cieszymowie, Krasna Łąka–Balewo, Balewo–Dzierzgoń, Sztumskie Pole–Uśnice, Waplewo–Tulice, Budzisz–Jasna, Tywęży–Blunaki, Jordanki–Bukowo, ulice powiatowe w Sztumie oraz ciąg Biała Góra–Piekło. Ranking uwzględnia stan techniczny, bezpieczeństwo, dojazd do usług, znaczenie ewakuacyjne, gotowość dokumentacji i możliwość współfinansowania. Wskazanie odcinka nie przesądza terminu przebudowy ani jej sfinansowania w latach 2027–2029.

Powiązanie planu z budżetem i WPF

Jednostki wiodące przedkładają karty przedsięwzięć Koordynatorowi i Skarbnikowi przed przygotowaniem projektu budżetu na kolejny rok, co do zasady do 30 września, z uwzględnieniem lokalnej procedury budżetowej. Karta zawiera kod P01–P12 i cel, produkt i rezultat, harmonogram, nakłady w latach, źródła finansowania, koszty utrzymania, partnerów, ryzyka oraz odpowiedzialnego kierownika. Skarbnik weryfikuje możliwość finansowania, wpływ na wynik bieżący i wieloletnie zobowiązania. Zarząd ustala kolejność zadań i przedkłada właściwe propozycje Radzie. Wydatki i zobowiązania realizuje się po ich ujęciu w budżecie i – gdy wymagają tego przepisy – w wykazie przedsięwzięć WPF oraz po uzyskaniu wymaganych upoważnień. W rejestrze realizacyjnym kod Strategii łączy się z identyfikatorem zadania budżetowego i pozycji WPF; nie nadaje się fikcyjnych numerów pozycji przed ich przyjęciem.

W razie braku dofinansowania Zarząd rozpatruje ograniczenie zakresu, etapowanie lub zmianę terminu. Dla zadań usługowych warunkiem uruchomienia jest wskazanie sposobu finansowania po zakończeniu dotacji. Środki programów 2021–2027 mogą być planowane wyłącznie w granicach dopuszczalnego okresu realizacji i rozliczenia danego naboru. KPO nie jest traktowany jako domyślne źródło nowych zadań rozpoczynanych w latach 2027–2029. Dostępność instrumentów krajowych i kolejnej perspektywy UE podlega sprawdzeniu w roku przygotowania projektu.

4.2 System realizacji Strategii

Poniżej opisano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, podstawy prawne regulujące funkcjonowanie Strategii, sposób wdrażania Strategii oraz jej wskaźniki.

Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

W realizację Strategii zaangażowane będą instytucje publiczne z terenu powiatu, podmioty finansujące i współfinansujące inwestycje wpisane do Strategii i te zgodne ze Strategią, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa z terenu powiatu oraz mieszkańcy.

Do instytucji publicznych z terenu powiatu należy zaliczyć Powiat Sztumski i poszczególne gminy i ich jednostki organizacyjne. Do organizacji pozarządowych należy zaliczyć m.in. Ochotnicze Straże Pożarne.

Jako podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia w ramach Strategii należy zaliczyć m.in. Starostwo Powiatowe w Sztumie, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Centrum Unijnych Projektów Transportowych, Centrum Projektów Europejskich, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Ośrodek Przetwarzania Informacji, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przedsiębiorców.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono rolę poszczególnych rodzajów podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Tabela 23 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ STRATEGII	ROLA
Instytucje publiczne z terenu powiatu	<ul style="list-style-type: none"> – stymulowanie podejmowania działań zgodnych ze Strategią, – monitoring realizacji Strategii, – współpraca z innymi podmiotami, – aktualizacja Strategii, – finansowanie i współfinansowanie działań, – realizacja przedsięwzięć.
Organizacje pozarządowe, fundacje w tym działające na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> – realizacja działań w szczególności w obszarze kultury, promocji powiatu, aktywności fizycznej
Podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> – finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć
Przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> – finansowanie i realizacja przedsięwzięć

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszą rolę we wdrażaniu Strategii mają odgrywać instytucje publiczne z terenu powiatu.

Proces identyfikacji i zaangażowania katalogu partnerów określonego w ustawie wdrożeniowejZaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie

W procesie opracowywania Strategii przeprowadzono proces identyfikacji oraz zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych, w tym podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacji działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Proces identyfikacji i zaangażowania partnerów

Na etapie przygotowania Strategii dokonano przeglądu lokalnych i regionalnych interesariuszy, w tym instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedstawicieli biznesu, jednostek naukowych oraz mieszkańców gminy. W tym celu przeprowadzono:

- konsultacje społeczne, obejmujące otwarte spotkania, ankiety oraz zbieranie opinii online;
- warsztaty tematyczne, w ramach których zidentyfikowano kluczowe potrzeby i wyzwania oraz kierunki rozwoju powiatu;
- spotkania z przedstawicielami instytucji i organizacji, w tym organizacji zajmujących się ochroną środowiska, równością płci oraz przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu.

Mimo podjętych działań, napotkano na ograniczoną dostępność lub brak reprezentacji określonych grup interesariuszy. W takich sytuacjach podjęto próbę analizy dostępnych raportów i danych, aby zapewnić możliwe kompleksowe uwzględnienie tych perspektyw.

Zaangażowanie partnerów w proces wdrażania Strategii

Strategia przewiduje mechanizmy zapewniające dalsze zaangażowanie partnerów w jej realizację i monitoring. W tym celu planowane są:

- regularne spotkania konsultacyjne i warsztaty, podczas których monitorowane będą postępy we wdrażaniu Strategii oraz aktualizowane jej priorytety;
- stały kontakt z partnerami społeczno-gospodarczymi, w tym możliwość zgłaszania uwag i propozycji zmian;
- publikacja raportów z wdrażania Strategii, umożliwiająca ocenę efektywności działań oraz wskazanie dalszych kierunków rozwoju.

Dzięki tym działaniom zapewniona zostanie transparentność procesu wdrażania oraz możliwość aktywnego uczestnictwa różnych grup interesariuszy w realizacji celów rozwojowych powiatu.

Regulacje prawne

Podstawowym aktem prawnym zobowiązującym samorządy powiatowe do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227 z dnia 11 grudnia 2006 roku, poz. 1658). Zgodnie z tą ustawą politykę rozwoju prowadzą:

- w skali kraju - Rada Ministrów,
- w skali regionu - samorząd województwa,
- w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny (art. 3).

Polityką rozwoju jest, w rozumieniu art. 2 tej ustawy, zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Zgodnie z ustawą zakres przedmiotowy tych działań obejmować powinien w szczególności zagadnienia:

- ochrony środowiska,
- ochrony zdrowia,
- promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych,
- rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- rozwoju miast i obszarów metropolitarnych,
- rozwoju obszarów wiejskich,
- rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii,
- rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego,

- rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków,
- stymulowania powstawania nowych miejsc pracy,
- tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej,
- wspierania i unowocześniania instytucji państwa,
- wspierania rozwoju przedsiębiorczości,
- wspierania wzrostu gospodarczego,
- zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów operacyjnych.

Ustawodawca jedynie bardzo ogólnie określił przedmiot, funkcje i procedury tworzenia strategii rozwoju na szczeblach lokalnych, pozostawiając decyzje w tym zakresie samorządom powiatów i gmin, koncentrując się głównie na zadaniach Rady Ministrów i samorządów województw.

Zasady realizacji Strategii

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii. Dopełnieniem systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jego wdrażanie, a także wskazanie możliwych źródeł finansowania realizacji Strategii. Strategia będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty. Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii oraz pełniącymi określone w nim role będą:

- Zarząd Powiatu i Starosta:
 - Zarząd Powiatu odpowiada za wykonanie Strategii, ustalenie priorytetów i przygotowanie propozycji finansowania; Starosta organizuje pracę Starostwa i koordynację z jednostkami, zgodnie z ustawowymi kompetencjami,
 - wyznacza Koordynatora Strategii,
- Rada Powiatu:
 - analizuje postępy wdrażania Strategii,
 - rozpatruje roczne raporty i rekomendacje dotyczące realizacji Strategii,
 - analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii,
 - uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu powiatu oraz wieloletnich planów inwestycyjnych,
- Koordynator Strategii:
 - pełni funkcje koordynacyjne wobec pozostałych podmiotów,
 - mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w Strategii,
 - upowszechnia założenia Strategii wśród mieszkańców powiatu,
 - koordynuje przygotowanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii,
 - rekomenduje wprowadzenie zmian do Strategii,
 - inicjuje realizację kierunków działań,
- partnerzy realizacji Strategii tj. poszczególne komórki Starostwa Powiatowego oraz jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu:
 - realizują poszczególne kierunki działań,

- przekazują informację o stopniu realizacji zadań do Koordynatora Strategii oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania,
- zgłaszają wnioski do zmian w Strategii.

Strategia jest dokumentem programującym rozwój powiatu na kolejne lata. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

- zgodność na poziomie misji,
- zgodność na poziomie celów,
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów,
- zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Monitoring Strategii prowadzi się corocznie, według tabeli 24 i harmonogramu poniżej. Jednostki wiodące przekazują Koordynatorowi dane o produktach, rezultatach, kosztach, źródłach finansowania, ryzykach i opóźnieniach. Raport pokazuje odchylenia od planu, przyczyny oraz działania korygujące, z rozróżnieniem wykonania rzeczowego i finansowego. Dane o osobach publikuje się wyłącznie w formie zbiorczej, z zachowaniem zasad ochrony danych i ograniczeń wynikających z małych liczebności.

Wskaźniki rezultatów i zasady pomiaru

Tabela 24 określa minimalny zakres monitorowania wszystkich ośmiu celów. Wartości docelowe są założeniami programowymi Strategii, a nie opisem stanu obecnego. Jeżeli wskazano „pomiar bazowy 2027”, jednostka odpowiedzialna ustala i publikuje wartość najpóźniej w raporcie za 2027 r.; brak danych nie jest wartością zerową. Dla wskaźników zależnych od roku szkolnego pierwszą bazę stanowi rok 2026/2027. Każdy wynik procentowy publikuje się razem z licznikiem i mianownikiem, okresem i źródłem. Kierunki zależne od partnerów ocenia się wraz z zakresem uzgodnionych zobowiązań. Zmiana celu liczbowego wymaga uzasadnienia i jawnego wykazania w przeglądzie, a zmiana ustaleń Strategii – właściwej procedury aktualizacji.

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania celów strategicznych

Kod i cel	Wskaźnik i definicja	Baza	Kierunek i wartość docelowa	Odpowiedzialny, źródło i częstotliwość
E1 / cel 1	Rekrutacja: unikalni kandydaci pierwszego wyboru, przyjęci, rozpoczynający naukę i liczba miejsc; osobno według szkoły i kierunku. Wypełnienie miejsc = rozpoczynający / miejsca × 100%.	Pomiar 2026/2027.	2029 i 2035: coroczne kompletne dane z 3 zespołów szkół; analiza odpływu między przyjęciem a rozpoczęciem nauki.	Dyrektorzy i komórka oświaty; corocznie po zakończeniu rekrutacji.
E2 / cel 1	Przystępowanie do matury = tegoroczni absolwenci przystępujący / wszyscy tegoroczni absolwenci danego typu szkoły × 100%.	2025: LO 38/46 = 82,61%; technika 54/98 = 55,10%.	2029: LO ≥85%, technika ≥65%; 2035: LO ≥90%, technika ≥75%.	Szkoły, raport oświatowy; corocznie, oddzielnie LO i technika.

Kod i cel	Wskaźnik i definicja	Baza	Kierunek i wartość docelowa	Odpowiedzialny, źródło i częstotliwość
E3 / cel 1	Zdawalność matury = osoby ze świadectwem / przystępujący do wszystkich wymaganych egzaminów × 100%. Osobno sesja główna i wynik po poprawkach, typ szkoły i szkoła.	2026: tabela 5a, wynik lipcowy; dla końcowego wyniku baza po poprawkach do weryfikacji przez szkoły.	2029: wzrost o ≥5 p.p. względem porównywalnej bazy; 2035: ≥10 p.p., maks. 100%. Ocena także w średniej z 3 roczników.	Szkoły i OKE; corocznie, z liczebnością i zakresem sesji.
E4 / cel 1	Egzamin zawodowy: odsetek zdających daną kwalifikację z wynikiem pozytywnym obu części. Pierwsze podejście i poprawki oddzielnie. Dyplom / absolwenci jako odrębna miara.	Kwalifikacje: tabela 6; baza ujednolicona 2026/2027. Dyplomy 2025: 80/98 = 81,63%.	Zdawalność obu części w pierwszym podejściu: 2029 ≥75%, 2035 ≥80%; osobna analiza każdej kwalifikacji.	Szkoły i OKE; według kwalifikacji i sesji.
E5 / cel 1	Losy absolwentów po 6 i 12 miesiącach: uczący się lub pracujący / osoby z ustalonym statusem × 100%; osobno udział osób z ustalonym statusem w całym roczniku.	Pomiar bazowy dla rocznika 2026/2027.	2029: status ustalony u ≥70% rocznika; 2035 ≥80%. Udział uczących się lub pracujących: wzrost o 5 i 10 p.p. względem bazy, maks. 100%.	Szkoły z PUP; badanie losów i dane dopuszczone prawem; raz w roku.
E6 / cel 1	Doradztwo: odsetek uczniów klas kończących z planem edukacyjno-zawodowym; po 6 miesiącach odsetek respondentów realizujących ścieżkę zgodną z planem lub jego uzasadnioną zmianą.	Pomiar bazowy 2026/2027; raport także o odsetku odpowiedzi.	2029: plan u ≥90% objętych uczniów, realizacja ≥70% respondentów; 2035: odpowiednio 100% i ≥80%.	Szkoły i doradcy; corocznie, bez utożsamiania liczby porad z efektem.
Z1 / cel 2	Profilaktyka zdrowia psychicznego: szkoły objęte pakietem i unikalni młodzi odbiorcy; liczba osób skierowanych do dalszej pomocy.	Pomiar bazowy 2027.	2029: wszystkie 3 zespoły szkół, oba SOSW i ≥300 młodych odbiorców łącznie; 2035: utrzymanie corocznego pakietu i ≥100 odbiorców rocznie.	Komórki zdrowia i oświaty, PPP i realizatorzy; corocznie.
Z2 / cel 2	Mediana dni od zgłoszenia do pierwszego kontaktu ze specjalistą w powiatowym pakiecie wsparcia; osobno wykonanie skierowań do podmiotów leczniczych.	Pomiar bazowy 2027.	2029 i 2035: mediana ≤14 dni dla konsultacji finansowanych w pakiecie; raport o barierach dalszego leczenia.	Realizator pakietu; corocznie. Cel nie określa czasu oczekiwania na świadczenia NFZ.

Kod i cel	Wskaźnik i definicja	Baza	Kierunek i wartość docelowa	Odpowiedzialny, źródło i częstotliwość
Z3 / cele 2 i 3	Teleopieka: osoby aktywnie objęte usługą, liczba alarmów i odsetek odebranych w standardzie umowy; osobno interwencje wymagające pomocy medycznej.	Pomiar bazowy 2027.	2029: ≥ 50 aktywnych osób; 2035: ≥ 100 . $\geq 95\%$ alarmów odebranych w czasie określonym w umowie z operatorem.	PCPR, gminy, operator; rocznie, alarmy monitorowane na bieżąco.
Z4 / cel 2	Mobilna profilaktyka: gminy z wydarzeniem, unikalni uczestnicy i odsetek osób z zaleceniem dalszej diagnostyki, którym przekazano ścieżkę pomocy.	Pomiar bazowy 2027.	2029 i 2035: w każdej z 5 gmin co najmniej 1 działanie rocznie; 100% osób z zaleceniem otrzymuje informację o dalszej pomocy.	Komórka zdrowia i podmioty lecznicze; corocznie.
S1 / cel 3	Przejście z SOSW: osoby wymagające dalszego wsparcia z indywidualnym planem / wszystkie takie osoby w ostatnim roku nauki $\times 100\%$; podjęcie uzgodnionej aktywności po 6 miesiącach.	Pomiar bazowy 2026/2027, oddzielnie oba SOSW.	2029 i 2035: plan dla 100% osób wymagających wsparcia; po 6 miesiącach status i zakres pomocy ustalone u $\geq 90\%$, z poszanowaniem praw osoby.	SOSW i PCPR; z gminami, PUP i prowadzącymi usługi; corocznie.
S2 / cel 3	Dostępność ŚDS, WTZ, ZAZ i usług środowiskowych: miejsca, osoby oczekujące i mediana czasu oczekiwania; osobno rodzaj wsparcia i potrzeby transportu.	Inwentaryzacja i pomiar bazowy 2027.	2029: obniżenie mediany oczekiwania o $\geq 20\%$ tam, gdzie występuje kolejka; 2035 $\geq 30\%$. Przy braku kolejki – jej niepowstawanie.	PCPR z właściwymi gminami i prowadzącymi; rocznie. Przyjęcia według odrębnych zasad.
S3 / cel 3	Pieczna rodzinna: liczba i odsetek dzieci przechodzących z pieczy instytucjonalnej do rodzinnej wśród dzieci objętych rekomendacją takiego przejścia; powody braku przejścia.	Pomiar bazowy 2027; rejestr PCPR i rozstrzygnięcia właściwych organów.	Coroczne raportowanie; 2029 i 2035: 100% dzieci z taką rekomendacją ma aktualny plan i udokumentowane działania w celu pozyskania miejsca.	PCPR i organizator pieczy; corocznie. Brak kwoty skierowań; dobro dziecka nadrzędne.
S4 / cel 3	Usamodzielnienie: osoby z zatwierdzonym IPU / osoby ubiegające się o pomoc na naukę lub usamodzielnienie wymagającą IPU $\times 100\%$; po 6 i 12 miesiącach nauka, zatrudnienie, stabilne mieszkanie i korzystanie z pomocy.	Pomiar bazowy 2027. Dane 2025 o udzielonej pomocy nie stanowią wyniku trwałości.	2029 i 2035: IPU u 100% osób korzystających z pomocy wymagającej IPU; status po 12 miesiącach ustalony u $\geq 80\%$; wśród osób ze znanym statusem $\geq 80\%$ uczy się lub pracuje, $\geq 90\%$ ma stabilne miejsce zamieszkania.	PCPR i opiekunowie usamodzielnienia; rocznie dla kohort opuszczających pieczę.

Kod i cel	Wskaźnik i definicja	Baza	Kierunek i wartość docelowa	Odpowiedzialny, źródło i częstotliwość
T1 / cel 4	Odsetek mieszkańców obszarów wiejskich z dojazdem i powrotem transportem zbiorowym: oddzielnie do szkoły ponadpodstawowej, Szpitala w Sztumie i usług społecznych; standard poniżej tabeli.	Pomiar bazowy sieci i ludności 2027.	2029: wzrost o ≥ 15 p.p.; 2035: ≥ 25 p.p. w każdej z 3 kategorii, maks. 100%; wyniki według gmin i miejscowości.	Komórka transportu, organizator i gminy; co roku na podstawie rozkładów i danych GUS.
T2 / cel 4	Mediana i 90. percentyl czasu dojazdu oraz oczekiwania na powrót; liczba dni i kursów w tygodniu; dostępność pojazdów i przystanków.	Pomiar bazowy 2027 dla stałego zestawu relacji i wszystkich nowych połączeń.	2029: mediana czasu podróży niższa o $\geq 10\%$; 2035 $\geq 15\%$, bez pogorszenia pokrycia siecią. Wszystkie nowe zamówienia uwzględniają dostępność.	Komórka transportu i operatorzy; corocznie oraz po zmianie rozkładu.
K1 / cel 5	Zużycie energii końcowej w modernizowanych obiektach powiatowych w kWh i kWh/m ² , z korektą warunków pogodowych i zmian sposobu użytkowania.	Audyty i pomiar bazowy 2026/2027 dla każdego obiektu.	2029: spadek o $\geq 15\%$; 2035 $\geq 30\%$ względem porównywalnej bazy w obiektach objętych działaniami.	Zarządcy obiektów i komórka środowiska; corocznie na podstawie faktur i audytów.
B1 / cel 6	Gotowość: lokalizacje z rozpoznaniem potrzeb schronienia i liczbą dostępnych miejsc; ćwiczenia oraz wykonanie zaleceń po ćwiczeniach.	Inwentaryzacja bazowa 2027.	2029: dokumentacja potrzeb dla 3 wskazanych lokalizacji; co najmniej 1 ćwiczenie rocznie i harmonogram wszystkich zaleceń. 2035: utrzymanie cyklu i ocena wykonania.	Komórka zarządzania kryzysowego; corocznie. Liczba wybudowanych miejsc według odrębnie sfinansowanych zadań.
P1 / cel 7	Raport i partycypacja: termin publikacji, liczba przeglądów z udziałem młodzieży, seniorów i organizacji osób z niepełnosprawnościami, rekomendacje i odpowiedzi.	Uruchomienie systemu w 2027 r.	Od raportu za 2027 r.: 1 raport i ≥ 1 dostępny przegląd rocznie, zaproszenie wszystkich 3 środowisk, odpowiedź na 100% rekomendacji w 30 dni.	Koordynator, Zarząd i właściwe komisje Rady; corocznie.
P2 / cel 7	Przedsięwzięcia z kartą zadania, odpowiedzialnym i potwierdzonym finansowaniem / wszystkie uruchamiane przedsięwzięcia Strategii $\times 100\%$.	Rejestr bazowy 2027.	2029 i 2035: 100%; każda karta zawiera kod budżetowy i powiązanie z WPF, jeśli wymagane.	Koordynator i Skarbnik; aktualizacja na bieżąco, podsumowanie roczne.

Kod i cel	Wskaźnik i definicja	Baza	Kierunek i wartość docelowa	Odpowiedzialny, źródło i częstotliwość
D1 / cel 8	Program opieki nad zabytkami i zrealizowane partnerskie działania ochronne, kulturalne lub edukacyjne z udziałem Powiatu.	Stan programu i działań ustalony w 2027 r.	2027: program lub jego aktualizacja; 2029: ≥3 działania łącznie; 2035: ≥6 działań łącznie, z raportem o odbiorcach i efektach.	Komórka kultury i promocji; corocznie z partnerami.

Źródło: system monitorowania Strategii; dane bazowe 2025 – Raport o stanie Powiatu za 2025 r.; dane egzaminacyjne 2026 – OKE w Gdańsku. IPU oznacza indywidualny program usamodzielnienia. Cele liczbowe są założeniami planistycznymi.

Standard pomiaru dostępności transportowej

Za spełniony dojazd w T1 uznaje się możliwość dotarcia transportem zbiorowym w dzień roboczy i powrotu tego samego dnia, przy dojściu do przystanku do 1 km, podróży w jedną stronę do 60 minut i najwyżej jednej przesiadce. Dla szkoły przyjazd i powrót muszą odpowiadać godzinom lekcji; dla szpitala i usług społecznych rozkład powinien umożliwiać co najmniej dwugodzinne okno załatwienia sprawy w godzinach pracy placówki. Osobno mierzy się dostępność kursów w dni nauki, poza nimi i w weekendy. Wyniki oblicza się oddzielnie dla trzech kategorii usług, z podaniem liczby mieszkańców miejscowości spełniających standard i całkowitej liczby mieszkańców obszarów wiejskich, według tej samej daty GUS. Uśrednienie nie może zastępować braku dojazdu w małych miejscowościach. Dla osób z niepełnosprawnościami dodatkowo ocenia się dojście, przystanki, pojazdy, informację i możliwość skorzystania z przewozu dostosowanego; odległość 1 km nie jest uznawana za wystarczające kryterium dostępności indywidualnej.

Coroczna ocena z udziałem mieszkańców

Do 31 marca jednostki wiodące przekazują dane za poprzedni rok; do 30 kwietnia Koordynator przygotowuje projekt raportu i udostępnia go do konsultacji na co najmniej 21 dni. Na otwarty przegląd zaprasza się Młodzieżową Radę Powiatu, reprezentacje seniorów z gmin oraz organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami. W razie braku sformalizowanej reprezentacji organizuje się otwarty nabór przedstawicieli danego środowiska. Udział umożliwia się stacjonarnie, zdalnie i przez zgłoszenia pisemne; zapewnia się dostępne materiały i dostosowania do zgłoszonych potrzeb.

Zarząd przyjmuje i publikuje raport do 31 maja; właściwe komisje i Rada Powiatu rozpatrują go co do zasady do 30 czerwca. W terminie 30 dni od zakończenia zbierania rekomendacji publikuje się ich zestawienie z odpowiedziami i uzasadnieniem. Pierwszy pełny raport za 2027 r. powstaje w 2028 r.; w 2027 r. ustala się bazę i przygotowuje organizację systemu. Raport obejmuje wszystkie cele, realizację planu P01–P12, wydatki, efekty i zadania korygujące na kolejny rok. Udział partnerów ma charakter opiniodawczy i nie zastępuje kompetencji organów Powiatu.

Przegląd i aktualizacja

Przegląd postępów przeprowadza się corocznie, a pogłębioną ewaluację śródkresową w 2030 r. Aktualizację Strategii inicjuje się w przypadku istotnych zmian uwarunkowań lub stwierdzonej potrzeby zmiany jej ustaleń. W przypadku chęci przeprowadzenia przeglądu strategicznego lub stwierdzenia przez jednostkę odpowiedzialną za monitoring Strategii konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie, podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii:

- Starosta na sesji Rady Powiatu przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego (aktualizacji Strategii),

- w oparciu o decyzję Rady Powiatu Starosta we współpracy z Koordynatorem Strategii określa sposób przeprowadzenia aktualizacji (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii,
- w ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:
 - zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz, misja rozwoju powiatu i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów powiatu i jego otoczenia (województwa, kraju),
 - cele strategiczne i operacyjne i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
 - kierunki działań,
- zaktualizowany dokument Strategii podlega konsultacjom, a następnie zostaje przedstawiony Radzie Powiatu.

Ewaluacja ex-ante

Ewaluację ex ante przeprowadza się na etapie projektu, przed przedłożeniem ostatecznej wersji do przyjęcia. Raport powinien identyfikować ocenianą wersję Strategii, autora i datę oceny, zastosowaną metodę, wyniki oraz rekomendacje w zakresie następujących kryteriów:

- trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów,
- skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania,
- efektywności – ocena dotyczącej tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych,
- spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Zarząd rozpatruje rekomendacje ewaluacji ex ante, wskazuje sposób ich uwzględnienia i wprowadza konieczne korekty. Sam zapis o planowanej ewaluacji nie stanowi potwierdzenia jej wykonania. Raport z oceny oraz zestawienie rozpatrzenia rekomendacji włącza się do dokumentacji przedkładanej Radzie Powiatu.

Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie ewaluacji ex-post – sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań i analizę efektywności wydatkowania środków finansowych.

Dokumentacja poprzedzająca przedłożenie Strategii do przyjęcia

Koordynator wraz z właściwymi komórkami Starostwa kompletuje dokumentację prac nad projektem i udostępnia ją radnym wraz z ujednoliconą wersją Strategii. Zestawienie obejmuje identyfikator, datę i miejsce publikacji każdego dokumentu oraz podmiot odpowiedzialny. Zakończenie procedur i ich wynik potwierdza się dokumentami, a nie samym opisem w Strategii.

Dokumentacja konsultacji obejmuje ogłoszenia, okres i formy zbierania stanowisk, wykaz zgłoszonych uwag, sposób rozpatrzenia każdej uwagi z uzasadnieniem oraz informację o zmianach wprowadzonych do projektu. Osobno ujmuje się niniejsze uwagi radnej z 26 października 2026 r.; ich zestawienie redakcyjne nie zastępuje formalnego stanowiska właściwego organu ani pełnego raportu z konsultacji.

Dokumentacja środowiskowa powinna potwierdzać kwalifikację projektu według ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Jeżeli wymagana jest strategiczna ocena, obejmuje odpowiednie uzgodnienia, prognozę, opinie właściwych organów, dokumentację udziału społeczeństwa i wymagane podsumowanie. Odstąpienie może być wykazane wyłącznie wtedy, gdy jest prawnie dopuszczalne dla danego projektu i zostało prawidłowo uzgodnione, uzasadnione oraz ogłoszone. Nie zakłada się automatycznej możliwości odstąpienia dla całego powiatu; w szczególności wymaga oceny zakres terytorialny i charakter zmian w stosunku do wcześniejszych dokumentów. Nowe ustalenia planu wykonawczego i istotne zmiany projektu uwzględnia się przy weryfikacji aktualności uzgodnień środowiskowych.

Pakiet dla Rady obejmuje ponadto raport ewaluacji ex ante z odpowiedziami na rekomendacje, kompletny projekt uchwały z załącznikiem i uzasadnieniem oraz opinię prawną sporządzoną przez właściwą obsługę prawną. W uzasadnieniu należy przedstawić podstawę kompetencyjną, przebieg prac, skutki finansowe i relację planu wykonawczego do budżetu oraz WPF. Materiały udostępnia się w terminach wynikających z obowiązujących zasad pracy Rady. Brakujące potwierdzenia uzupełnia właściwa jednostka przed ostatecznym procedowaniem; opracowanie redakcyjne Strategii nie zastępuje tych czynności.

Podsumowanie

Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035 została opracowana przy udziale mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z terenu powiatu sztumskiego. Zainteresowani mieszkańcy i podmioty mieli możliwość przedstawienia swoich uwag do treści Strategii w ramach konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych. Sprawia to, że Strategia w możliwie największym stopniu odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności.

Główne założenia Strategii są oparte na wnioskach z analizy sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej powiatu sztumskiego. Analizy te wykazały, że powiat sztumski boryka się z problemami w każdej z analizowanych sfer i niezbędne są działania w celu ich rozwiązania. W Strategii zdefiniowano następujące cele strategiczne:

- Cel strategiczny 1: Edukacja i rozwój kompetencji odpowiadający megatrendom demograficznym, technologicznym i rynkowym.
- Cel strategiczny 2: Zintegrowany i dostępny system zdrowia oraz profilaktyki odpowiadający starzeniu się społeczeństwa.
- Cel strategiczny 3: Zintegrowany system usług społecznych wspierający godne życie, aktywność i solidarność międzypokoleniową.

- Cel strategiczny 4: Dostępny i zintegrowany system transportowy zapewniający mobilność mieszkańców i spójność przestrzenną.
- Cel strategiczny 5: Odporny klimatycznie powiat – bezpieczny, czysty i bioróżnorodny.
- Cel strategiczny 6: Bezpieczny i przygotowany powiat – odporne systemy, ludzie i infrastruktura.
- Cel strategiczny 7: Skuteczne, cyfrowe i partnerskie zarządzanie powiatem w oparciu o dane, współpracę i partycypację.
- Cel strategiczny 8: Chronione i aktywnie wykorzystywane dziedzictwo kulturowe wzmacniające tożsamość mieszkańców oraz atrakcyjność Powiatu Sztumskiego.

Cele Strategii wykazują zgodność z dokumentami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi. Za wdrażanie odpowiada Zarząd Powiatu, przy wsparciu Starosty, Koordynatora, jednostek organizacyjnych i partnerów w granicach ich kompetencji. Pełny wykaz przedsięwzięć priorytetowych pierwszego etapu na lata 2027–2029 znajduje się w rozdziale 4.1, w tabeli 21, a ich orientacyjne nakłady roczne w tabeli 22. Scenariusz 14,90 mln zł wymaga weryfikacji wycen oraz właściwych decyzji budżetowych i powiązania z WPF. Dalsze przedsięwzięcia identyfikuje się w kolejnych przeglądach planu, z zachowaniem procedury aktualizacji ustaleń Strategii, jeśli jest wymagana. Coroczny monitoring według tabeli 24, publiczny raport i udział młodzieży, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami umożliwiają ocenę efektów i korygowanie działań. Przed przyjęciem Strategii należy skompletować dokumentację konsultacji, procedury środowiskowej, ewaluacji ex ante oraz projektu uchwały i opinii prawnej, zgodnie z rozdziałem 4.2.

Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć**Spis tabel**

Tabela 1 Liczba mieszkańców gmin powiatu sztumskiego w latach 2020-2025	7
Tabela 2 Saldo migracji i przyrost naturalny w powiecie sztumskim w latach 2020-2024	8
Tabela 3 Wydatki z budżetu powiatu sztumskiego na oświatę i wychowanie w latach 2020-2024 (zł)	13
Tabela 4 Zdawalność egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących w latach 2021-2025	16
Tabela 5 Zdawalność egzaminów maturalnych w technikach w latach 2021-2025.....	16
Tabela 5a Wyniki egzaminu maturalnego w szkołach powiatowych w 2026 roku	17
Tabela 6 Wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie/zawodowych w latach szkolnych 2023/2024 i 2024/2025	18
Tabela 7 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w latach 2019-2023	22
Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w powiecie sztumskim i w poszczególnych gminach wchodzących w jego skład w latach 2018-2022	23
Tabela 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10000 mieszkańców w gminach powiatu sztumskiego w latach 2019-2024	25
Tabela 10 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w powiecie sztumskim w latach 2021-2024.....	34
Tabela 11 Dochody powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim w latach 2020-2024	39
Tabela 12 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu sztumskiego w 2023 (zł)	39
Tabela 13 Dane dotyczące bezrobocia w gminach powiatu sztumskiego – stan na 31.12.2024 r.....	41
Tabela 14 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze społecznej	66
Tabela 15 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze gospodarczej	69
Tabela 16 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze przestrzennej	71
Tabela 17 Analiza SWOT powiatu sztumskiego w sferze klimatyczno-środowiskowej.....	73
Tabela 18 Cele strategiczne i kierunki działania	86
Tabela 19 Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	95
Tabela 20 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny	96
Tabela 21 Przedsięwzięcia priorytetowe pierwszego etapu realizacji	115
Tabela 22 Orientacyjny rozkład nakładów na lata 2027–2029	117
Tabela 23 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii.....	119
Tabela 24 Wskaźniki monitorowania celów strategicznych.....	122

Spis rysunków

Rysunek 1 Lokalizacja powiatu sztumskiego w przestrzeni województwa pomorskiego	43
Rysunek 2 Położenie gmin powiatu sztumskiego.....	43
Rysunek 3 Położenie komunikacyjne powiatu sztumskiego	45
Rysunek 4 Położenie powiatu sztumskiego względem zespołów przyrodniczo-krajobrazowych	57
Rysunek 5 Położenie powiatu sztumskiego względem obszarów chronionego krajobrazu	58

Rysunek 6 Położenie powiatu sztumskiego względem parków krajobrazowych.....	59
Rysunek 7 Położenie powiatu sztumskiego względem rezerwatów	59
Rysunek 8 Położenie powiatu sztumskiego względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000.....	60
Rysunek 9 Położenie powiatu sztumskiego względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000.....	60
Rysunek 10 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 2023-2024	62
Rysunek 11 Anomalie sumy opadów w Polsce w latach 2023-2024 r.	63
Rysunek 12 Anomalie usłonecznienia w Polsce w latach 2023-2024 r.	63
Rysunek 13 Proces formułowania głównych założeń Strategii	84
Rysunek 14 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi rzecznej.....	98
Rysunek 15 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi od strony morza.....	99
Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną.....	100
Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą rolniczą.....	100
Rysunek 18 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną	101
Rysunek 19 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną	101
Rysunek 20 Mapa łącznego zagrożenia suszą	102
Rysunek 21 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malbork - Sztum.....	105
Rysunek 22 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.....	106
Rysunek 23 Lokalizacja powiatu sztumskiego względem obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją	106
Rysunek 24 Ośrodki wzrostu w powiecie sztumskim	109
Rysunek 25 Rozmieszczenie dóbr kulturowych w powiecie sztumskim	110
Rysunek 26 Drogi i linie kolejowe w powiecie sztumskim	111
Rysunek 27 Podział funkcjonalny terenu powiatu sztumskiego	112

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców powiatu sztumskiego w latach 2002-2025.....	7
Wykres 2 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby mieszkańców (stan na 31.12.2024 r.)	8
Wykres 3 Gminy powiatu sztumskiego pod względem gęstości zaludnienia (osoby/km ²)	9
Wykres 4 Ludność powiatu sztumskiego w podziale na płeć na koniec 2024 r.(%)	9
Wykres 5 Liczba mieszkańców powiatu sztumskiego w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2024 r.).....	9
Wykres 6 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie sztumskim i w gminach wchodzących w jego skład w 2024 r. (%)	10
Wykres 7 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie sztumskim i w gminach wchodzących w jego skład w 2024 r. (%)	10
Wykres 8 Wydatki z budżetu gmin powiatu sztumskiego na oświatę i wychowanie w latach 2020-2024 (zł)	14
Wykres 9 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) z języka angielskiego (poziom podstawowy) w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach 2023-2025	15

Wykres 10 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) z języka polskiego (poziom podstawowy) w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach 2023-2025	15
Wykres 11 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) z matematyki (poziom podstawowy) w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach 2023-2025	15
Wykres 12 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10000 mieszkańców	23
Wykres 13 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminach powiatu sztumskiego i dla powiatu sztumskiego w 2024 r.	24
Wykres 14 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 10000 mieszkańców dla powiatu sztumskiego (2024 r.)	26
Wykres 15 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie sztumskim w 2023 r. (%)	35
Wykres 16 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w powiecie sztumskim (2024 r.)	36
Wykres 17 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10000 mieszkańców (2024 r.)	37
Wykres 18 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2024 r.)	38
Wykres 19 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla gmin powiatu sztumskiego (2024 r.)	38
Wykres 20 Dochody i wydatki ogółem powiatu sztumskiego w latach 2020-2024 (zł)	39
Wykres 21 Powiaty województwa pomorskiego pod względem dochodów powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (2024 r.)	40
Wykres 22 Liczba bezrobotnych w powiecie sztumskim w latach 2020-2024	40
Wykres 23 Powiaty województwa pomorskiego pod względem stopy bezrobocia rejestrowanego (2024 r.)	41
Wykres 24 Gminy powiatu sztumskiego pod względem powierzchni (km ²)	44
Wykres 25 Powiaty województwa pomorskiego pod względem powierzchni (km ²)	44
Wykres 26 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sztumskiego (2023 r.)	48
Wykres 27 Powiaty województwa pomorskiego pod względem % liczby mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (2022 r.)	48
Wykres 28 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w gminach powiatu sztumskiego (2023 r.)	49
Wykres 29 Powiaty województwa pomorskiego pod względem % liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (2023 r.)	49
Wykres 30 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sztumskiego (2023 r.)	50
Wykres 31 Powiaty województwa pomorskiego pod względem % liczby mieszkańców korzystających z sieci gazowej (2023 r.) pomorskiego	51
Wykres 32 Liczba mieszkań w powiecie sztumskim w latach 2020-2024	52
Wykres 33 Powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2024 r.)	53
Wykres 34 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu sztumskiego (2024 - 2025)	64

Bibliografia

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
2. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły
3. Plan przeciwdziałania skutkom suszy
4. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego
5. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły
6. Program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
7. Raport o stanie powiatu sztumskiego za 2024 rok
8. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030
9. Strategia Rozwoju Gminy Mikołajki Pomorskie na lata 2022-2027
10. Strategia Rozwoju Gminy Stary Dzierzgoń 2022- 2027
11. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030
12. Strategia Powiatu Sztumskiego 2016 - 2025
13. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
14. Średniookresowa Strategia rozwoju kraju
15. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027
16. www.agrometeo.imgw.pl
17. www.bdl.stat.gov.pl
18. www.funduszeuepomorskie.pl
19. www.gov.pl
20. www.geoserwis.gdos.pl
21. www.google.pl/maps
22. www.gov.pl
23. www.mapy.zabytek.gov.pl
24. www.powiatsztumski.pl
25. www.rspo.gov.pl
26. www.wody.isok.gov.pl

GUS, Bank Danych Lokalnych, ludność ogółem według stanu na 31 grudnia, zmienna 72305, Powiat sztumski i gminy, dane 2025; <https://bdl.stat.gov.pl>; odczyt 27.10.2026 r.

Raport o stanie Powiatu Sztumskiego za 2025 rok, publikacja BIP 28.05.2026 r.; <https://bip.powiatsztumski.pl/1630.html?file=11219>; rozdziały II i V.

OKE w Gdańsku, wyniki egzaminu maturalnego 2026, publikacja 08.07.2026 r., arkusze szkół i powiatów w Formule 2023 oraz legenda danych; <https://bip.ires.pl/oke-gdansk/18203,18208,32607/32607/>; odczyt 27.10.2026 r.

Uchwała nr XIV/86/2025 Rady Powiatu Sztumskiego z 28.05.2025 r. w sprawie Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025–2027; <https://bip.powiatsztumski.pl/1733.html?file=10331>.

Rozporządzenie Ministra Edukacji z 02.03.2026 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, Dz. U. z 2026 r. poz. 428, § 19 ust. 1; <https://eli.gov.pl/eli/DU/2026/428/ogl>.

Ustawa z 01.10.2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 1252; <https://eli.gov.pl/eli/DU/2024/1572/ogl>.

Ustawa z 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności art. 140 i nast. oraz art. 180; <https://eli.gov.pl/eli/DU/2011/887/ogl>, z późniejszymi zmianami.

Ustawa z 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; <https://eli.gov.pl/eli/DU/2008/1227/ogl>, z późniejszymi zmianami.

NFZ, Programy polityki zdrowotnej, zasady przygotowania i finansowania; <https://www.nfz.gov.pl/biuletyn-informacji-publicznej-lodzkiego-ow-nfz/dofinansowanie-programow-polityki-zdrowotnej-dla-jednostek-samorzadu-terytorialnego/programy-polityki-zdrowotnej/>; odczyt 27.10.2026 r.

Uzasadnienie

W związku z upływem okresu programowania objętego Strategią Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2016-2025 zachodzi potrzeba przyjęcia aktualnego dokumentu programowego na lata 2026-2035.

Projekt uchwały przewiduje przyjęcie Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035, stanowiącej program rozwoju w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego jest dokumentem określającym kierunki rozwoju powiatu na lata 2026-2035. Celem Strategii jest wskazanie misji, wizji oraz celów strategicznych i operacyjnych oraz zadań, których realizacja w określonym horyzoncie czasowym przyczyni się do rozwoju powiatu.

Z dniem wejścia w życie uchwały Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035 staje się podstawowym, wieloletnim dokumentem programowym formułującym politykę rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu z perspektywy lokalnej. W systemie zarządzania lokalnego Strategia jest dokumentem stanowiącym plan postępowania powiatowych władz samorządowych na swoim terenie i służy jako narzędzie zarządzania tym procesem, a także jako dokument informacyjny i promocyjny służący komunikowaniu się i współpracy z lokalną społecznością.

Mając powyższe na uwadze, celem niniejszej uchwały jest przyjęcie przez Radę Powiatu Sztumskiego programu rozwoju pod nazwą „Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026-2035”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XXIX/175/2026
Data dokumentu	2026-10-28
Organ wydający	Rada Powiatu Sztumskiego
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2026 – 2035
Identyfikator dokumentu	D9DB6EA2-224D-400A-9384-4F3936BEFB8A

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-1849070675
Numer seryjny	18381AB76F9D7187C31C2547278AF56D64CE1695
Osoba podpisująca	Leszek Jan Tabor
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	29.10.2026 12:07:07
Zakres podpisu	Podpis całego dokumentu
Wystawca certyfikatu	VATPL-5260300517 COPE SZAFIR - Kwalifikowany Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. PL